

Velikoj Majci

Majčice!
Ti si sve uzdanje moje.
Sve uzdanje moje.
Dok mračne sile svoj crni
dim postiru svijetom,
bjelina tvog plašta me zakriljuje.
Rastegni, Majko, plašt svoj
nad Zemlju
i sve nas sakrij u miru svoje
prelijepe tišine.
Majčice!
Ti si moj spokoj,
moj putokaz.
Učiteljica čije malene stope
tražim
I čiji bolni put cjelivam.
Majčice,
Pod veličinom tvoje malenosti
pakao drhti,
a djeca se tvoja raduju.
Sve si moje.
Sve moje!

Vesela Dujmić

TEMA BROJA: Apostolsko pismo
„Desiderio desideravi“

Dvadeset i osam godina Zvonik „zvoni”

Spletom milih (ljetni dvobroj i Dužijanica) i nemilih (smrt biskupa subotičkog msgr. Slavka Večerina) događanja, nakon stanke od tri mjeseca ponovno se „čitamo” na uvodnim stranicama dragog nam Zvonika.

Zvonik ulazi u 29. godinu svoga postojanja. Starimo... I mi, a i Zvonik zajedno s nama. Kako to obično biva, kada se zaokružuju znamenke na našim životnim kalendarima, dobro je napraviti kratki osvrt. Tijekom proteklih 28 godina Zvonik je prolazio kroz ruke pet urednika, tri uredništva, tri tiskare i nebrojenog naroda Božjeg koji je pisao i čitao o životu vjernika u ovoj maloj i tradicijom bogatom partikularnoj Crkvi. Svakog mjeseca na stvaranju i uređivanju njegovog sadržaja surađuje 16 svećenika, dva redovnika i 27 vjernika laika. Zvonik se distribuira u Srbiji, Hrvatskoj, Mađarskoj, Bosni i Hercegovini, Njemačkoj, Austriji, Kanadi. No koliko god sve to uspješno zvučalo, njegova je naknada 730 primjeraka mjesečno i ne ide uzlaznom putanjom. Osim toga, ostajemo zahvalni dragom Bogu što i na taj način možemo približiti Božju Riječ svakom raspoloženom čitatelju!

Tema ovoga 335. broja obrađuje apostolsko pismo pape Franje „Desiderio desideravi” koje je objavljeno 29. lipnja ove godine. Za naš list priredio ga je profesor na KBF-u u Đakovu dr. sc. Zvonko Pažin. U intervju moći ćete pročitati zanimljivo svjedočanstvo našega Subotičanina i člana neokatekumenske zajednice vlč. Željka Evetovića, koji je u Sydneyu 27. rujna zaređen za đakona. Osim pregršt događanja u našim župama, preporučam vam i rubriku Liturgija, gdje ćete pronaći kratke nedjeljne propovjedi koje je priredio vlč. Dušan Balažević.

Zahvaljujem tiskari „Forum” d.o.o. Magyar Szó kft. s kojom smo imali vrlo plodonosnu suradnju malo više od dvije godine. Zahvaljujući ponudi koju smo u svibnju 2020. godine dobili od njih, Zvonik smo mogli započeti tiskati u boji.

Isto tako, poželio bih dobrodošlicu tiskari „Rotografika” koja je od prošlog broja počela tiskati Zvonik. Uvjeren sam da ćemo zajedničkom suradnjom dizajn Zvonika učiniti modernijim, kvalitetnijim i time čitanijim.

Na kraju, u ime Uredništva i poštovanih dopisnika dragog nam Zvonika, zahvaljujem svima vama, dragi naši čitatelji, što ste punih 28 godina zajedno s nama.

Dužijanca u očima ministranta

Još iz vremena prije moga stupanja u Dječačko sjemenište „Paulinum”, ali već i iz vremena moga ministriranja u katedrali, potječu moja sjećanja na Dužijancu, koja se tada slavila 15. kolovoza i na osminu u čast svetom Roku.

Velika zahvala za žetvu koju „dugujemo”, što je naš „dug” Bogu, koji nam daje svagdašnji kruh, slavila se svečanom misom i procesijom, sličnom onima na mladu nedjelju, u svečanim narodnim nošnjama, ali znatno masovnijom, neovisno o tom što je taj datum bio radni dan.

U procesiji su bandaš i bandašica nosili žetvenu krunu, kasnije umjetnošću slamarki izrađenu maketu žedničke crkve, koja je tada slavila svoju 50. obljetnicu, a zatim i katedrale povodom 200. obljetnice svoga opstojanja. Potom su svake godine slijedile nove rukotvorine koje su dozivale u sjećanje zbivanja opće Crkve, kao što su II. vatikanski koncil ili istaknute obljetnice mjesne Crkve. Oblaci tamjana sjedinili su se s mirisom svježeg pokošenog žita i slame, jer je i katedrala bila okićena vijencima od slame iz kojih se takoreći „nazirao” miris brašna, kojeg su zrna u klasju bila puna, kao što su i usjevi u vrijeme žetve već takoreći sjajno bijeli poput euharistije, kruha žrtve zahvalnice u pokaznici u rukama svećenika, kao i vjernika koji primaju svetu pričest. To me je uvijek podsjećalo na Isusove riječi: *Evo velim vam: podignite oči, te promotrite njive, kako su dovoljno bijele za žetvu!* (Iv 4,35).

Petnaestog kolovoza poslije podne počele su pobožnosti u čast svetom Roku u njemu posvećenoj, nekada grobljanskoj kapelici sv. Roka, između dviju tramvajskih pruga, uz masovno sudjelovanje vjernika. Tome je prethodila zajednička akcija s mojim bratom: mali crveni (mahagoni) harmonij trebali smo donijeti iz prostorija Katoličkog kruga iza katedrale, gdje se prvo održavao vjeronauk, a po osnivanju „Paulinuma” (1962.), tu su se održavala školska predavanja našeg sjemeništa. „Transport” nije bio jednostavan: harmonij, ma koliko malen, bio je težak, teško se dao „uhvatiti”. Bratu je bilo otprilike dvanaest godina, meni deset, a promet već i tada dosta gust (od Trga svete Terezije do sredine Ulice Matka Vukovića). Tijekom osmine, ujutro se u kapelici služila sveta misa, a navečer litanije. Na dan Svetoga Roka u povorci se išlo do svečevog kipa između Dudove šume i Leovićevog mauzoleja. U to vrijeme nije bilo dopušteno u povorci ići bez prethodnog prijavljivanja, a za dobivanje dozvole nije bilo mnogo izgleda. Zato se u crkvenim oglasima naglašavalo: „Lijepo molimo vjernike, da do kipa svetoga Roka poslije mise ne idu u povorci već pojedinačno!” No tradiciju od više no dvjesto godina i živu pobožnost i poduzetnost koja iz toga izvire, teško je jednim crkvenim oglasom skućiti među okvire gradskog prometa ili ideoloških motiva. Vjernici – „pridnjaci” prije svete mise u kapelici smjestili su jarbole za barjake u haustoru zgrade – domarka je bila vjernica te to nije značilo poteškoću – a barjake su savili i pospremili pod svoj sako – kaput (na svetu misu uvijek se išlo u odijelu!). Na kraju mise barjake su natakli na jarbole i uz pjesmu „Zdrav Roko prisveti!” – „Ó dicső Szent Rókus” Rudićevom ulicom krenuli k odredištu. Najkasnije kod Mliječne tržnice prometna policija se umiješala, a kada je potom netko od

kapelana pokušao inicijatorima procesije objasniti „kako stvari stoje”, vjernici su se pomirili sa situacijom i nastavili pojedinačno put do svog cilja.

Istaknuta zbivanja u katedrali tada su bila: konsekracija preč. Matiše Zvekanovića, župnika crkve Isusovog Uskrsnuća (Kalvarija) za pomoćnog biskupa Bačke apostolske administrature. S ponosom mogu reći da sam bio prisutan, jer je ujedno bio ranije i moj župnik, i godinama moj natpastir i u službi oltara. Kao glavni konsekrator (ako me sjećanje ne vara) obred je predvodio dr. Josip Ujčić, beogradski nadbiskup. Pontifikalne rukavice za svog biskupa isheklala je Bogner Rózsika – néni, koja je kao udovica domarka heklanjem i štrikanjem izdržavala svoju obitelj... Sjećam se dvaju kruhova, dviju svijeća i dvaju „burenceta” (jedno zlatne, druge srebrne boje) s grbom novokonsekrikanog biskupa, djelo subotičkog bačvara Kriksa.

Ništa manje značajna nije bila dijamantna misa biskupa Budanovića. Prisutnost velikog broja biskupa diljem tadašnje Jugoslavije uveličala je događaj. Sudjelovao je i tadašnji križevački biskup, kasnije beogradski nadbiskup, Gabrijel Bukatko, s karakterističnom, za nas latince neobičnom grčkom mitrom u obliku krune. Ministrant koji je stajao do mene blago, ali odlučno pomaknuo me je u stranu uz uzvik: „Ded’, da vidim cara!”

Treba znati kako su obredi Svetoga tjedna ili Trodnevlja (osim obreda uskrsnuća na veliku subotu poslije podne) bili u prijedpodnevnim satima, jer se sveta misa (ili barem pričest) kojim su ti obredi bili povezani morala obaviti do podne. Na veliku srijedu, četvrtak i petak poslijepodne pjevale su se „lamentacije”, tužbalice proroka Jeremije (takozvani matutin narednog dana).

Prema Rimskom pontifikalnom obredniku, nakon svršetka završne dionice (slično: „Jeruzaleme, Jeruzaleme, obrati se Gospodinu Bogu svome...”) ceremonijar je rukom udario o svoje sjedalo ili obrednik, a potom za kratko vrijeme stvara žamor i buku, što i ostali slijede. To se kod nas uvažanim narodnim jezikom nazivalo: „Tući Pilata”.

Tom „liturgijskom propisu” željeli smo udovoljiti i moj brat i ja te smo se kod brata vrtlara kod franjevac „opskrbili” za to prikladnim palicama. Pošto su patri na koru završili pjesmu, kleknuli smo vrlo pobožno pred lik Žalosne Gospe (tamo gdje sada visi bivša oltarna slika svetoga Mihovila Arkandela) te smo pripremljenim prućem vrlo odlučno, ali u okviru dozvoljenog „liturgijskog” ponašanja, počeli tući klecalo na kojem smo se smjestili... Uto dotrči neka gospođa, sva smetena u svojoj uobičajenoj, ali manje upućenoj crkvenosti te počinje nedvosmisleno izražavati svoje negodovanje nad našim – po njezinom shvaćanju „necrkvenim” ponašanjem, formuliranim „takvim i sličnim aklamacijama”: „Zločesta djeca, već ni u crkvi ne daju vjernicima da se mirno mole Bogu!” Na našu veliku sreću, u pomoć nam priteže tadašnji brat sakristan, fra Marcijan, te objasni revnoj, ali liturgijski manje informiranoj osobi, da je naše ponašanje – što bi se danas reklo: O.K. (u redu) te da se događa sa znanjem i odobrenjem nadležnih crkvenih ustanova.

Apostolsko pismo pape Franje „Desiderio desideravi”

Nakon što je 16. srpnja 2021. objavio motuproprij „Traditiones custodes” kojim ograničava liturgijska slavlja prema liturgijskim knjigama izdanim prije Drugog vatikanskog sabora, papa Franjo 29. lipnja 2022. objavio je apostolsko pismo „Desiderio desideravi” kojim se obraća ne samo biskupima, svećenicima i redovnicima nego i laicima. U uvodu papa kaže: „Ovim pismom želim doći do svih – nakon što sam

čežnjom prema nama. Da smo mogli biti u Jeruzalemu poslije Duhova, jedini način da susretnemo Krista bio bi – kao i danas – u zajednici koja slavi euharistiju.

Liturgija – Mjesto susreta s Kristom. Kristovo uskrsnuće i spasenje koje iz njega proistječe nije samo prošli događaj. Veli papa: „U euharistiji i u ostalim sakramentima zajamčena nam je mogućnost susresti Gospodina Isusa, tako da nas zahvati snaga Njegove Pashe. U tome smislu ja sam Nikodem, Samarijanka, opsjednuti iz Kafarnauma, onaj uzeti u Petrovoj kući, grešnica kojoj je oprosteno, žena koja je болоvala od krvarenja, Jairova kći, slijepac iz Jerihona, Zakej i Lazar, dobri razbojnik i Petar kojima je oprosteno”...

Crkva: sakrament Tijela Kristova. Papa navodi SC 5: „Iz rebra je Krista, usnulog na križu, proisteklo čudesno otajstvo čitave Crkve.” Iz Adamovog rebra stvorena je Eva. Međutim, iz Kristova rebra rođena je Crkva koja je u odnosu na Krista „kost od kosti, tijelo do tijela”!

Teološki smisao liturgije. Navodeći SC 14 prema kojem je „bogoslužje vrelo iz kojega vjernici trebaju crpiti pravi kršćanski duh”, Papa poziva cijelu Crkvu da ponovno otkrije istinitost kršćanskog bogoslužja, tako da ljepota kršćanskog slavljenja ne bude nagrađena površnim shvaćanjem njezine vrijednosti ili

da se ona na neki način instrumentalizira u službi bilo koje teološke vizije. Euharistija treba biti znak jedinstva i vez ljubavi.

Liturgija: lijek protiv otrova duhovne svjetovnosti. U enciklici „Evangelii gaudium” bilo je govora o „duhovnoj svjetovnosti”. Jedna se očituje u gnosticizmu što svodi kršćansku vjeru na subjektivizam koji se uzda u vlastiti razum i osjećaje. Druga bi bila neopelagijanizam koji ne priznaje vrijednost milosti i pouzda se u svoje snage. Liturgija je najbolji protulijek tim otrovima. Dok nas gnosticizam truje otrovom subjektivizma, liturgijsko slavlje oslobađa nas samodostatnosti koja se hrani vlastitim razumom i osjećajima. Jer liturgijski čin ne pripada pojedincu, nego Kristu-Crkvi, svim vjernicima sjedinjenih s Kristom. S duge strane, neopelagijanizam truje nas umišljenošću da se spašavamo vlastitom snagom. Naprotiv, liturgijsko nas slavlje čisti i navješćuje da je spasenje besplatno, ako ga vjerom prihvatimo.

Otkrivati svakoga dana ljepotu i istinu kršćanskog slavlja. SC 7 kaže: „S pravom se, dakle, liturgija smatra kao

već pisao biskupima povodom objavljivanja motuproprija „Traditiones custodes” – da bih podijelio s vama neka razmišljanja o liturgiji, koja je temeljna odrednica za život Crkve”. Onkraj rasprave zašto bi bogoslužje obnovljeno nakon Drugog vatikanskog sabora bilo primjerenije od onoga prije obnove, papa Franjo tim pismom želi ukazati na teološki smisao bogoslužja, polazeći od dokumenata Drugog vatikanskog sabora, a ponajviše Konstituciju o svetoj liturgiji „Sacrosanctum concilium” (= SC). Prikazat ćemo taj dokument prema podnaslovima koji su u njemu naznačeni.

Liturgija: „danas” povijesti spasenja. Papa navodi Isusove riječi upućene apostolima: *Svom sam dušom čeznuo* (latinski: *Desiderio desideravi*) *ovu pashu blagovati s vama prije svoje muke* (Lk 22,15). Prema tome, nitko po sebi nije zaslužio biti dionikom Kristove pashalne večere, odnosno euharistije. Mi smo svi Kristovi pozvanici. Kristova se žrtva ostvaruje u bogoslužju, u zajedništvu sa svim ljudima iz svakoga plemena i jezika, puka i naroda (Otk 5,9). Mi smo privučeni silnom Kristovom

vršenje Kristove svećeničke službe: u njoj se pomoću vidljivih znakova označuje i, na način pojedinom znaku svojstven, izvršuje čovjekovo posvećenje te tako otajstveno tijelo Isusa Krista, Glava i udovi, vrši cjelokupno javno bogoslužje". To su znakovi: voda, ulje, kruh, vino, geste, riječi. Otkrivanje ljepote bogoslužja nije obredni estetizam, koji minuciozno održava sve propise, ali nije ni površnost. Liturgijska pravila treba poštovati, ali čak ni to samo po sebi nije jamac pravilnog sudjelovanja.

Udivljenje prema vazmenom otajstvu važan je dio liturgijskog čina. Kada ne bi bilo udivljenja prema vazmenom otajstvu prisutnom u određenosti sakramentalnih znakova, ne bi nas mogao prekriti ocean milosti. Susret s Bogom nije plod pojedinačne potrage za Njim, nego je darovana stvarnost: možemo susresti Boga zahvaljujući novini, a to je utjelovljenje koje u posljednjoj večeri dolazi do krajnosti: Krist želi da Ga blagujemo.

Kako da nas ne obuzme čudesnost i ljepota toga dara? „Udivljenje” nije tek „osjećaj za sveto”, nije izgubljenost pred maglovitom stvarnošću nerazumljivog obreda, nego, baš naprotiv, to je ushićenost zbog činjenice da se spasiteljski Božji naum ostvaruje u Kristovu Vazmu, a čija nas djelotvornost zahvaća u slavljenju sakramenata. Ljepota, kao i istina, uvijek rađa udivljenošću, a kada se odnose na Boga, dovode do klanjanja.

Potreba za ozbiljnom i životnom liturgijskom formacijom. Danas je čovjek pomalo izgubio sposobnost razumjeti simbolično djelovanje, što je za liturgiju nužno. Kao i svaka druga umjetnost, i liturgija traži određeno poznavanje stvari. Bilo bi banalno baviti se samo bogoslužnom formom. Problematika je iznad svega ekleziološka. Papa Franjo u čudu se pita: „Ne vidim kako se može reći da netko priznaje valjanost Sabora – iako me čudi da jedan katolik uopće može pomisliti da ga

ne prihvaća – a u isto vrijeme ne prihvatiti liturgijsku obnovu proizašlu iz SC koji liturgiju vidi u intimnoj vezi s vizijom Crkve čudesno opisanoj u *Lumen gentium*. Zato, u pismu koje sam uputio biskupima, osjetio sam dužnost utvrditi: „Liturgijske knjige koje su odobrili papa Pavao VI. i Ivana Pavao II. jedini su izraz *lex credendi* rimskog obreda”” (*Traditionis custodes*, 1). Budući da neki ne prihvaćaju reformu, potrebna je liturgijska formacija koja nas dovodi do udivljenja za bogoslužje.

Crkva je zajednica okupljena na Duhove koja lomi Kruh sa sigurnošću da je Gospodin živ, da je prisutan u svojoj riječi, svojim gestama, u prinošenju svojega Tijela i svoje Krvi i to je povlašteno mjesto susreta s Kristom. Bez te svijesti, bez liturgijske formacije, reforme obreda i tekstova ne pomažu mnogo. Potrebna je formacija za liturgiju i formacija iz liturgije. Ta prva u službi je druge koja je važna. Važno je da svaki vjernik

napreduje u razumijevanju teološkog vida liturgije. To se može i treba činiti u svakom euharistijskom slavlju. SC 16 veli: „Neka se učitelji drugih predmeta, u prvom redu dogmatske teologije, Svetoga pisma, duhovne teologije i pastoralna pobrinu brižljivo obraditi otajstva Krista i povijest spasenja polazeći od unutrašnjih zahtjeva vlastitih svakome pojedinom od tih predmeta, tako da odatle budu jasno vidljivi i njihova veza s liturgijom i jedinstvo svećeničkog obrazovanja.” Liturgika se ne smije svoditi na sâm obred. Veli Papa: „Bogoslužje koje ne evangelizira, nije autentično, kao što to nije ni navještaj koji ne

vodi do susreta s Uskrnulim u (liturgijskom) slavlju. Zatim, i jedno i drugo bez svjedočanstva ljubavi tek su *mjed što ječi i cimbal koji zveči* (1 Kor 13,1). Leon Veliki kaže: „Naše uzimanje udjela u Tijelu i Krvi Kristovoj nije drugo nego težnja da postanemo ono što blagujemo”. To se ostvaruje po sakramentima, u kojima se milost daruje po znakovima: kruh, vino, ulje, voda, miris, vatra, pepeo, kamen, platno, boje, tijelo, riječi, zvukovi, tišina, geste, prostor, pokret, djelovanje obred, vrijeme, svjetlo. Liturgijska formacija treba ići za tim da čovjek ponovno bude sposoban razumijevati te simbole.

Ars celebrandi. Umijeće slavljenja ne može se svesti na održavanje rubrika, ali u isto vrijeme ne smije biti umišljena kreativnost mimo pravila. Obred jest norma, ali norma nikada nije sama sebi svrhom, nego je uvijek u službi one uzvišene stvarnosti koju valja čuvati. Kao i svaka umjetnost, i slavlje traži određena znanja. U

Papa u s svome pismu želi ukazati na temelje, a to je teologija bogoslužja koja jasno govori da se vazmeno otajstvo Kristove smrti i uskrsnuća po kojem smo spašeni ostvaruje u bogoslužju, ponajprije u euharistiji. Našega Spasitelja možemo susresti prvenstveno u bogoslužju gdje nam On progovara i gdje nam se predaje, da po blagovanju postanemo jedno s Njime. U raspravama o redu mise po prethodnom ili važećem obredu, u raspravama o kršenju liturgijskih propisa prema vlastitom nahodjenju, kao i u drugim sličnim slučajevima, uvijek je problem kada ljudi raspravljaju o nečemu u što zapravo nisu upućeni. Zato je dobro da Papa ističe potrebu odgoja za liturgiju, da bi svaki vjernik shvatio, prihvatio i doživio ljepotu liturgije, da bi ostao njome zadivljen, jer upravo u bogoslužju susrećemo Krista Spasitelja koji nas vazmenim otajstvom svoje smrti i uskrsnuća spašava i čini dionicama svoje božanske naravi

bogoslužju se preko spomen-čina čini nazočnim vazmeno otajstvo da bi krštenici, snagom svoga sudjelovanja, to isto otajstvo mogli iskusiti. Bez takvoga razumijevanja lako se može upasti u izvanjskost ili u rubricizam. Umijeće slavljenja treba biti u suglasju s Duhom Svetim. Tako ćemo biti slobodni od individualističkog senzibi-

pohađa kolegij tehnike komunikacije. Svako sredstvo može biti korisno, ali treba ga podložiti djelovanju Duha Svetoga. Sve se to ne odnosi i na predsjedatelje i na čitavu zajednicu.

Umijeće slavljenja u velikoj mjeri ovisi o predsjedatelju. Nije dobra stroga rigidnost, ali ni nesmiljena kreativnost;

duhovnjački mističizam, ali ni čista praktična funkcionalnost; brzopletost, ali ni umjetno razvlačenje, skrupulozan pristup, ali ni pretjerano eksperimentiranje. Predsjedatelj na poseban način predstavlja Uskrsloga. Krist je onaj koji nas poziva. Predsjedanje euharistijom jest određeno stajanje između Kristove goruće ljubavi i srca svakog vjernika. Najviša i najzahtjevnija norma jest stvarnost euharistijskog slavlja koja bira riječi, geste i osjećaje. To se ne improvizira. To je umijeće. Na predsjedateljskom mjestu svećenik ne sjedi kao na prijestolju, jer Gospodin kraljuje poniznošću onoga koji služi. Na koncu papa zaključuje: „Ostavimo

lizma ili od kulturalizma. Umijeće slavljenja ne može se improvizirati. Ono traži potpunu predanost. Obrtniku dosta je tehnika. Umjetnik, osim što treba poznavati tehniku, treba imati određeno nadahnuće. Tako je i s bogoslužjem. Umijeće slavljenja ne stiče se tako da se

po strani polemike da bismo zajedno poslušali što Duh govori Crkvi, čuvajmo zajedništvo, nastavljajmo se diviti ljepoti bogoslužja. Darovana nam je Pasha. Dopustimo da nas nosi Gospodinova želja da može blagovati s nama. Pod okriljem Marije, Majke Crkve.”

Plavanjci na studijskom putovanju u Vukovaru i Petrovcima

U okviru projekta prekogranične suradnje „PLA-PET 2022.“, financiranog sredstvima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske, župljani Župe sv. Jakova iz Plavne, na čelu sa župnikom Marinkom Stantićem, posjetili su 15. listopada Vukovar i Petrovce.

U tom projektu to je druga aktivnost. Prva, prilagodba pastoralnog centra u Plavnoj, već se ostvaruje. Putovanje je započelo jutarnjim misnim slavljem u župnoj crkvi sv. Pavla Baču. Put smo nastavili prema Vukovaru. U Borovu Selu u autobusu nam se pridružio o. **Vladimir Sedlak**, grkokatolički župnik u Petrovcima. Prošli smo kroz Borovo Selo i industrijsku zonu grada Vukovara i put nastavili prema memorijalnom groblju Ovčara, gdje smo se pomolili, položili cvijeće i zapalili svijeće za poginule branitelje. Put smo nastavili prema vukovarskom vodotornju, u ratu stradalom simbolu grada na Dunavu. S vrha tornja pogled puca pravo prema našem i okolnim selima. Poslije tornja, otišli smo u posjet franjevačkoj crkvi sv. Filipa i Jakova. U dvorani sv. Bone gledali smo film o Vukovaru prije, tijekom i poslije Domovinskog rata. Upoznali smo povijest samostana te saznali da je tijekom Domovinskog rata tijelo svetoga Bone spaljeno, ali da je ipak ostao jedan komadić kostiju koji se i sada čuva u malom kovčegu u crkvi. Jedan dio crkve namjerno nije obnovljen, kako bi se u ljudima probudila svijest o tome kakve strahote rat ostavlja za

sobom. Poslije molitve otišli smo na ručak i panoramsko razgledanje grada autobusom.

U Petrovcu nas je dočekaao načelnik općine Boganovci **Marko Barun** sa suradnicima. Položili smo vijenac i svijeće na groblje, a poslije molitve otišli u župnu crkvu Pokrova Presvete Bogorodice upoznali se s poviješću župe i sela, obišli etnografsku zbirku i kuću Rusina. Naš vodič, o. Sedlak, podrijetlom Subotičanin, vrlo se potrudio i proveo nas kroz grad i selo i s velikim žarom i strašću govorio nam o povijesti grada Vukovara i sela Petrovaca.

Ulazeći u autobus i opraštajući se od naših domaćina, svi smo bili pomalo već umorni, ali zadovoljni što smo toliko toga vidjeli i čuli. Od mnogih suputnika za našeg domaćina mogle su se čuti samo riječi hvale. /A. Š./

Nastavak radova obnove crkve u Tovariševu

Na toranj crkve sv. Karla Boromejskoga u Tovariševu postavljena je, zahvaljujući daru jedne obitelji, 11. listopada nova kapa, koja bi od propadanja trebala zaštititi unutrašnjost tornja i pročelje objekta crkve.

Crkva sv. Karla Boromejskoga podignuta je prije 140 godina, 1882. Dugačka je 23,75 m, široka 11, 25 m visina lađe je 12 m, a tornja 37 m. U II. svjetskom ratu prilično je oštećena, a nakon odlaska najbrojnijih župljana, Nijemaca, ostaje uništena i podložna propadanju. U vrijeme svojega župnikovanja u Tovariševu, vlč. **Josip Štefković** radio je na saniranju krova i prozora, a prema informacijama koje je **Zvonik** dobio od sadašnjega župnika vlč. **Marinka Stantića**, naredne godine slijedi nastavak radova na njezinoj zaštiti.

U Tovariševu se svete mise služe na dan župnoga zaštitnika te na Božić i Uskrs. U selu od 2.657 stanovnika, 2011. godine 95 njih izjasnilo se katolicima, no suvremena posjećenost crkve vrlo je mala. /M. T./

Četiri desetljeća crkve Marije Majke Crkve u Subotici

Užupi Marije Majke Crkve 11. listopada proslavljena je četrdeseta obljetnica izgradnje i posvete crkve te župe, koja se nalazi u subotičkom predgrađu Aleksandrovo.

Svetu misu obljetnice posvete crkve predvodio je župnik **preč. Željko Šipek**, koji je među nas došao u ljeto 2021. godine. U svojoj nadahnutoj propovijedi, među ostalim, rekao je kako su mnogi od nas u toj crkvi primili svete sakramente: krštenja, euharistije,

potvrde, ženidbe. „Ovamo dolazimo na svetu misu, koju prikazujemo za sebe i za druge, osobito za svoje pokojne. Po sakramentu ispovijedi ovdje primamo oprostjenje grijeha i mir duše. Po svetoj pričesti sakramentalno se združujemo s Bogom; slušamo riječ Božju, dionici smo raznih pobožnosti i mi idemo u istu crkvu – kuću Božju, pripadamo istoj Crkvi – mističnom Tijelu Kristovu. Na posljednjoj večeri Isus je za nas molio: da budemo jedno kao što je i On s nebeskim Ocem jedno”, kazao je Šipek. Na kraju propovijedi, On je istaknuo kako je blagdan posvete crkve blagdan Crkve – zajednice vjernika, naroda Božjega koji se u crkvi-zgradi okuplja. „Stoga predslavlje veli: ‘U ovoj kući koju si nam dao Ti izgrađuješ na svoju slavu živi hram, a to smo mi’. Prema Novom zavjetu Krist je novi hram, jer u Njemu prebiva slava Očeva (Iv 17,22). A mi vjernici hram smo Božji ako smo živi udovi Kristova tijela (1 Kor 6,19; Rim 8,11) i živo kamenje koje se ugrađuje u duhovni hram, zaglavni je kamen Krist (1 Pt 2,4–5)”, završio je Šipek.

Nakon svete mise održali smo svečanu zajedničku sjednicu pastoralnoga i ekonomskog vijeća, na kojemu je župnik vijećnicima zahvalio na suradnji. /**Hajnalka Illés**/

Zahvala za plodove jeseni u Bajmaku

Ucrkvi svetih Petra i Pavla u Bajmaku 2. listopada bio je u znaku zahvale. Svečanom euharistijom koju je predvodio župnik preč. Róbert Erhard, cijela je župna zajednica zahvalila Bogu za sve plodove kojima se pobrinuo da ljudi na ovim prostorima ne budu gladni.

Prečasni Robert posebno se osvrnuo na godinu koja je bila iznimno sušna, pa ipak, prinosi – iako

možda mnogo siromašniji kvalitetom i kvantitetom, nisu izostali, što je pokazalo kako se Bog u svojoj providnosti i velikoj ljubavi brine za sva živa stvorenja. Tom prilikom oltar su skupa s odraslim vjernicima uredila djeca, koja su od svoje kuće donijela ono što je u njihovim domovima uzgajano. Svetu misu uljepšali su i vjernike iznenadili vjeroučenici, pjevajući i svirajući „Pjesmu stvorova”, kojom su na još jedan način podsjetili prisutne za što sve mogu i trebaju biti Bogu zahvalni. /**Mirela Varga**/

Blagoslov učenika u Župi Uzvišenja Svetog Križa u Somboru

U crkvi Uzvišenja Svetog Križa u Somboru 2. listopada slavljen je sveta misa zaziva Duha Svetoga za početak nove školske i vjeronaučne godine. Pored učenika, na misi su nazočili roditelji i nekoliko nastavnika.

Župnik **Josip Štefković** u nadahnutoj propovijedi toplo ih je pozdravio i rekao da je važno dolaziti svake nedjelje u crkvu, biti poslušan i marljiv te rezultati tada neće izostati. „Svima nama poznato je evanđelje o izgubljenom sinu. Ta spoznaja poticaj nam je da se uzdamo u Boga koji nas uvijek otvorena srca i raširenih ruku dočekuje. Zato i mi, otvorimo srca za Isusa smjestimo Ga u svoje duše i blagoslovljeni krenimo u nove učeničke pobjede“, kazao je on. /**M. Mikrut**/

Završetak hodočasničke godine u Biskupijskom svetištu Gospe od Suza – Bunariću

Stigli smo do kraja hodočasničke godine Biskupijskog svetišta Gospe od Suza – Bunarića. Radosnog srca dijelimo sa svima naše ovogodišnje uspjehe i sumiramo proteklo razdoblje.

Na prvom su mjestu hodočašća, poklonička putovanja, koja su ove godine bila redovita i sve brojnija. Osim toga, Bunarić se otvarao i vjerskom turizmu, kao suvremenom vidu putovanja i odmora.

U ovoj hodočasničkoj godini imali smo 26 svetih misa, koje smo slavili na marijanske blagdane, kako je to bilo predviđeno našim kalendarom, a pored toga ondje je bila i jedna mlada misa te su slavljene mise i na dan Radio Marije i na susretima djece i mladih. Posljednjeg vikenda u kolovozu proslavili smo proštenje našeg svetišta, koje je za sve nas bilo iznimno teško zbog prerane smrti našeg biskupa Slavka. Duh Sveti nam dao je snagu da sve pobožnosti i svete mise budu dostojanstveno proslavljene. Ovom prilikom još jednom zahvaljujemo svim svećenicima i napose na prisustvu biskupu koadjutoru srijemskom **Fabijanu Svalini**, koji je bio uz nas u trenucima žalosti i putem propovijedi pokazao nam nadu i vjeru. Hvala svima koji su pridonijeli da svetište bude uređeno i čisto za doček mnogobrojnih hodočasnika te da organizacija bude dostojna mjestu i prilici.

Osim duhovnih sadržaja, ove godine pokrenuli smo više projekata. Obnovili smo oltarni prostor i most

koji vodi od stare kapelice prema velikom oltaru, a u rujnu mjesecu obnovili smo i dio kod stare kapelice i bunara. Kupljene su i nove stolice, koje će se koristiti od sljedeće hodočasničke godine. Uz ostavriavanje projekata, redovito se radilo i na uređenju svetišta, kao i na očuvanje okoliša.

Ove godine na društvenim mrežama pokrenuli smo službenu stranicu Bunarića, koju uređujemo na

hrvatskom i na mađarskom jeziku. Zahvaljujući redovitim objavama, koje nisu samo vijesti nego i obrazovne, došli smo do sve većeg broja ljudi. Za svaku svetu misu u hodočasničkoj godini pripremamo posebnu najavu, koja se pokazala vrlo korisnom. Ove godine ostvarili smo tri promo-filma, koja su dostupna na našem YouTube kanalu. Nadamo se da naš pokojni biskup Slavko vidi sve naše napore i da je s razlogom povjerio vođenje tog svetišta **preč. Željku Šipeku**, župniku Župe Marija Majka Crkve, jer je pod

njegovom organizacijom svetište na putu razvoja i daljeg napretka.

Nakon završetka hodočasničke godine, Bunarić je i dalje otvoren i čeka sve hodočasnike. Dodite i budite s Gospom od Suza. Predajte joj sve vaše brige, molitve i podijelite radosti s njom. Odmorite dušu pod nebom Bunarića. Neka Gospa od Suza svojim majčinskim zagovorom prati vaše živote. Srdačno vas očekujemo i naredne godine. /**Hajnalka Illés**/

Vjernici Sonte, Apatina, Odžaka i Vajske u Međugorju

Od 5. do 8. rujna vjernici iz Sonte, Apatina, Odžaka i Vajske hodočastili u Međugorje skupa sa svojim svećenicima: Josipom Kujundžićem, Jakobom Pfeiferom, kao i o. Darkom Racom, grkokatoličkim župnikom u Bačincima.

Prvi dan (četvrtak) hodočastilo se, kako puk kaže, „Pod brdom”. Poslije podne u crkvi sv. Jakova molio se Ružarij, a poslije mise održano je klanjanje pred Presvetim oltarskim sakramentom. Drugog dana hodočasnici su krenuli putem križa na brdo Križevac. Hodočasnička je namjera bila upoznati Isusa u Njegovoj muc i ljubavi. Stari i bolesni trudili su se dospjeti do vrha Križevca, unatoč osobnim teškoćama. Neki su morali odustati zbog zdravstvenih tegoba u podnožju, ali ih je ponio duhovni zanos kao da su i bili gore. Popodne se opet molio Ružarij i održana je misa. Poslije obavljanja vjerskih dužnosti, hodočasnici

su imali prigodu razgledati prirodne ljepote Međugorja koje su ih zaista oduševile.

U subotu su hodočasnici posjetili prekrasni grad Mostar s njegovim čuvenim mostom, franjevačku crkvu i samostan sv. Petra i Pavla, kao i toranj visok 107 metara, koji je ujedno i prekrasan vidikovac s kojeg se vidi široka okolina. Uživalo se u ljepoti što ju je stvorio prije svih Bog, a onda i u graditeljskim djelima što ih je stvorio čovjek pod budnim okom Njegovim. /Ruža Silađev/

Zahvala za obljetnice sakramenta ženidbe u Đurđinu

Užupi sv. Josipa Radnika u Đurđinu 16. listopada na svečanoj misi proslavili smo obljetnice sakramenta ženidbe. Svetu misu predslavio je župnik vlč. Daniel Katačić.

U prigodnoj propovijedi obratio se svima nazočnima, a osobito jubilarcima, tumačeći Riječ Božju iz čitanja i evanđelja. Govorio je o važnosti molitve u svakodnevnom životu, navodeći primjere i citirajući riječi sv. Terezije Avilske, pape Benedikta XVI. i našeg slugu Božjega o. Gerarda Tome Stantića. Istaknuo je potrebu i pomoć molitve u otkrivanju volje Božje u raznim događajima našeg života, napose u bračnom životu ako želimo živjeti kršćanski brak, te potrebu i važnost zajedničke molitve bračnih drugova. „Bez molitve ne možemo živjeti, jer kad prestanemo moliti, naša duša umire u sebi. Bez molitve gubimo nadu, jer se naša ljubav prema Bogu hladi. Ako ne molimo, ne hranimo svoju vjeru i naša duša ne diše, teška joj je poruka koju Bog daje”, kazao je župnik.

Sedmero bračnih parova tom prigodom zahvalilo je Bogu za sve primljene milosti u proteklom godinama zajedničkog života. Još jednom su, u prisustvu svoje djece i

unučadi, potvrdili svoju privolu koju su izrekli jedno drugom na dan svojega vjenčanja. Slavljenici su bili: Marga i Vranje Šarčević te Zora i Pere Vukov (45. obljetnica); Anica i Joso Milodanović, Mirjana i Ivo Dulić, Mirjana i Dragan Ivković Ivandekić (30); Anica i Siniša Stantić (15) te Ljiljana i Ivica Ivković Ivandekić (10 godina bračnog zajedništva). Skupa s jubilarcima, radost i zahvalu Bogu uveličali su brojni župljani, rodbina i prijatelji. /Verica Dulić/

Nadbiskup Hočevar krstio sedmo dijete u obitelji Bako u Đurđinu

Župnu zajednicu sv. Josipa Radnika u Đurđinu 9. listopada pohodio je mons. Stanislav Hočevar, beogradski nadbiskup i metropolit. Nadbiskup je tijekom svečane nedjeljne euharistije podijelio sakrament krštenja Tereziji, sedmom djetetu u obitelji Bojana i Suzane Bako.

U svojoj je propovijedi nadbiskup istaknuo radost zbog dolaska u rodnu župu sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića te obećao da će nastaviti promovirati glas o njegovu svetačkom životu. Potom je protumačio važnost krštenja koje nije sadržano samo u izvanjskoj ceremoniji, nego se ono ponajviše očituje u onoj nevidljivoj Božjoj milosti koja silazi na dušu novokrštenika. Novokrštenik postaje sposoban svoju volju usmjeriti prema sjedinjenju s Božjom voljom. „Otvorenost daru života”, rekao je nadbiskup, „važna je poruka današnjoj zapadnoj civilizaciji koja svoj napredak vidi samo u tehničkom dostignuću, dok ono prvotno što je Bog podario čovjeku, a to je sudjelovanje u stvaranju novog života, ostaje zanemareno te se pokušava posve izbaciti iz misli suvremenog čovjeka”. Svoju homiliju nadbiskup je zaključio željom da novokrštenica bude ljubav u srcu Crkve, kako je to željela sv. Terezija od Djeteta Isusa čije ime nosi.

Na koncu sv. mise, župnik vlč. Daniel Katačić zahvalio je monsinjoru Hočevaru na spremnosti da s njegovom župnom zajednicom proslavi taj važan dan. Djeca iz župne zajednice pozdravila su nadbiskupa pjesmom na čast sl. Božjem ocu Gerardu „Zvizda nova zasjala” uz tamburašku pratnju. Potom su sestre novokrštenice izrecitirale pjesmu o obitelji i uručile nadbiskupu prigodan dar.

Župna zajednica u Đurđinu, po riječima župnika Katačića, raduje se što je ove godine imala prigodu istim povodom dva puta ugostiti visoke crkvene prelate (u korizmu je pokojni subotički biskup Slavko krstio sedmo dijete u obitelji Jasne i Zdenka Dulića).

Bojan i Suzana Bako u braku su 12 godina, tijekom kojih im je Bog podario sedmero djece: **Mateu** (11 god.), **Anu** (9), **Mariju** (8), **Sofiju** (6), **Veroniku** (4), **Lazara** (2) i četveromjesečnu Tereziju. Članovi su neokatekumenske zajednice, a cijela obitelj aktivna je u župnoj zajednici. Djeca također sudjeluju u sekcijama Hrvatskog kulturnog društva „Đurđin” i pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku te tako čuvaju od zaborava svoj vjerski, kulturni i nacionalni identitet. /K. D./

Zaziv Duha Svetoga na početku školske godine u Bajmaku

U crkvi svetih Petra i Pavla u Bajmaku, 25. rujna svetom misom svečano je proslavljen početak nove školske i vjeronaučne godine. Svetu misu predvodio je župnik preč. Róbert Erhard.

Svečani pozdrav izrekla je vjeroučenica Ariana Varga koja je cijelu župu pozvala da budno bdiye nad djecom i uvijek im se nađe na pomoći. Župnik je istaknuo da svi trebamo biti otvorena srca, za Boga i jedni za druge, jer samo tako možemo činiti mala, a ipak tako velika djela. Podsjetio nas je kako je svaki novi početak lijep, ali i težak te kako stoga nanovo moramo uložiti truda i rada kako bi i ova školska godina završila uspješno. Djeca su molila za sve one osobe koje su uključene u njihov odgoj za život, obrazovni odgoj, kao i odgoj u vjeri. /Mirela Varga/

17. HosanaFest u Subotici: „Budi čudo što čuda čini”

Sedamnaesti Festival hrvatskih duhovnih pjesama HosanaFest, pod geslom „Budi čudo što čuda čini”, održan je 9. listopada u Dvorani sportova u Subotici. U natjecateljskom dijelu festivala nastupilo je 15 izvođača. Glasovanjem izvođača pobjednik ovogodišnjeg festivala jest Goran Pastor iz Subotice s pjesmom „Dušu ti predajem”.

Pobjedničku pjesmu napisao je **Stefan Vukčević**, dok **Viktor Kesler** potpisuje obradu, a glazbu su napisali skupa. Nagrada Stručnog povjerenstva pripala je **Dariju Šehiću** iz Novog Sada za izvedbu pjesme „U meni gori plamen”, za koju tekst i glazbu potpisuje Dario Šehić, a obradu je uradio **Igor Kiš**. Nagrada za najbolji tekst pripala je pjesmi „Smisao života” koju je napisao **Josip Dumendžić-Meštar**, a izveli su **Juraj Sudi** stariji, **Juraj Sudi** mlađi i **Miroslav Poničan** iz Selenče. Nagradu za najboljeg debitanta pripala je mladici **Andreji Stajmeier** iz Plavne koja se predstavila pjesmom „Vjerujem u Te”.

U nedjelju u jutarnjima satima, sudionici HosanaFesta sudjelovali su na svetoj misi u crkvi Marije Majke Crkve u Subotici. Svetu misu predvodio je vlč. dr. **Marinko Stantić**, predsjednik Organizacijskog odbora i utemeljitelj HosanaFesta, a u koncelebraciji s njim bio je i **preč. Mirko Štefković**. Glazbeno su animirali mladi iz Vokalno-instrumentalnog sastava „Noa”. U popodnevnom satima, izvođači su imali generalno-tonska proba, a navečer u 20 sati započeo je službeni dio festivala.

Sedamnaesti HosanaFest otvorio je Dario Šehić, prošlogodišnji pobjednik s pjesmom „Ustani i hodi”,

a pratili su ga članovi Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo”, u koreografiji **Nemanje Sarića**. Nakon uvodnog dijela, započeo je natjecateljski dio festivala, gdje se predstavilo 15 izvođača. Taj put na festivalu predstavili su se izvođači iz Švicarske, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije (Subotice, Novog Sada, Plavne i Selenče).

U revijalnom dijelu HosanaFesta nastupili su djeca i mladi iz Bačkog dekanata, pod vodstvom vjeroučiteljice **Kristine Ralbovsky**, koji su priredili skeč Isusove prisudobe o svadbenoj gozbi. Taj skeč proglašen je najboljim na Susretu mladih u Baču u svibnju ove godine. Uslijedila je dodjela nagrada te uzbudljivo zbrajanje glasova izvođača, koje je odlučilo o pobjedniku festivala. Nakon proglašenja, ovogodišnji pobjednik Goran Pastor izveo je svoju pjesmu, a na pozornici pridružili su mu se svi ostali izvođači i sudionici HosanaFesta.

I ove godine HosanaFest bio je dobrotvornog karaktera te je i taj put Organizacijski odbor odlučio da prilog od ulaznica bude usmjeren za potrebe jedne teško oboljele djevojčice. Voditeljica programa bila je **Katarina Piuković**. /Dario Marton/

Katehetska nedjelja u Župi Uskrsnuća Isusova u Subotici

Vesela, sretna, malena i velika djeca sa šarenim torbama na leđima došla su sa svih strana u župnu crkvu Uskrsnuća Isusova na blagoslov djece i školaraca upriličen 2. listopada.

Koliko je Isus sretan kada Ga djeca pohode potvrđuju suze u očima vjernika na ljepotu prizora kada su se sva djeca složila oko oltara čekajući župnikov blagoslov. Župnik **Vinko Cvijin** svu je djecu toplo pozdravio i poželio svima nama da nam crkva uvijek bude mala kao toga dana. Djeca su primila blagoslov za početak školske i vjeronaučne godine.

Na kraju svete mise, čokolade je bilo dovoljno za sve zahvaljujući sakristanu **Josi Kopiloviću**. Hvala dragom Bogu na našoj dobroj dječici. /E. K./

Zahvala Bogu za jesenske plodove u Monoštoru

Vjernici u Župi sv. Petra i Pavla u Monoštoru misom zahvalnicom 16. listopada zahvalili su Bogu na plodovima zemlje koje su ubrali ove godine sa svojih polja, vinograda i vrtova.

Svečanu misu predslavio je župnik **Dražen Dulić**. U propovjedi, vlč. Dulić istaknuo je kako zalaganjem svijetu nas ovozemaljski život možemo učiniti ljepšim i bogatijim. „U svemu tome Božja pomoć i providnost neće izostati, jer Bog je velikodušan i Njegova pomoć prati one koji u Njega vjeruju. Zato mu moramo na Njegovu dobrotu zahvaljivati svakodnevno, čineći dobra djela”, kazao je župnik u homiliji. Za aranžman su se pobrinuli **Anita Đipanova Marijanović** i **Davor Francuz**, koji su donijeli jesenske plodove za prostor ispred glavnog oltara. /D. D./

Aktivna jesen Subotičkog oratorija

Započeli smo novi ciklus jesenskih oratorija čija je tema „Glazba u crkvi”, jer želimo djeci predložiti kako mogu sebe Bogu darovati svojim glasom.

Tako je naglasak na pjesmi. Župnik nam najprije objasni povijest i značaj glazbe u Crkvi, zatim o tome porazgovaramo u skupinama. Djeca mogu provjeriti što su naučila zanimljivim kvizom, a sve zaokružimo veselim pjesmama Bogu, jer, kako je don Bosco rekao: „Oratorij bez glazbe je kao tijelo bez duše”. Uz sve to, župnici nas uvijek lijepo počaste užitkom i ostane, naravno, vremena i za igru i druženje. Jesenske oratorije do sada smo imali u: Žedniku, Keru (Sv. Rok, Subotica), Maloj crkvi (Uskrsnuće Isusovo, Subotica), Bajmaku, Đurđinu, Beogradu (katedrala), a slijede nam još oratoriji u Tavankutu, Šandoru (Marija Majka Crkve, Subotica), Maloj Bosni i Monoštoru.

Na poziv hvarskog župnika **don Tonija Plenkovića**, subotički animatori zatekli su se čak i na Hvaru. Proveli smo tri dana u oratoriju, od 23. do 25. rujna. Tema je bila „Mladenačka svetost”. S djecom smo razgovarali je li uopće moguće biti svet i ako jest, na koji način možemo to postići. Uz sve to bilo je igara, plesa, druženja. Najviše djece bilo je u subotu, kada ih se okupilo oko 60. Na oratoriju smo se glazbeno pripremili za nedjeljnu svetu misu koju je predvodio hvarski biskup **mons. Ranko Vidović**. Bio je to jedan prekrasan vikend gdje smo bili lijepo ugošćeni i, nadamo se, uspjeti prenijeti dio don Boscove poruke da svi možemo biti sretni i ovdje i u raj.

U Zagreb, na susret s **don Ángelom Fernándezom**, desetim nasljednikom don Bosca, 15. i 16. listopada otputovalo je 36 animatora Subotičkog oratorija. Taj susret održao se povodom 100 godina dolaska

salezijanaca u Zagreb i 50 godina postojanja Hrvatske salezijanske provincije. Na tom susretu okupilo se među 500 i 600 mladih iz svih salezijanskih župa diljem Hrvatske i Bosne i Hercegovine i drago nam je da smo i mi imali prilike biti dijelom njega. Program je počeo u centru Zagreba, gdje su nam mladi animatori prikazali duhoviti skeč o tome kako su salezijanci došli u Zagreb. Nakon toga nas je pozdravio pomoćni biskup zagrebački **Ivan Šaško** i spomenuo i blaženog Alojzija Stepinca koji je volio igrati se u oratoriju. Navečer je don Angel uputio poruku mladima. Poruku je uputio odgovarajući na pitanja koja su mu mladi postavljali. Rekao je mladima da ne upadaju u skrupuloznosti i rigidnosti, jer toga nema u evanđelju. Također je rekao mladima da oni drže salezijance budnima i da nastave biti radosni i puni poleta. Subota je završila euharistijskim klanjanjem. U nedjelju su mladi u skupinama razgovarali o poruci vrhovnog poglavara, a čitav susret završio je svečanom svetom misom u 12 sati koju je uz don Ángela predvodio i **don Tihomir Šutalo**, provincijal hrvatske provincije. Hvala još jednom salezijancima na gostoprimstvu. /C. V./

Spomen misa o šest tjedana smrti biskupa Slavka Večerina

U Subotičkoj katedrali – manjoj bazilici sv. Terezije Avilske 9. listopada slavljen je misa zadušnica o šest tjedana preminuća pokojnoga biskupa Slavka Večerina. Koncelebraciju je predvodio preč. Ferenc Fazekas, privremeni dijecezanški upravitelj Subotičke biskupije, koji je uputio prigodnu homiliju.

„U 13. glavi poslanice Hebrejima čitamo: *Spominjete se svojih glavara koji su vam navješćivali Riječ Božju: promatrajući kraj njihova života, nasljedujte njihovu vjeru* (Hebr 13,7). Te riječi sve nas potiču promatrati kraj zemaljskog života našeg pastira Slavka Večerina, da bismo tako vidjeli što je njemu bilo sveto te da ga nasljedujemo u vjeri u Krista”, istaknuo je preč. Fazekas. On je u nastavku kazao kako biti pastir znači biti na čelu crkvene zajednice, nositi odgovornost za Crkvu, za život vjernika. „Naš pokojni biskup sudjelovao je cijelim svojim bićem u poslanju koje mu je dodijelio Gospodin u svojoj Crkvi. Bio je dobar pastir. Sva njegova nastojanja bila su usmjerena prema dobru drugih, bio je zauzet za duhovnu pomoć svojim vjernicima za koje je živio i – možemo reći i – umro. Spomen na našeg pokojnog biskupa omogućuje nam da ponovno posjetimo prostore vlastite nutrine, da se okrenemo onome bitnome i da u vjeri otkrijemo kako smrt predstavlja uska vrata koja nas vode do istine o nama i o našem životu. U svom razmatranju shvatit ćemo da je u našem življenju najvažnija ljubav. A ljubav je uvijek jača od smrti i ona nam je vječna. Tu istinu zorno nam potvrđuje Isus Krist, naš Spasitelj, koji se iz ljubavi žrtvovao i predao samog sebe za sve nas. On je i danas prisutan u životima svih onih, koji žive život protkan ljubavlju i žrtvama. O životu

našeg pokojnog biskupa Slavka smijemo utvrditi, da je bio otvoren Kristovoj ljubavi i Njegovom milošću bio je primjer sebedarja svima, kojima je služio i kao svećenik i kao biskup”, kazao je propovjednik.

„Puni smo zahvalnosti što je naš pokojni biskup Slavko svim srcem u našoj biskupiji raspirivao snagu vjere, Kristove radikalnosti i pouzdanja u Njegovu trajnu ljubav. Mi, njegovi prijatelji, kao i njegovi poštovatelji, zasigurno ćemo ga se još dugo sjećati”, zaključio je Fazekas na koncu homilije. /IKA/

Nedjelja zahvalnica u Župi svetog Jurja

Župa sv. Jurja u Subotici proslavila je 2. listopada nedjelju zahvalnicu za plodove zemlje. Misno slavlje predvodio je župni vikar Tomislav Vojnić Mijatov.

„Bogu iz dana u dan treba zahvaljivati. Najviše za kruh, najpotrebnijem izvoru životne i duhovne snage, jer u središtu svete mise prinosi se kruh kao

plod zemlje i rada ruku čovječjih, a onda i za svaki plod zemlje koji nastaje snagom i radom ruku čovječjih te na bogatstvu i šarolikosti narodnih nošnji”, istaknuo je propovjednik vlč. Vojnić.

Darove na oltar prinijela su djeca i mladi u narodnim bunjevačkim nošnjama. Župni zbor animirao je liturgijsko pjevanje pod ravnanjem kantora **Filipa Čelikovića**. Na kraju svete mise župljani su čestitali župniku i privremenom dijacezanskom upravitelju **Ferencu Fazekasu** imendan. Nakon euharistijskog slavlja uslijedilo je prigodno čašćenje u župnom domu. /T. V. M./

Proslava Gospe Fatimske – zavjetnog dana župe u Monoštoru

Župljani Župe sv. Petra i Pavla u Monoštoru i gosti proslavili su 13. listopada zavjetni dan te župe.

Središnje misno slavlje predvodio je župnik Župe Bezgrješnog Začeca BDM iz Bilja (Đakovačko-osječka nadbiskupija) vlč. **Dejan Henčić** u zajedništvu s deset

svećenika. Misa je započela procesijom s Gospinim kipom, koji su nosile djevojke u nošnji. U svojoj nadahnutoj propovijedi vlč. Henčić povezo je Marijinu bol i patnju s patnjom ljudi koji prolaze kroz poteškoće i stradanja. Na kraju svete mise, prije blagoslova, Kulturno-umjetničko društvo Hrvata „Bodrog” upriličio je kratak program u kojem su djeca pjesmom i recitacijama zahvalila Blaženoj Djevici Mariji. Na kraju svete mise vjernicima se obratio i domaći sin **mons. Marko Fogić**, podsjetivši u svom obraćanju zašto se slavi *zavetni dan* baš na taj dan misom u 12 sati. /D. D./

U Novom Sadu započelo redovito bogoslužje na engleskom jeziku

Užupnoj crkvi Imena Marijina u Novom Sadu 25. rujna prvi put slavljen je sveta euharistija na engleskom jeziku. Misu je predslavio župni vikar vlč. **Nebojša Stipić**.

Po riječima kapelana Stipića, slavlje mise zatražili su vjernici koji redovito posjećuju središnju novosadsku crkvu, a koji u sve većem broju žive u Novom Sadu, uglavnom boraveći ondje kao radnici. „Na jednoj od misa koje redovito slavimo nedjeljom u 11.30 na mađarskom jeziku primijetio sam da je broj domaćih vjernika gotovo isti ili čak i manji od broja gostujućih vjernika. Slavlje mise na engleskom tražili su oni sami, naše sestre i braća iz više zemalja Azije i iz drugih krajeva ili koji su podrijetlom iz njih, a žive s obiteljima u gradu: sa Šri Lanke, Filipina, iz Indije, Velike Britanije i drugih europskih

zemalja, a uskoro nam se pridružuju i katolici iz Afrike. Njima engleski jezik uglavnom nije materinski. Najviše se angažirala **Roselen Latinović**”, kaže Stipić. On dodaje da nije točno poznato koliko katolika iz tih zemalja živi i boravi u Novom Sadu, no navodi da samo sa Šri Lanke ovdje boravi oko 100 katolika sa svojim obiteljima.

Misu je glazbeno animirao domaći župljanin **Boris Semnic**, a vjernici su čitali liturgijska čitanja. Nazočilo ih je oko 30. Stipić kaže da se u duljem razdoblju razmišljalo da se misa na engleskom slavi samo tijekom turističke sezone, no od Ordinarijata Subotičke biskupije dobiveno je odobrenje da to bude redovito, *ad experimentum*, posljednje nedjelje u mjesecu. /M. T./

Blagoslov školskih torba i učenika na početku nove školske godine

Župa sv. Pavla, Bač, 25. rujna

Župa Marije Majke Crkve, Subotica, 18. rujna

Župa Presvetog Trojstva, Sombor, 9. listopada

Župa sv. Roka, Subotica, 18. rujna

Župa sv. Nikole Tavelića, Sombor, 25. rujna

Župa sv. Jakova, Plavna, 25. rujna

Hodočašće vjernika Subotičke biskupije u Lourdes

Petnaestak vjernika iz Subotičke biskupije uputilo se od 25. rujna do 2. listopada na hodočašće Bogorodici u Lourdes, zajedno s hodočasnicima iz raznih dijelova Hrvatske.

Pod duhovnim vodstvom vlč. **Dominika i s. Kristine Ralbovsky**, nas trideset i devetero u molitvi proveli smo tri dana u Lourdesu te na usputnim turističkim

obilascima gradova Nice, Carcassonnea i Milana. U mjestu St. Maximin posjetili smo grob svete Marije Magdalene te tamo slavili euharistiju, nakon čega smo se uputili i u zidine Avignona, svjedočeći pogledom velike papinske

palače iz XIV. stoljeća i papinskog izgnanstva iz Rima. Kišoviti Lourdes svakoga je oduševio, svima u srce unio znane i neznane milosti, a ponekom hodočasniku i približio veliku istinu Marijinog majčinstva, koje se pod špiljom ukazanja, gdje smo i mi slavili misu, zaista snažno osjetiti! U ozračju duboke vjere koja može ozdravljati duh i tijelo, oprali smo se u čudotvornoj vodi i molili za ozdravljenje naše i mnoge braće, osobito na trima Gospinim procesijama svjetla (na kojima smo molili i pjevali na hrvatskome), molitvi krunice i križnog puta te euharistijskoj procesiji, koje sve okupljaju tisuće vjernika. Zajedno i s vodičem **Vladom Rukavinom** te svećenikom vlč. **Josipom Kujundžićem** još jednom smo posvjedočili svoju vjeru i pouzdanje u Mariju, Kraljicu i Majku. /**Valentino Kujundžić, bogoslov**/

„40 dana za život” četvrti put u Novom Sadu

Četvrta kampanja molitvene inicijative za spas nerođenih „40 dana za život” u Novom Sadu započela je 28. rujna u 6.30 ispred Klinike za ginekologiju i porodiljstvo Kliničkog centra Vojvodine („Betanija”) i planirano je da traje do 6. studenog.

Inicijativa se ove godine odvija pod geslom: „Otvoriti oči bez tebe neću moći. Bdi za mene.” Jesensku kampanju blagoslovio je paroh grkokatoličke Župe sv. Petra i Pavla u Novom Sadu protojerej-stavrofor **o. Julijan Rac**. Molitveno bdijenje ispred „Betanije” odvija se svakog dana od 6.30 do 8.30.

Voditelj kampanje, **Adrian Urács** poziva, skupa s organizacijskim timom, ljude svih vjeroispovijesti da se pridruže. „Cilj kampanje jest širiti kulturu života i pomoći

svim trudnicama koje se nađu u teškoćama. Stavljamo se pod zaštitu svetog Josipa”, rekao je voditelj kampanje. „Nadamo se”, dodao je, „da će pravoslavni vjernici prepoznati naš apostolat i pridružiti nam se u što većem broju.”

U molitvi za nerođene priključili su se i vjernici iz Subotice koji mole na istu nakanu svakog dana u franjevačkoj crkvi od 17 do 18 te nedjeljom od 8 do 9, oci karmelićani i Karmelski svjetovni red iz Sombora, redovnice Službenice Bezgrešne Djevice Marije i molitvena zajednica u Beogradu. Pozivamo sve da se na bilo koji način priključe apostolatu borbe za nerođene. Svaki je život dragocjen i vrijedan.

Ako želite pokrenuti inicijativu u svojem gradu ili imate pitanja, slobodno nas kontaktirajte na Facebook stranici „40 dana za život – Novi Sad” ili na Instagramu @40danazazivotns. /**Tim inicijative „40 dana za život – Novi Sad”**/

Blagoslov poljoprivrednika i poljoprivrednih strojeva u Tavankutu

Užupi Presvetog Srca Isusova u Tavankutu prvi puta 19. listopada održan je blagoslov zemljoradnika, traktora i vatrogasnog vozila.

Večernje misno slavlje uoči spomendana Sv. Vendelina predvodio je župnik **Marijan Vukov** u koncelebraciji domaćega sina **Tomislava Vojnića Mijatova**. Na misi su se okupili vjernici, zemljoradnici i vatrogasci iz Tavankuta, Mirgeša i Subotice.

U propovijedi vlč. Vojnić osvrnuo se na starozavjetnog proroka Hagaja po kojem je Bog progovorio narodu zbog uništenog hrama, da razmotre svoje puteve jer siju mnogo, a malo dovoze; htjeli su obilje, a malo je rodilo te je Bog dozvao sušu na zemlju i nebo je uskratilo rosu. „Izraelci su bili zahvalni za zemlju u kojoj su živjeli, ali bili su svjesni da zemlja pripada Bogu. Na zemlji se događa suživot čovjeka i čovjeka te čovjeka i Boga. Prekid odnosa poslušnosti i suradnje čovjeka s Bogom očituje se izopačenjem ljudskog odnosa prema zemlji. Zemlja se suši i postaje neplodna. Blagoslovljen i sretan život može se postići samo ako poštujemo zemlju, ako je ne iscrpljujemo do zadnje kapi života. I zato danas po zagovoru svetog Vendelina, zaštitniku zemljoradnika, pastira, stoke, žitarica, polja, molimo Boga da izlije blagoslov na naša polja, njive, šume, imanja”, istaknuo je vlč. Vojnić.

Na kraju mise izmoljene su Litanije sv. Vendelina te su blagoslovljeni zemljoradnici, traktori i vatrogasno vozilo. Župni zbor na čelu s **Elizabetom Balažević** predvodio je liturgijsko pjevanje. Uslijedila su predavanja na Etnosalašu „Balažević” iz područja poljoprivrede. Moderator predavanja bio je zamjenik Pokrajinskog tajnika za poljoprivredu **dr. Mladen Petreš**, a izlagali su **dipl. inž. Damir Varga** iz Poljoprivredno-savjetodavne službe te **prof. dr. Mila Grahovac** s Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu. Nakon predavanja priređeno je druženje i večera. /**IKA**/

Vjeronaučni izlet novosadske Župe Imena Marijina

Izlet djece koja pohađaju vjeronauk za osnovnoškolce i srednjoškolce u Župi Imena Marijina u Novom Sadu organiziran je 22. listopada. Djeca su s kapelanima Nebojšom Stipićem i Csabom Szabóom Szepesiem posjetila Suboticu i Čantavir.

Prva stanica njihovog izleta bila je subotička katedrala sv. Terezije Avilske. Djecu je s poviješću katedrale i župe upoznao župnik **mons. Stjepan Beretić**. Nakon povijesnog dijela, svi su se zajedno pomolili na grobu nedavno preminulog subotičkog biskupa Slavka Večerina i položili cvijeće na njegov grob.

Uz pomoć mjesnog vodiča **Svetislava Milankovića** djeca su se upoznala s mjesnim znamenitostima, a najduže su se zadržali u subotičkoj Sinagogi i Gradskoj vijećnici.

Nakon kratke turističke ture po Subotici, upoznali su franjevački samostan i crkvu sv. Mihovila u Subotici, gdje ih je dočekaao gvardijan **fra Zdenko Gruber**. On ih je upoznao s poviješću samostana, a djecu je najviše zainteresirala knjižnica gdje su mogli vidjeti knjige stare i nekoliko stoljeća. U kapeli Crne Gospe u samostanu slavili su i svetu misu.

Nakon mise uputili su se u Čantavir gdje ih je na poljoprivrednom gazdinstvu dočekaao župnik Župe sv. Antuna Padovanskog, **vlč. Róbert Utcai** i domaćin gazdinstva **Balassa Miklos**. Djeca su dočekanu uz ručak, a nakon objeda, obišli su farmu.

Prije polaska za Novi Sad, upoznali su i povijest župe u Čantaviru i obišli crkvu sa župnikom **Róbertom**. /**Jelena Pinter**/

Duhovne vježbe za članove somborskoga Karmelskog svjetovnog reda

U Somborskom samostanu karmelićana od 14. do 16. listopada održane su redovite godišnje trodnevne duhovne vježbe za članove somborskoga Karmelskog svjetovnog reda.

Voditelj duhovnih vježba **o. Stjepan Vidak OCD**, duhovni asistent, zajedno s **o. Srećkom Rimcem OCD**, provincijalnim delegatom Karmelskog svjetovnog reda, u ta tri dana vodio nas je kroz Karmelski vrt i sve tri grane koje su u njemu. Posebno je bilo osvrta na Karmelski svjetovni red, njegovo mjesto, ulogu, zadatke i ozbiljnost koju braća i sestra imaju sukladno staležu, mogućnostima, dobi i zdravlju.

Zaključak duhovnih vježba može se sažeti i biti koristan za dalji rast našega ogranka Karmelskog svjetovnog reda. Djeca se Božja zovemo i jesmo, a osnovni cilj jest produbiti molitveni život po uzoru na sv. Tereziju Avilsku. Nastojmo tijekom života nasljedovati našu naučiteljicu, obnoviteljicu i zaštitnicu sv. Tereziju u molitvi i djelima, svjesni činjenice da tko započinje molitvu, mora zamišljati da na radost svojega Gospodina sadi biljke u vrlo neplodnom tlu prepunom korova. Treba biti uporan u tom vrtu i saditi ga s mnogo ljubavi, pokorom obrađivati, molitvom zalijevati. Bog će tada dati da rastemo u tom Božjem vrtu i širimo miris vjere, nade i ljubavi u Crkvi našega doba. /**Karmela Malenić**/

Mise zahvalnice za plodove zemlje u Lemešu, Stanišiću i Riđici

Mise zahvalnice u kojima je župnik **vlč. Antal Egedi** služene su 23. listopada.

Župnik **vlč. Antal Egedi** predslavio je 23. listopada mise zahvalnice za ovogodišnje plodove jeseni u župama Rođenja Blažene Djevice Marije u Lemešu, Preslavnog Imena Blažene Djevice Marije u Stanišiću i Uzašašća Gospodina našega Isusa Krista u Riđici. Prostori ispred oltara bili su urešeni plodovima vrtova i njiva, na kojima su, zamolivši blagoslov, Bogu zahvalili župljani. /**Zv.**/

Duhovna obnova Hrvatske zajednice bračnih susreta – Subotica

Hrvatska zajednica bračnih susreta – Subotica organizira duhovnu obnovu – seminar za bračne parove, svećenike i časne sestre redovnice u franjevačkoj kući duhovnih vježba „Domus pacis” kod Horgoša. Obnova će trajati od 4. do 6. studenog 2022.

Apostolat Zajednice obnova je Katoličke Crkve kroz sakramente, osobito svećeničkog reda i ženidbe.

Pozivamo sve parove koji su spremni iznova otkriti „iskru” s početka braka, koji žele prihvatiti dar „bračnog susreta”, gdje će naučiti novi način duboke komunikacije s bračnim drugom da nam se pridruže. Obnovu vode tri bračna para u suradnji sa svećenikom.

Rok za prijavu je 30. listopada, a prijaviti se možete **Ljubici** ili **Mirku Stipančeviću** na tel. 064/1485-300 ili 064/1182-520.

Hodočašće vjernika iz Subotičke biskupije Majci Božjoj Bistričkoj

Vjernici iz župa Subotičke biskupije 24. i 25. rujna upriličili su tradicionalno hodočašće u hrvatsko marijansko svetište Marija Bistrica.

Svake je godine posljednja subota u rujnu rezervirana za hodočašće vjernika Subotičke biskupije u Mariju Bistricu. Zbog pandemije, to hodočašće dvije godine bilo je zapriječeno, ali i te dvije godine netko od svećenika biskupije, pa i pokojni biskup Slavko u privatnom posjetu, na taj dan služio je svetu misu kako se hodočašće ne bi prekidalo.

Po prelasku državne granice, 24. rujna, skupina hodočasnika uputila se u Aljmaš gdje se u molitvi krunice utekla Gospi od Utočišta da ih prati na putu i preporučila svoju biskupiju u njezin zagovor. Tamo ih je dočekaao novi župnik i upravitelj svetišta **preč. Tomislav Ćurić**. Navečer u 19 sati započeo je program u svetištu Majke Božje Bistričke. U svetište su vjernici ušli u svečanoj procesiji, pozdravljajući pjesmom Bistričku Gospu, čiji je kip bio obučen u tradicionalnu narodnu bunjevačku nošnju. Već po ulasku u crkvu, hodočasnici su pristupili pojedinačnoj svetoj ispovijedi i molitvi svete krunice, da bi u 19.45 započela svečana misa koju je predvodio privremeni dijecezanski upravitelj **preč. Ferenc Fazekas**. On je na početku pozdravio sve hodočasnike te svetu misu prikazao za nedavno preminuloga biskupa Slavka Večerina i za sve nakane hodočasnika.

Nakon mise i kraće stanke, u 21.15 sati uslijedio je križni put koji su predvodili hodočasnici iz raznih župa Subotičke biskupije. Kod dvanaeste postaje prigodni nagovor izrekao je subotički katedralni kapelan **vlč. Damjan Pašić**.

U nedjelju, 25. rujna, uslijedila je sveta misa koja je i ove godine bila sa župnom zajednicom. Svetu misu predvodio je rektor svetišta **preč. Domagoj Matošević**, koji je pozdravio sve hodočasnike te se

rado prisjetio prošlogodišnjeg susreta s nedavno preminulim biskupom Slavkom i njegovom željom da se to hodočašće pokuša u biskupiji učiniti još masovnijim. U koncelebraciji su bili bački svećenici **preč. Franjo**

Ivanković, vlč. Pašić te **preč. Željko Šipek**. I ove godine bračni parovi iz Subotice i okolice, pored toga što su aktivno sudjelovali u pobožnostima, imali su u 11 sati svetu misu sa svim bračnim parovima hrvatskog govornog područja, moleći za moćni blagoslov za njihov brak i obitelji Blaženu Djevicu Mariju.

U povratku hodočasnici su posjetili Slavonski Brod i Župu sv. Dominika Savia, gdje ih je dočekaao ljubazni domaćin **preč. Josip Matanović** i njegova sestra **Ivanka**. Nakon obilaska crkve i kratke okrepe, uputili su se u crkvu Gospe od Brze pomoći, gdje ih je kapelan **Marko Obradović** upoznao s tim svetištem. /Ž. Š./

Blagoslovljen obnovljen Vukov (Čonjin) križ na Čantavirskom putu

Na Čantavirskom putu, kod Vukovog (Čonjinog) salaša (Župa Marije Majke Crkve u Aleksandrovu) 23. listopada blagoslovljen je obnovljeni istoimeni križ krajputaš. Križ su obnovili članovi obitelji pokojnog Bele Peića Gavrana, sinovi Dragomir i Radoslav te snaha Jasna.

Nakon svete mise, koja je služena u kapeli sv. Leopolda Bogdana Mandića na Čantavirskom putu, sudionici blagoslova sudjelovali su u tom svečanom činu. Nagovor je izrekao **preč. Ivica Ivanković Radak**, sudski vikar Subotičke biskupije.

„Može nas zbuniti prikaz naših raspela po kućama, crkvama i kraj puteva. U prvih nekoliko stoljeća kršćanstva Isus se na križu prikazivao kao uskrsnuli pobjednik, kao onaj koji je preko križa došao do uskrsnuća. Najčešće križevi koje mi imamo na zidovima svojih kuća ne govore o uskrsnuću, već o patnji. Naši križevi izgledaju kao trajno stanje. Križ ne može biti trajno stanje. Križ uvijek vodi u uskrsnuće”, kazao je u nagovoru Ivanković Radak.

Naglasivši kako je zajednica nakon pet godina ponovno okupljena na blagoslovu jednog obnovljenog križa na Čantavirskom putu, on je rekao: „Zahvalni smo Bogu i svima koji su taj križ podigli prije 90 godina, 1932. godine, kako stoji zapisano, bili su to

Šime Vukov, i to od Vukovih – Čonjinih, a žena mu je Roza rođ. Budinčević. Imali su kćer Slavicu. Hvala svima koji su taj križ obnovili, obitelji pokojnog Bele Peića Gavrana, danas sinovima Dragomiru i Radoslavu i snahi Jasni. Zahvala ide i onima koji su radili na obnovi

križa i pomagali u pripremi današnjeg blagoslova. Dragi **Davide, Filipe i Luka**, ostaje na vama taj križ, moguće ponovno za nekoliko desetljeća, obnovite i čuvate. Zadaća svih nas koji živimo ili prolazimo ovim krajem nastaviti je dalje taj križ vjerom održavati. Samo će tada ovaj dan imati smisla, jer to nije i mi ne stojim pred komadom drveta, nego pred znakom vjere”, završio je svećenik. Križ je blagoslovio župnik s Bikova **preč. Julije Bašić**. Činu blagoslova prisustvovalo je mnogo članova obitelji obnovitelja te vjernika s okolnih salaša, predstavnika Grada Subotice, Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici i Hrvatskog nacionalnog vijeća, društvenog života, ustanova i udruga. /Zv./

Hodočasnici iz Tuzle u čast Gospi Radosnoj u Baču

Hodočasnici iz Tuzle, predvođeni ocima franjevcima, boravili su 2. listopada u Baču kako bi se u ovdašnjem franjevačkom samostanu pomolili pred milosnom likom Gospe Radosne.

U franjevačkoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Baču toga dana slavljen je sveta misa zahvalnica koju je predvodio **fra Željko Nikolić**, gvardijan franjevačkog samostana u Tuzli, u koncelebraciji s fra Franjom Ninićem te domaćim svećenicima, **preč. Marinkom Stantićem**, bačkim župnikom, i **vlč. Dominikom Ralbovskim**, duhovnim pomoćnikom u župama Bačkog dekanata. Posjet petnaestak hodočasnika iz „staroga kraja” bačkih Hrvata Šokaca završena je razgledanjem znamenitosti Bača i bratskim stolom. Dio je to projekta „Tragovima Šokaca” kojim se, posjetima franjevačkim samostanima u Baču i Tuzli oživljava

svijest i zahvalnost Bogu i Gospi za dolazak katoličkoga puka iz sjeveroistočne Bosne, iz okolice Gradovrha, u Bačku koncem XVII. stoljeća, kada je ovdje, godine 1688. donesena i slika Gospe Radosne koja je do danas sačuvana i nalazi se u niši u samostanskom hodniku franjevačkog samostana u Baču. Hodočasnici iz Bača boravili su u Tuzli na blagdan Imena Marijina. /M. T./

U Beogradu za svećenika zaređen Stipo Filipović

Beogradski nadbiskup i metropolit mons. Stanislav Hočevar zaređio je 8. listopada u beogradskoj katedrali za svećenika Stipu Filipovića.

Nadbiskup Hočevar u propovijedi je, govoreći o današnjem vremenu koje prenaglašava materijalnu stvarnost i uživanje u materijalnim stvarima, istaknuo: „Samo snagom Duha Gospodnjeg moći ćeš pomoći siromasima. Tko su danas siromašni? Gdje je veće siromaštvo nego tamo gdje nema iskrenih odnosa, gdje u obitelji raste agresija, a u društvu nema mostova solidarnosti, pravde i pomirenja?” Nadbiskup je naglasio da ređenik dolazi iz Zagreba, njegovi korijeni su u Bosni, a mjesto njegovog budućeg duhovnog djelovanja jest u Beogradu, gradu Ušća i mostu jedinstva Istoka i Zapada. Upravo ta raznolikost obogaćuje čovjeka i trebala bi poticati na zajedništvo i suradnju. Velečasni Filipović 9. listopada u Župi Krista Kralja slavio je mladu misu. /kc.org.rs/

250. obljetnica Župe sv. Jurja u Golubincima

Nizom prigodnih događanja u Golubincima svečano je obilježena 250. obljetnica postojanja Župe sv. Jurja.

U župi su održane tribine na temu povijesti župe, a potom su svečanosti nastavljene 11. listopada svečanom akademijom u župnim prostorijama. Župnik u Surčinu, **preč. Marko Kljajić** iznio je presjek povijesti golubinačke župe te govorio o svećenicima koji su upravljali župom i u njoj ostavili trag. „Župna crkva bila je čuvarica nacionalne svijesti, jezika i tradicije i kao zaštitnica svoga naroda. Svećenici i kaluđeri bili su prvi pismeni ljudi u selu. Oni su osnovali i prve škole i određivali što će se u njima učiti. U Golubincima je do ove godine službovalo 35 svećenika. Katolici su tijekom povijesti u većem broju dolazili u crkvu, slavili velike blagdane i držali se crkvenih običaja. U sačuvanom zapisu navodi se da se 1875. godine katoličko-hrvatsko

stanovništvo u Golubincima dobrovoljno odreklo na nekoliko godina korištenja svoje zemlje na potezu Mali Jarkovci, za potrebe izgradnje crkve.” O životu Hrvata u Golubincima danas, Kljajić kaže: „Tu gdje jesmo trebamo sijati dobro sjeme, nadati se njegovim plodovima. Hoće li oni biti stostruki ili manji urod ili ulinak, ovisi o tome koliko se budemo zalagali”.

Svečanu euharistiju 15. listopada predvodio je đakovačko-osječki pomoćni biskup **Ivan Ćurić**, u zajedništvu s domaćim sinom, srijemskim biskupom **Đurom Gašparovićem**, te kotorskim biskupom u miru **Ilijom Janjićem**, župnikom domaćinom **Zdravkom Čabrajcem**, te drugim svećenicima. /[Hrvatska riječ](http://Hrvatska.riječ/)/

U Hrtkovcima otkrivena spomen-ploča prof. dr. Nikoli Doganu

Mladi svećenici Đakovačko-osječke nadbiskupije hodočastili su 10. listopada u Srijemsku Mitrovicu te poslijepodne sudjelovali na svečanom misnom slavlju u Hrtkovcima.

Svečanu koncelebriranu svetu misu u hrtkovačkoj župnoj crkvi sv. Klementa je, u zajedništvu s biskupom koadjutorom **Fabijanom Svalinom**, domaćim župnikom **Ivicom Živkovićem** te domaćim klerom Srijemske biskupije, kao i hodočasnicima-mladim svećenicima, i drugim svećenicima koji su pristigli iz Đakovačko-osječke nadbiskupije, predvodio i propovijedao đakovačko-osječki pomoćni biskup **Ivan Ćurić**. On je u crkvi, nakon mise, otkrio spomen-ploču na spomen mons. Nikole Dogana (1944. – 2007.), znamenitog Hrtkovčanina, zaslužnog svećenika profesora fundamentalne teologije i prvog dekana Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu, odgojitelja u Bogoslovnom sjemeništu, voditelja liturgijskog pjevanja, kanonika Stolnog kaptola. /srijembiskupija.rs/

Priopćenje Apostolske nuncijature o umirovljenju mons. Devčića i preuzimanju službe riječkog nadbiskupa mons. Uzinića

Apostolska nuncijatura u Republici Hrvatskoj priopćila je 11. listopada u podne da je papa Franjo prihvatio odreknuće od službe riječkog nadbiskupa metropolita Ivana Devčića, čime je upravljanje Riječkom nadbiskupijom preuzeo mons. Mate Uzinić.

Mate Uzinić rođen je 17. rujna 1967. godine u Dubravi, u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji, gdje je završio osnovnu

školu. Formacijski put vodio ga je dalje u Split, u gimnaziju i Nadbiskupsko sjemenište. Nakon odsluženja jednogodišnjeg obveznog vojnog roka (1986./1987.) na poluotoku Prevlaci, upisao je Teološki fakultet u Splitu na kojem je 1993. godine završio studij filozofije i teologije. Za svećenika Splitsko-makarske nadbiskupije zaređen je 27. lipnja 1993. Upisao je studij 1996. na Papinskom lateranskom sveučilištu u Rimu, postigavši 2000. godine licencijat iz crkvenog i civilnog prava. Od 2001. do 2011. bio je rektor Centralnoga bogoslovnog sjemeništa u Splitu. Od 2002. godine bio je član Prezbiterskog vijeća Splitsko-makarske nadbiskupije, a od 2004. član Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za sjemeništa i duhovna zvanja. Dubrovačkim biskupom imenovao ga je papa Benedikt XVI. na blagdan Sv. Franje Saleškog, 24. siječnja 2011. Papa Franjo imenovao ga je na blagdan Sv. Karla Boromejskog, 4. studenoga 2020. riječkim nadbiskupom koadjutorom. /IKA/

Mons. Dražen Kutleša novi predsjednik Hrvatske biskupske konferencije

Splitsko-makarski nadbiskup Dražen Kutleša izabran je za novog predsjednika Hrvatske biskupske konferencije, 18. listopada 2022. na 65. plenarnom zasjedanju Sabora HBK u Zagrebu.

Mons. Dražen Kutleša izabran je za novog predsjednika HBK na petogodišnji mandat, nakon što je tu službu u dvama mandatima obnašao mons. Želimir Puljić. Sveta Stolica, dekretom od 15. svibnja 1993., utemeljila je za katoličke biskupije na području Republike Hrvatske

– Hrvatsku biskupsku konferenciju (HBK), odobrivši njezin statut. Statut HBK obnovljen je 5. veljače 2000. godine. Hrvatsku biskupsku konferenciju čini 17 (nad)biskupija koje tvore četiri metropolije: Zagrebačku, Splitsko-makarsku, Đakovačko-osječku i Riječku te jedna samostalna Zadarska nadbiskupija i Vojni Ordinarijat. /IKA/

Papa proglasio svetima blažene Giovannija Battistu Scalabrinija i Artemidea Zattija

Na Trgu svetoga Petra u Vatikanu 9. listopada održana je misa kanonizacije Giovannija Battiste Scalabrinija i Artemidea Zattija.

U homiliji Sveti Otac podsjetio je na neke značajke dvojice novih blaženika koji su danas proglašeni svetima. O biskupu Scalabriniju istaknuo je brigu koju je posvećivao iseljenicima (s Kongregacijom koju je osnovao, jednom muškom i jednom ženskom) koje ne treba smatrati „samo problemima, nego i naumom Providnosti”. Artemid Zatti prvi je salezijanski svetac nemučnik koji je kanoniziran; vidio je Isusa u siročadi, bolesnima, siromašnima, posljednjima, prema kojima se odnosio kao prema svojoj obitelji. Sveti je Otac istaknuo vrijednost Artemida Zattija kao „salezijanca koadjutora”. Znao je, naime, da se Bogu može služiti i kao svećenik i kao brat pomoćnik, za Boga jedno vrijedi kao i drugo, sve dok se radi s naklonošću i ljubavlju. /IKA/

Šezdeset godina od početka Drugog vatikanskog koncila

Povodom 60 godina od otvaranja Drugog vatikanskog koncila (1962. godine) za *Vatican News* govorio je Luigi Bettazzi, jedini živući talijanski koncilski otac, koji je napunio 99 godina.

U intervju za *Vatican News* prisjetio se kako je Koncil započeo: „Ujutro 11. listopada prije šezdeset godina, papa Ivan XXIII. u bazilici svetoga Petra svečanom misom, koja je započela dugom procesijom dvije tisuće biskupa, otvorio je Drugi vatikanski koncil. Papa je rekao prvog dana Koncila: ‘Ne želimo mijenjati istine vjere. Mi smo ti koji se mijenjamo u njihovom razumijevanju i u nastojanju da ih što bolje aktualiziramo’. Koncil, dakle, nije bio revolucija, ali svakako jest ‘snažna evolucija’ Crkve”. Na pitanje kako pomiriti tradiciju i moderno, koncilski otac Bettazzi odgovora: „Potrebno je istinsko razumijevanje da tradicija ne znači blokiranje, raditi sve kao što se radilo u prošlosti. ‘Tradere’ na latinskom znači prenošenje: tradicija je, kako je rekao papa Ivan XXIII., čuvanje istina, ali i nastojanje da ih se razumije i bolje aktualizira.” U intervju je stavio naglasak na sinodalnost kao odgovornost svake krštene osobe u životu Crkve. Valja shvatiti da Duh Sveti velike stvari Crkve sije u narodu Božjem te će crkvena hijerarhija morati slušati i shvatiti što je Duh Sveti posijao u Božjem narodu. /IKA/

Dani hrvatske kulture u Somboru

Udruga građana „Urbani Šokci” iz Sombora priredila je 22. rujna Dane hrvatske kulture 2022. Program je započeo na Dječjem odjelu Gradske knjižnice „Karlo Bjelicki” u Somboru, međunarodnim okruglim stolom u okviru kojeg su predstavljena četiri zbornika u kojima su objavljeni radovi s okruglih stolova „O Šokcima je rič”.

U drugom dijelu programa nastupili su Ženska pjevačka skupina „Šokice”, „Šokačke grane” i Tamburaški sastav „Golden Strigs Orchestra” iz Osijeka. O zbornicima, u kojima su objavljeni radovi autora iz Hrvatske i Srbije, govorila je docentica na Odsjeku za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta u Osijeku **dr. sc. Silvija Ćurak**. Program je u večernjim satima nastavljen u Gradskoj kući kulturno-umjetničkim programom „Na tamburi tanka žica” u kojem su sudjelovali Tamburaški orkestar „Golden Strigs Orchestra” iz Osijeka, Ženska pjevačka skupina „Šokice” („Šokačka grana”) iz Osijeka i Dramski studio „Sanjari” iz Sombora.

Gustav Matković u Galeriji „Dr. Vinko Perčić”

U povodu 100. obljetnice rođenja subotičkog slikara, dizajnera i scenografa Gustava Matkovića, 22. rujna u Galeriji „Dr. Vinko Perčić” priređena je izložba njegovih djela (ulja na platnu, crteži, monotipije).

Izložbu je priredio Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, a u postavu su zastupljena djela iz fondusa Galerije „Dr. Vinko Perčić”, Gradske knjižnice Subotica, Gradskog muzeja Subotica, ZKVH-a, HKC-a „Bunjevačko kolo” te iz privatne zbirke. Izložbu je otvorila povjesničarka umjetnosti **Ljubica Vuković Dulić**, ujedno i autorica teksta u pratećem katalogu. Matkovićeva izložba u Galeriji „Dr. Vinko Perčić” priređena je u okviru projekta „Godine novog preporoda” kojim se podsjeća na značajne ličnosti i događaje vojvođanskih Hrvata.

Tehničke pretpostavke za djelovanje u kulturi

U prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća upriličena je 23. rujna svečana dodjela tehničke opreme hrvatskim kulturnim udrugama iz Srbije.

Opremu su preko projektnih programa Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske osigurali Fondacija za razvoj hrvat-

ske zajednice u Srbiji „Cro-Fond” i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, uz podršku HNV-a i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Tehnička oprema uručena je predstavnicima 40 hrvatskih kulturnih udruga. Tim projektom Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata osigurao je sedam prijenosnih računala i 13 pisača, a dvama projektima Fondacije „Cro-Fond” osigurano je 19 prijenosnih računala, 12 pisača-skenera, devet projektoru i platna, dva bluetooth zvučnika i jedan prenosivi disk.

Likovna kolonija u čast Dalmati

HKD „Vladimir Nazor” iz Stanišića 24. rujna organiziralo je 14. saziv međunarodne likovne kolonije „Ivan Gundić Ćiso Dalmata” u Lovačkom domu u Kupusini.

Na koloniji su (izravno ili prilaganjem rada) sudjelovali akademski i amaterski likovni umjetnici iz Subotice (**Josipa Križanović**, **Sándor Kerekes** i **Ivan Šarčević**), Koluta (**Antun Kruljić**), Beograda (**Filip Karan** i **Slobodan Karan**), Bezdana (**Helena Bošnjak**) te Cernika u Hrvatskoj (**Mišo Gusić** i **Mirna Gusić**). Nastala su djela u tehnikama: akril na platnu, ulje na platnu, duborez u drvetu i grafika. Na koloniji je održana i slikarska radionica za djecu, a predavač je bio likovni pedagog **Mišo Gusić** iz Cernika.

Festival bunjevački pisama

Nakon dvije godine online održavanja, 22. Festival bunjevački pisama održan je uživo s publikom 25. rujna u sportskoj dvorani Tehničke škole

„Ivan Sarić” u Subotici. Izvođače je pratio festival-ski tamburaški orkestar Hrvatske glazbene udruge „Festival bunjevački pisama”, koja je i organizator te manifestacije.

Među 14 novih skladba pisanih namjenski za Festival bunjevački pisama, po ocjeni stručnog žirija za najbolju pjesmu proglašena je „Priča o tamburi”, autora glazbe i teksta **Gorana Jakusa**. Pobjedničku pjesmu izveo je dugogodišnji sudionik toga festivala i zaljubljenik u tamburašku glazbu **Martin Vojnić Mijatov**. Nagradu za najbolji do sada neobjavljeni tekst dobila je **Snežana Kujundžić** za pjesmu „Tiha ravnica”. Najbolji aranžman na festivalu, po ocjeni stručnog žirija potpisali su članovi ansambla „Ruže”, koji su s pjesmom „Moja jedina” osvojili i nagradu publike. **Davor Knežević** (pjesma „Tiha ravnica”) ponio je titulu najboljeg interpretatora 22. Festivala bunjevački pisama, dok je za najboljeg debitanta proglašen **Marko Grmić**, koji je izveo pjesmu „Zvizde sjaje”.

„Srijemci Srijemu”

Susret kulturnih udruga iz Srijema, manifestacija „Srijemci Srijemu” održana je 1. listopada u Kulturno-obrazovnom centru u Šidu.

Kroz pjesmu, ples, tamburašku glazbu, literarni i kreativni rad svoje umijeće predstavilo je osam hrvatskih udruga koje djeluju na području Srijema: HKPD „Matija Gubec” iz Rume, Zajednica Hrvata Zemuna „Ilija Okrugić” i Društvo hrvatske mladeži Zemuna, HKC Srijem – Hrvatski dom iz Srijemske Mitrovice, HKPD „Jelačić” iz Petrovaradina, HKPD „Tomislav” iz Golubinaca i domaćini HKD „Šid” iz Šida. Manifestacija „Srijemci Srijemu”, koju je Hrvatsko nacionalno vijeće proglasilo manifestacijom od posebnog značaja za hrvatsku zajednicu, svake se godine održava u drugom mjestu u Srijemu gdje postoje i aktivno rade hrvatske udruge. Organizirala ju je Fondacija „Cro-Fond” i HKD „Šid” uz suorganizaciju Hrvatskog nacionalnog vijeća, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Župe Presvetog Srca Isusova u Šidu, Župe svete Katarine u Sotu, a pod pokroviteljstvom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

„Bunjevci bez granica” održani u Tavankutu

Dio bunjevačkih Hrvata još u 17. stoljeću naselio se na području tzv. Bajskog trokuta (Subotica – Sombor – Baja). Povijesna zbivanja učinila su da ih prije jednog stoljeća, 1921., razdvoji državna granica te su vremenom i njihove veze, privatne i društvene, oslabile. Kako bi se te veze pojačale, među ostalim, pokrenut je festival „Bunjevci bez granica” 2016. koji okuplja udruge bunjevačkih Hrvata iz Srbije i Mađarske. Nakon dvogodišnje „korona stanke”, sunarodnjaci ponovno su se susreli na petom izdanju festivala, 2. listopada, koje je održano u Tavankutu.

Uz druženje i radni sastanak, središnji događaj bio je nastup udruga gdje je predstavljena bogata baština bačkih Bunjevaca – folklorni plesovi, glazba, nošnja i bunjevačka ikavica. Na koncertu u Domu kulture sudjelovali su HKPD „Matija Gubec” iz Tavankuta, HKC „Bunjevačko kolo”, HGU Festival bunjevački pisama i Hrvatska čitaonica iz Subotice, HKPD „Đurđin” iz Đurđina, HBKUD „Lemeš” iz Lemeša, KUD „Zora” iz Bačaljmaša i Hrvatska samouprava iz Kačmara. UBH „Dužijanica” predstavila se izložbom „Ris” u tavankutskoj Galeriji Prve kolonije naive u tehnici slame.

Šokci i baština u Somboru

Zajednička manifestacija hrvatskih udruga kulture koje njeguju šokačku tradiciju održana je poslije dvogodišnje stanke zbog pandemije 9. listopada u Hrvatskom domu u Somboru.

Ove godine domaćin je bila Udruga građana „Urbani Šokci” iz Sombora. U programu su pored domaćina sudjelovali i HKPD „Silvije Strahimir Kranjčević” iz Berega, KUDH „Bodrog” iz Monoštora, KPZH „Šokadija” iz Sonthe, HKU „Antun Sorgg” iz Vajske, Stanka Čoban iz UG „Tragovi Šokaca” iz Bača, Josip Dumendžić Meštar iz Bođana, Ruža Silađev iz Sonthe, te kao gosti HKUD „Vladimir Nazor” iz Sombora. Manifestaciju je organizirala Udruga građana „Urbani Šokci” uz potporu „Cro-fond”-a, Hrvatskog nacionalnog vijeća, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU „Hrvatska riječ”. Pokrovitelj je Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Bivši maturanti su postali brucoši

Naši maturanti, koji su četiri godine stjecali znanja u našoj gimnaziji i otišli na daljnje studije, svi su s uspjehom položili prijamne ispite i prema latinskoj uzrečici postali brucoši. Ljetne ferije njima nisu zna-

čile odmor, jer su se pripremili za prijamne ispite za visoke škole ili fakultete. Nakon položenih ispita, gotovo svi su se javili i s radošću nas obavijestili da su položili ispite i da su primljeni na željene fakultete. Četvorica su upisali Teološki fakultet, dvojica Pedagoški fakultet, jedan Medicinski fakultet, a jedan se zaposlio kod svog oca u privatnoj tvrtki. Bivšim maturantima želimo da se dobro prilagode na novim učilištima te da marljivo uče da bi redovno završili željene fakultete, a nakon diplome, da budu dobri stručnjaci na korist Crkve i zajednice. Neka ih prati Božji blagoslov!

Posjet uglednih gostiju

Na sahranu pokojnog biskupa mons. Slavka Večerina došlo je dvadeset nadbiskupa i biskupa, više od stotinu svećenika koji su dobrim dijelom bili paulinci. Mnogi od njih nisu se odmah vratili, nego tek drugi dan ili kasnije. To su bili oni koji su nam došli iz daljnjih krajeva ili iz inozemstva. Među njima bili su kod nas mons. Rrok Gjonlleshaj, barski nadbiskup, mons. Petar Palić, mostarski biskup, mons. László Nemet, zrenjaninski biskup i zamjenik pri- zrenskog biskupa mons. Lenc Sopi. Osim njih, posjetili su našu ustanovu dubrovački, kotorski, šibenski, krčki, temišvarski i velikovarađinski biskup. Biskupi

i svećenici, bivši paulinci sa zanimanjem i s veseljem obišli su prostorije bivšeg „alma matera”. S radošću su pričali o svojim doživljajima i o nekadašnjim srednjoškolskim događajima.

Na izložbi porculana

Naziv porculan potječe od talijanske riječi „porcello”, što znači školjka. Proizvodnja porculana potječe iz Kine. Prvi tragovi porculana datiraju iz vremena dinastije Thang (618. – 907.). Proizvodnja porculana dugo

je bila tajna i zato su Europljani godinama pokušali pronaći način za proizvodnju porculana. Tek u XVII. stoljeću u Saksoniji pronašli su način kako se proizvodi porculan. Prva manufaktura za porculan otvorena je u Albersburgu g. 1710. Porculane u današnjem obliku izveli su u Meissenu u XVIII. stoljeću. Od tada su otvorene radionice i tvornice širom Europe. Na subotičkoj izložbi porculana vidjeli smo primjerke iz stare Kine i Japana te Rosenhtalove, Iomosovske, Herendy, Bawaria, Zsolnay, Viktoria, češke primjerke i ostale najznačajnije primjerke svjetskoga glasa.

Transitus sv. Franje

Paulinci svake godine sudjeluju na sv. misi i na obredu preminuća, prema latinskom jeziku „transitus” sv. Franje u subotičkoj franjevačkoj crkvi. I ove godine 3. listopada prisustvovali smo misi koju je predslavio gvardijan samostana vlč. Zdenko Gruber. Nakon sv. mise otišli smo kod oltara sv. Franje i tamo smo zajednički molili i pjevali 142. psalam, koji su braća franjevci pjevali tijekom preminuća sv. Franje.

Nacionalni susret volontera i zaposlenih u Caritasu

Župa Uznesenja Blažene Djevice Marije u Beogradu bila je 15. listopada domaćin ovogodišnjeg Nacionalnog susreta volontera i zaposlenih u Caritasu. Bila je to prilika da se stari prijatelji okupe, da se steknu nova poznanstva, ali prije svega da se zaviri u vlastitu dušu i dokuči srž Caritasu. Tema susreta o kojoj je raspravljalo oko 200 sudionika bila je „Moli i radi” (*Ora et labora*).

Euharistijsko slavlje predslavio je beogradski nadbiskup i metropolit, mons. Stanislav Hočevar, u koncelebraciji sa svećenicima, ravnateljima nacionalnoga, biskupijskih i župnih caritasa u Srbiji. Monsinjur Hočevar nazočnima je objasnio da je bit svakog kršćanina težiti u što većoj mjeri biti nalik Isusu Kristu, a da je najbolji način da se to postigne upravo molitvom i radom u službi djelotvorne bratske ljubavi, odnosno karitativno djelovanje.

Nakon uvodnog obraćanja i liturgijskog slavlja, uslijedila su vrlo nadahnutna predavanja na temu „Moli i radi”. Na hrvatskom jeziku predavanje je održao vlč. Andrej Đuriček, a na mađarskome vlč. István Dobai i Gabor Ric.

Nakon predavanja uslijedio je rad po skupinama, gdje su svi sudionici mogli raspraviti, razmijeniti svoje stavove i zajedno potražiti način da prodube svoj unutarnji put k Isusu Kristu molitvom i dobroćinstvom.

Za sve nazočne osiguran je ručak koji su posluživali volonteri i zaposleni u Caritasu Beogradske nadbiskupije. Susret je završen sažimanjem dojmova i sa željama da se takvi susreti češće održavaju, prije svega na dijecezanskoj razini.

Razgovor sa Željkom Evetovićem, članom Neokatekumenskoga puta i đakonom

Jedino Crkva ima odgovore na sva naša egzistencijalna pitanja

Željko Evetović rođen je u Subotici 1980. godine. Završio je Građevinsku srednju školu i nakon nekoliko godina dokvalificirao se kao ekonomski tehničar. Kao srednjoškolac bavio se boksom i postigao dobre uspjehe. Nakon srednje škole radio je kao dekorater zidnih površina i poslove slične tom zanatu. Od 2012. godine živi u Sydneyu, u Australiji, gdje ga je poslala Crkva kako bi bio formiran za misionarskog svećenika u Nadbiskupijskom misijskom sjemeništu „Redemptoris Mater”. Studije je završio i diplomirao (filozofiju i teologiju) na Katoličkom sveučilištu „Notre Damme” i Katoličkom institutu Sydney u srpnju 2022. Na spomendan Sv. Vinka Paulskog, zaštitnika Sydneyskog sjemeništa, 27. rujna, zaređen je za đakona zajedno s Ronnyem Joseom D’Cruzom, podrijetlom iz Indije, bogoslovom koji je skupa s njim formiran u istom sjemeništu. Za Sydneysku nadbiskupiju zaređio ih je pomoćni biskup Sydneya mons. Richard Umbers u katedrali sv. Marije.

Zvonik: Velečasni, čestitajući Vam na ređenju, kojemu se i mi ovdje radujemo, zahvaljujemo Vam što ste prihvatili podijeliti s nama svjedočanstvo o svojem životu.

Željko Evetović: Milost vam i mir od Boga, Oca našega, i Gospodina Isusa Krista, koji sam sebe dade za grijehe naše da nas istrgne iz sadašnjega svijeta opakoga kao što je volja Boga i Oca našega, komu slava u vijeke vjekova! Amen (Gal 1, 4–5). Nedavno sam bio u rodnoj Subotici, posjetiti obitelj, rođake, prijatelje, braću i sestre iz crkve Isusovog Uskrsnuća kojoj pripadam, i velečasni Vinko Cvijin, moj župnik, zamolio me je za svjedočanstvo o svojem „obraćenju”, kako i sveti Petar kaže: *Budite uvijek spremni dati odgovor svakome koji vas zamoli za obrazloženje nade koja je u vama* (1 Pt 3,15). Dakle, svrha mog kratkog svjedočanstva je isključivo: *uvijek dati hvalu i slavu Bogu* (Ef 5,20).

Zvonik: Kakvi su Vam bili djetinjstvo i mladost?

Željko Evetović: Ne želim ulaziti previše u detalje, no moji su otac i majka katolici, ali gotovo nikada nisu odlazili u crkvu iz raznih razloga. Time nisam bio odgojen u vjeri i Crkvi te nikada svjesno nisam razmišljao o Bogu, da On postoji, da nas je stvorio i sve na ovom svijetu. Odrastao sam u burnom svijetu punom nasilja, korupcije i političkih preokreta. Nakon mnogih životnih egzistencijalnih iskustava, prekretnica se dogodila koncem 1998. godine, kada je otac sestru i mene zamolio da primimo sakrament krštenja. Tada sam imao 18 godina, a moja sestra 16. Ispočetka nisam bio svjestan što znači krstiti se, ali ubrzo je Duh Sveti počeo djelovati kroz župni vjeronauk za odrasle (katekumenat) te smo se

krstili na Uskrs, travnja 1999. Sa sakramentima krštenja, krizme i prve pričesti, milost je bila momentalna te sam primio „sjeme” i dobio poziv prema svećeništvu. No taj poziv bio je pauziran na neko vrijeme!

Štoviše, nakon krštenja proveo sam cijelu godinu u crkvi: išao redovito na nedjeljnu misu, pokušavao svojim snagama ispunjavati deset Božjih zapovjedi, biti dobar, čistiti savjest pred Bogom. Ipak, to mi nije polazilo za rukom. Zaista se slažem sa sv. Pavlom: *Dobro koje bih htio činiti ne činim, a zlo koje ne bih htio činiti ipak činim. Ali ako činim ono što ne želim, onda to zapravo i ne činim ja, nego grijeh koji je u meni. Zaključujem dakle da vrijedi pravilo: kad želim činiti dobro, nameće mi se zlo* (Rim 7, 19–21).

Počela su me mučiti pitanja poput onog tko sam ja, koji je smisao mog života, zašto postoje nepravde, zlo, patnja i smrt i, ono temeljno pitanje, gdje mogu naći sreću, na koje svi žele pronaći odgovor. Pretpostavljam da takva pitanja proizlaze iz činjenice da nismo samo materijalna već i duhovna bića. Idoli ovoga svijeta nisu donosili ono istinsko ispunjenje, mir i sreću u moje srce. Biti netko, karijera i novac nisu mi donijeli sreću i ništa me nije moglo osloboditi dubokog osjećaja oholosti, usamljenosti, arogantnosti i sebičnosti.

Zvonik: Kako ste pokušali naći odgovore na ta pitanja? Kakva iskustva su Vam ostala u sjećanju iz tog životnog razdoblja?

Željko Evetović: „Nemirno je srce naše dok se ne smiri u tebi, o Bože!”, rekao je sveti Augustin. Kao što rekoh, zbog krize identiteta i straha od patnje i nepoznate budućnosti, odgovore sam tražio otuđujući se u alkoholu, drogi, bludu, nasilju, i to često putujući po cijeloj Europi. Čineći to, pao sam u smrtnu grijehu koje nisam mogao ni zamisliti. I tako sam lutao, kao mlađi sin iz Lukinog evanđelja i prispodobu o izgubljenom sinu koji *pokupi sve, otputuje u daleku zemlju i ondje potroši sav novac živeći razvratno* (Lk 15,13). Ukratko, to je bilo moje iskustvo: traženje pojma sreće mladog čovjeka. Iskustva te vrste „sreće” nisu ispunila duboku težnju moje duše. Uništila su me ontološki i tjelesno. Svugdje sam tražio smisao života i odgovore na svoja pitanja. Svugdje, osim na jednom mjestu, u Crkvi. Ali Bog, koji je sama ljubav i milosrđe, dozvolio je sve moje grijeha, poštujući moju slobodu, moje razumijevanje i moje biće, kako bih mogao razumjeti i susresti se s „nekim” i s „nečim”.

Zvonik: Kakav je bio Vaš susret s Neokatekumenskim putem?

Željko Evetović: Kao što sam rekao, sjeme koje sam primio na krštenju nije imalo dovoljno snage, tj. vode, da pravilno raste bez Riječi Božje, sve dok me Bog 2003. godine nije pozvao na Neokatekumenski put, karizmu u Katoličkoj Crkvi posvećenu kršćanskoj inicijaciji.

Bog, obilat svojim milosrđem, ponovno je zahvatio moj život. Tada sam imao 24 godine i još uvijek se sjećam trenutka kada sam bio na prvoj katehezi, kada sam bio potpuno razočaran životom i ranjen od grijeha, Bog se k meni prignu i usliša vapaj moj. *Izvuče me iz jame propasti, iz blata kalnoga; noge mi stavi na hridinu, korake moje ukrijepi* (Ps 40,1–3).

Katehisti itineranti (misionari), koji su bili poslani od Boga preko Crkve, Neokatekumenskim putem u mojoj župi navijestili su mi Radosnu vijest, *kerigmu*, poruku da me Bog Otac voli takvoga kakav jesam, šaljući svoga jedinoga Sina Isusa Krista koji je za mene, i umjesto mene, umro i uskrsnuo od mrtvih da bih ja zadobio život po Duhu Svetomu, ako povjerujem u Njega. U tom trenutku nešto je posvjedočilo u mom srcu da je to istina, jer sveti Pavao kaže *nešto što nam daje nadu, i nadu koja nas neće iznevjeriti,*

jer je ljubav Božja izlivena u naša srca po Duhu Svetom koja nam je dana (Rim 5,4–5). Moje „srce je bilo nemirno dok se nije smirilo u Njemu” (sv. Augustin), i iz čiste nužde okrenuo sam se kao izgubljeni (bludni) sin, kad je napokon došao k sebi i rekao: *Idem doma, ocu, i reći ću mu: „Oče, sagriješio sam i tebi i Bogu. Nisam više dostojan zvati se tvojim sinom. Molim te, primi me da radim pri tebi kao najamnik”* (Lk 15, 17–19). Povratak je bio onakav kako je Otac rekao svojim slugama: *Zakoljite ono ugojeno tele da se pogostimo i proslavimo što mi je sin bio mrtav, a sada je živ, bio je izgubljen, a sada je nađen! I započne veselje* (Lk 15, 23–24).

Zvonik: Opišite nam, molimo Vas, iskustva Vašega života sa i u zajednici Neokatekumenskoga puta.

Željko Evetović: Tako je započela moja kršćanska inicijacija za odrasle i putovanje Neokatekumenskim putem. U početku se činilo tijesno i zahtjevno, jer sam se ponovno vratio u Crkvu ranjen svojim grijesima, ali *malo po malo* (Pnz 7, 22) pokazalo se da stvarno jedino Crkva ima odgovore na sva moja egzistencijalna pitanja. Nada je ponovno bila rođena za mene. „Netko”, tj. Isus Krist, ili „nešto”, tj. ta mala kršćanska zajednica, opet me je privuklo kršćanstvu. Istina, u početku nisam razumio mnogo i imao sam mnogo duhovnih bitaka (još uvijek imam), ali sam odlučio vjerovati u Riječ Božju, liturgiju i zajednicu. I razumijevanje je na kraju došlo. Kasnije sam otkrio da je taj trenutak bio kada je Trojstveni Bog na poseban način djelovao u mojem životu i ponovno me probudio i pozvao prema službi svećeništva. Vrijeme u neokatekumenskoj zajednici za mene je bilo jedino preostalo spasenje i neizmjerni dar od Boga. Postao sam svjesniji svojih duhovnih potreba, kao i onih u Crkvi, a pogotovo onih koji su daleko od Crkve. Međutim, postaje složenije kada se, kao što se dogodilo sv. Augustinu, obraćenje dogodi u odrasloj dobi. Tek onda počeo sam shvaćati

što je čistoća i koja je njezina važnost u mojem životu. Od istog svetca i crkvenog naučitelja saznao sam kako mu je bilo teško ovladati tom vrlinom i kako je često molio: „Gospodine, udijeli mi čistoću... Ali ne još!“. Bog mu je dao u trenutku kada je Bog tako htio i sv. Augustin ju je prigrlio svim srcem. Molitvom i savjetovanjem sa svojim župnikom i katehistima, zaključio sam i priznao da imam zvanje prema svećeništvu i da sam spreman biti poslan u bilo koje sjemenište u svijetu kako bih dalje razlučivao poziv i vršio Božju volju. Ubrzo sam poslan u Italiju, na konvivenciju za aspirante (buduće bogoslove), a odatle sam nasumice bio izvučen da budem poslan u Sydney, u Australiju. Tada sam imao 31 godinu.

Zvonik: Kako su tekli Vaš boravak i formacija u sjemeništu?

Željko Evetović: U sjemenište sam stigao početkom 2012. godine. Prve godine u sjemeništu bile su za mene velika promjena. Formacija mi je bila izazovna, ali vrlo korisna i potrebna, a akademski studij težak. Ali pojačano vrijeme u molitvi, euharistiji, zajednici, potpori katehista, formatora, bogoslova i osoblja omogućilo mi je da shvatim da sam podcijenio svoju

Ako me netko pita o mom odnosu s Bogom, mogu mu reći samo kroz svoje iskustvo, kako sam bio osuđen živjeti za sebe, tj. u paklu, dok nisam sreo živoga Isusa Krista koji je umro i uskrsnuo za mene, kako bih mogao živjeti za Njega, za druge i biti sretan. Neizmjereno sam zahvalan Bogu koji mi se smilovao po milosrđu svome, po velikom smilovanju izbrisao moje bezakonje!

potrebu za usavršavanjem. No kao ponosnom čovjeku, bilo mi je jako teško, a i sada mi je teško usvojiti temeljni stav kršćanina *Ljubite svoje neprijatelje... ne opirati se zlu* (Mt 5:39.44), štoviše, to je prihvaćanje ili potpuno predanje Bogu: *Slušaj, Izrael! Jahve je Bog naš, Jahve je jedan! Zato ljubi Jahvu, Boga svoga, svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom! Riječi ove što ti ih danas naređujem neka ti se urežu u srce* (Pnz 6, 4–6). Ne mogu reći da mi Bog nije dao pravu kršćansku sposobnost rasuđivanja, ali nekako se pokazalo da sam uvijek birao teži put, koji sam ponekad odbijao slijediti. Tko bi rekao da mi poslušnost, samoodricanje i sebedarje mogu dati život i mir koji tražim? A što je s mojom frustracijom kada sam otkrio da to ne mogu učiniti vlastitim snagama? No istina je da je nasljedovanje Krista jedini put u vječni život i da to ne možemo bez Božje pomoći, tj. bez milosti. Tu pomoć

treba tražiti i potom strpljivo čekati, a sve to zahtijeva poniznost i suradnju s Bogom. Na kraju, mogu samo jedno reći: *Sluge smo beskorisne! Učinismo što smo bili dužni učiniti!* (Lk 17,10).

Zvonik: Velečasni, što je, kada pogledate svoj dosadašnji put, obilježilo Vaš život?

Željko Evetović: Mnoge promjene i značajni događaji dogodili su se u mom životu, a ako me netko pita o mom odnosu s Bogom, mogu mu reći samo kroz svoje iskustvo, kako sam bio osuđen živjeti za sebe, tj. u paklu, dok nisam sreo živoga Isusa Krista koji je umro i uskrsnuo za mene, kako bih mogao živjeti za Njega, za druge i biti sretan. Iznimnom i strpljivom milošću Božjom naučio sam *tražiti ono što je gore, gdje Krist sjedi zdesna Bogu. Za onim gore težite, ne za zemaljskim!* (Kol 3,1–2).

Zvonik: Na putu vjere ne možemo hodati sami. Tko su osobe koje su hodale i hodaju s Vama?

Željko Evetović: Neizmjereno sam zahvalan Bogu koji mi se smilovao *po milosrđu svome, po velikom smilovanju izbrisao moje bezakonje!* (Ps 51,3), koji me je pozvao da Ga slijedim; svojim roditeljima Aleksandru i Snežani koji

su mi podarili zemaljski život, svojoj sestri Dragici, mons. Beli Stantiću koji je oslušujući glas Duha Svetoga otvorio Neokatekumenski put u Župi Isusova Uskrsnuća, dok je u njoj bio župnik, te katehistima don Pieru Giorgiu, Fanči Novak i preč. Marku Troštu, koji su mi podarili duhovni život, te svetoj braći i sestrama iz neokatekumenske zajednice koja mi pomažu i hodaju zajedno sa mnom na mom putu obraćenja i mole za mene.

Zvonik: Draga bi nam bila i poruka Vaše potpore, kao jedinog klerika iz naše Subotičke biskupije koji je dio Neokatekumenskog puta iz daleke Australije.

Željko Evetović: Hrabro braćo! Bog je dobar! Bog je ljubav, jer ne može zaniijekati samoga sebe! Molite za mene, grešnika!

SESTRE DOMINIKANKE
KONGREGACIJA SVETIH ANĐELA ČUVARA

75

**GODINA
DJELOVANJA
SESTARA
DOMINIKANKI
U SUBOTICI**

**CRKVA
SV. JURAJ
SUBOTICA**

AKADEMIJA

12. studenoga u 19 sati

Predavač:

dr. sc. Ivan Armanda

Predstavanje knjige:

„Ispunjeno vrijeme”

s. Blaženka Rudić

Klara Dulić Ševčić

EUHARISTIJSKO SLAVLJE

13. studenoga u 10.30 sati

Predsjeda:

Mons. Ivan Čurić

pomoćni biskup

dakovačko – osječki

Sudjeluju:

Katedralni zbor „Albe Vidaković”

Dirigent: Miroslav Stantić

„Garden Quartet”

Kornelije Vizin – orgulje

1947. – 2022.

Nedjelja, 6. 11. 2022.

TRIDESET I DRUGA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: 2Mak 7,1-2.9-14; Ps 17,1.5-6.8b.15; 2Sol 2,16 – 3,5; Lk 20,27-38

Ti nam, zlikovče, oduzimaš sadašnji život, ali će nas Kralj svijeta, zato što umiremo za Njegove zakone, uskrisiti na život vječni (2 Mak 7,9). Otajstvo mučeništva i vjere u uskrsnuće sažeto je u tom retku. Često proživljavamo iskustvo iz prve polovice tog retka – ljudi nam čine zlo. Svatko to doživljava vrlo teško i neugodno. Čak i u današnjem drugom čitanju i psalmu provlači se ista misao – molitva za oslobođenje od onih koji nam čine zlo: Čuvaj me k'o zjenicu oka, sakrij me u sjenu krila svojih od zlotvora što na me nasrću (Ps 17,8) i molite braćo za nas... da se oslobodimo nezgodnih i opakih ljudi (2 Sol 3,1-2). Ujedno, dok čovjek pati, snagu za podnošenje može nalaziti jedino u iskrenoj vjeri u uskrsnuće, pa i vlastito, nakon smrti. Ovaj svijet nije „jedino što postoji”. Trpljenje koje podnosim prolazno je. Što oko ne vidje, i uho ne ču, i u srce čovječje ne uđe, to pripravi Bog onima koji ga ljube (1 Kor 2,9).

Nedjelja, 13. 11. 2022.

TRIDESET I TREĆA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Mal 3,19-20a; Ps 98,5-9; 2Sol 3,7-12; Lk 21,5-19

Dio današnjeg evanđelja (redci 12 – 19) mi vjernici bismo trebali često imati pred očima. Isus nam govori da ćemo biti progonjeni i da je to u redu jer će On biti s nama. Uistinu, velika bi nam pomoć bila česta meditacija nad tim tekstom. Istodobno, u današnjem psalmu kralj David poziva cijelu zemlju hvaliti Gospodina jer On čini velika i čudesna djela. Nema boljeg recepta, nema boljeg duhovnog lijeka za trenutke tjeskobe i progonstva, od Gospodnje hvale na usnama. To tada ljudski nema smisla, ali duhovno je čin vjere. „Da, prolazim tjeskobu, nevolju, ali Gospodine, vjerujem da si ti silan, moćan, da si Bog i da je na kraju tvoja pobjeda, kakva god ona bila”.

Nedjelja, 20. 11. 2022.

ISUS KRIST KRALJ SVEGA STVORENJA

ČITANJA: 2Sam 5,1-3; Ps 122,1-5; Kol 1,12-20; Lk 23,35-43

„Nisi li ti Krist? Spasi sebe i nas” uistinu je zapovijed, gotovo prijekor. „Ako ti je dana vlast, učini to” – ta rečenica govori mnogo o nama, ljudima, pa i vjernicima. Zanimljivo je promatrati desnog razbojnika i

uočiti blagost u njegovu obraćanju Isusu: „Isuse, sjeti me se kad dođeš u kraljevstvo svoje”. Desni razbojnik usvojio je Isusovu logiku, za razliku od lijevoga. Možda je negdje nekad i čuo navještaj evanđelja, vidio Isusa iz daleka. Ne znamo ništa o tome, ali znamo jedno – evanđelje i ljubav u njemu našli su mjesta. Kalvarija ostaje mjesto muke i tragedije, ali za njega postaje i mjesto blizine s Bogom.

U stanju smo učiniti svakakve grijehe. Međutim, vidimo da Bogu to nije problem. Skupo ga košta, ali ga ne udaljava. Dapače, prilazi nam čak i kada smo to najmanje zaslužili i to nam prilazi svojom patnjom, susreće nas u našoj. Mi ljudi lako moraliziramo drugima i osuđujemo ih zbog njihovih grijeha. Vapimo, molimo Gospodina, za srce poput Njegovoga, da doista poput Isusa raspetoga na Kalvariji susrećemo druge ljude. Jer tek kada se naše srce mijenja i odnos prema drugima, onda smo na pravom putu koji nas ispunjava i već na zemlji čujemo riječi: „Danas ćeš biti sa mnom u raju”.

Nedjelja, 27. 11. 2022.

PRVA NEDJELJA DOŠAŠĆA

ČITANJA: Iz 2,1-5; Ps 122,1-2.4-9; Rim 13,11-14a; Mt 24,37-44

Mnogo je načina kako pojasniti Isusov poziv za bdijenje u praksi. Prava noćna bdijenja odlika su samo malo redovnika i redovnica koji imaju život prilagođen tomu. Za sve nas koji smo u svijetu, to je poziv na redovitost u molitvi. Nije bez razloga Crkva uvela *Časoslov* koji ima pet ili sedam molitvi tijekom dana. Poanta je da se više puta tijekom dana uđe u Božju prisutnost i bude s Njim u razgovoru. Većina vjernika nije pozvana na svakodnevnu cjelovitu molitvu *Časoslova*, ali može nasljedovati tu logiku. Jednostavno, više puta, tijekom dana, zastati nekoliko trenutaka i pomoliti se. Nekad je to Anđeo Gospodnji, nekad samo jedna Zdravo, Marija, a ujutro i navečer nešto više. Dapače, to je moguće i dok se nešto čeka, dok se hoda gradom ili u sličnim situacijama. Jedan monah zaključuje: „Molitva je najvažnije pravilo duhovnog života, ona je tajna plodnog duhovnog rasta i okrunjenje svakog nastojanja na putu Božjem. Po molitvi čovjek zadobiva Duha Svetoga koji usavršuje duhovni rast svake osobe”.

Euharistijska služba, XXI. dio

Obred pričesti (prvi dio)

Blagovanje Krista najsvetiji je čin u kojem kršćanin može sudjelovati. Zbog toga je potrebno pristupiti mu svjesno, sabrano i pripremljene duše. Osim sakramenta pomirenja i pokajničkog čina na početku mise, neposredno pred odlazak na pričest Crkva nam nudi pomoć za sabranost. Zbog toga i molimo: „Gospodine, nisam dostojan da uniđeš pod krov moj...”, o čemu smo razmatrali u prošlom prilogu. Katekizam Katoličke Crkve podsjeća nas da u pripremu za pričest ide i održavanje posta koji je određen Zakonikom kanonskog prava. Ondje stoji: „Tko želi primiti presvetu euharistiju neka se barem sat vremena prije svete pričesti uzdrži od bilo kakvog jela i pića, izuzevši samo vodu i lijek” (kan. 919, p. 1). Dalje Katekizam dodaje: „Tjelesno držanje (kretanje, odjeća) izražavat će štovanje, svečanost i radost trenutka kada Krist biva naš gost” (KKC, br. 1387). U trenucima sjedinjenja s Kristom želimo u svijesti imati onu Pavlovu „Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist” (1 Kol 1,24–26).

LITURGIJSKE GESTE SVEĆENIKA I PUKA

Prije nego što pođe pričješćivati vjernike, svećenik izriče pričesnu antifonu iz Misala ako se ne pjeva pričesna pjesma. Može je reći i netko od vjernika. No ne bi se trebala čitati nakon što završi pričest, prije popričesne molitve, jer smisao te antifone jest u pozivu na pričest. Zato se i zove pričesna, a ne popričesna antifona. Dakako, bilo bi najbolje otpjevati je kao pričesnu pjesmu.

Pričesna pjesma treba stvoriti ozračje susreta u miru i sabranosti, u skrušenosti i pobožnosti. Događa se nekad da pjevanje stvara suprotni učinak, osobito ako se odmah počne s bombastičnim i bučnim pjevanjem. Bilo bi priličnije započeti s pjesmom tek kad se završi pričješćivanje (osim ako je veći broj pričesnika), no barem na početku orguljaš može prigodno svirati dok se pjevači (prvi) ne pričeste i tek onda započeti s pjesmom. Nezgodno je pričješćivati pjevače tijekom pjesme. Dogodi se da im „bane” pričestitelj i onda nastane metež – ne znaju kud bi s notama da bi oslobodili ruke za primanje hostije, zatim nastavljaju pjevati bez da su mogli u sabranosti konzumirati sveto Tijelo, s punim ustima.

Osobito treba pazljivo i odmjereno nešto reći prije pričješćivanja na velikim slavljinama, posebice gdje ima onih koji nisu inače prisutni u crkvi. Nespretno je tada reći npr. „na pričest mogu doći oni koji su čista srca i koji su u miru s Bogom i bližnjima”, jer je to veoma neodređeno (može se naći i netko druge vjere koji je

„čista srca”). Uostalom, tko će se sad očitovati kao onaj koji „nije čista srca i u miru s Bogom”? Premda bi se trebao uzeti izričaj Katekizma (br. 1415) da se ne smije na pričest u smrtnom (teškom) grijehu, nezgodno je „proglasiti” sve one koji ne idu na pričest teškim grešnicima. Možda bi se ipak moglo reći da se ne pričješćuju oni koji nisu primili prvu pričest, koji nisu katolici, koji nisu crkveno vjenčani, koji se dugo nisu ispovijedili... A može se dodati i koja kratka uputa o načinu kako treba pristupiti i kako se pričestiti.

Postoji jedno pravilo koje se uglavnom nigdje ne primjenjuje: svatko stoji sve dok se ne pričesti. Obično nakon „Evo Jaganjca” svi sjednu ili sjedeći čekaju dok se ne uključe u red za pričest. Staro je pak pravilo da se *coram Sanctissimo* (pred Presvetim) ne sjedi. Bilo bi dobro uz prigodnu katehezu poučiti narod i tako primjenjivati.

Nikako ne smiju pričješćivati laici dok je u blizini bilo koji biskup, svećenik ili đakon, koji su redoviti služitelji svete pričesti. Čak svećenici koji su tu negdje u crkvi ili su do sada ispovijedali, ako je potrebno, moraju doći pričješćivati, jer oni uvijek imaju prednost pred bilo kojim drugim poslužiteljem. Malo dulje trajanje obreda pričesti nikako ne bi smjelo biti razlogom uključivanja izvanrednih pričestitelja (laika). U pričješćivanju se treba čuvati svake brzine koja može pokvariti onaj duboki osjećaj vjernika da su konačno došli do svog cilja. Brzina u pričješćivanju može samo biti znak da je pričest manje važna od drugih dijelova mise (ako se za propovijed izdvoji petnaestak minuta, može se i za obred pričesti).

Trebalo bi redovito pričješćivati ispred prezbitarija, kamo vjernici dolaze u procesiji. Nije najsigurnija praksa postavljati pričestitelje u svaki kutak crkve da puk ne mora mnogo „šetati” i da se sve što prije zgotovi. Međutim, baš je u toj „šetnji” prema Kristu rječitost izvanjskog znaka našeg nutarnjeg približavanja Njemu. Pričestitelj koji bi Krista učinio „lako dostupnim” i „dohvatljivim”, oduzeo bi nešto od one vjerničke čežnje i žudnje za Bogom. Pričest nikako ne bi smjela postati „fast food”.

Kada vjernik stupi pred pričestitelja, ne treba se križati prije ili poslije uzimanja hostije. Pogotovo ne treba nakon toga pokleknuti kad iziđe iz reda (Kome? Pa Krist je sad u meni!). Valja pripaziti kod odlaska s pričesti: ne prolaziti ispred onoga koji je u paralelnom redu, tj. presjeći mu put, nego ako je tko u lijevom redu, nalijevo odlazi, ako je u desnom, nadesno. Također, kod odlaska s pričesti, ne povlačiti se unatrag i leđima se sudarati s onima iza.

O načinu pričješćivanja i drugim uputama kod obreda pričesti govorit ćemo u narednom broju *Zvonika*.

Pismo Rimljanima (I. dio)

Sveti Pavao ne počinje svoje pismo pozdravom, kako je uobičajeno, nego vjeroispoviješću. Zašto? Zato što u tom pismu ne želi poučavati zajednicu, koja je nastala prije njegovog obraćenja, nego mu je cilj prikazati osobnu vjeru, kako bi ga prihvatili kao brata.

Njegova vjera vezuje se uz osobu, ne uz neku knjigu: on je sluga Isusa Krista i ta je osoba evanđelje, tj. Radosna vijest za sve ljude, koji vjeruju u njega (Rim 1,1). Bog je čovjeku poslao svoga Sina, ne neki dokument. To znači da je Bog u akciji. Pavlov život – kao i onih u rimskoj zajednici – nije u iščekivanju: „Dogodit će se nešto...” – nego već se dogodilo i ta nova stvarnost određuje njihove zajedničke misli i djela.

Taj događaj opisan je u nastanku: *Po tijelu rođen od potomstva Davidova* (Rim 1,3) i u dovršenju: *Koji se uskrsnućem od mrtvih... pokazao Sinom Božjim* (Rim 1,4). Apostol pokazuje na „alfu” i „omegu” – na utjelovljenoga i na proslavljenoga Isusa. Početak i kraj čovječanstva nalazi se u Njemu. Ta Božja akcija identificira ga sa zajednicom u Rimu, jer je postao slugom tog Krista, u koga vjeruju i oni koje želi posjetiti. Kada je oblikovao svoje pouzdanje i svoj novi život, otkada je postao apostolom, onda izriče pozdrav u 1,7 retku. Oda je duboko priznanje, kada im dodjeljuje atribut: *Ljubimcima Božjim – Izabranim svetima* (1,7). Time sugerira i današnjim čitateljima da dolikuje odati priznanje ljudima koji su oblikovali naš život: roditeljima, rodbini, školi, Crkvi – u najdubljij zahvali: Bogu. Kao mali dodatak: sv. Pavao ne diči se time što je stekao u životu, nego čime je postao: *Pavao, sluga Isusa Krista* (1,1).

Sljedeći veliki dio, do 11. poglavlja zaključno, govori o tome čemu je trebalo utjelovljenje, dolazak Isusa Krista i uskrsnuće. Sveti Pavao pokazuje da problem čovjeka nije prvotno osigurati materijalna dobra, neko mjesto u društvu s priznanjima, sigurnu starost... On otvara

pogled na daleku širu i dublju stvarnost Adama. Pravo pitanje pojedinca i zajednice jest to kako će osobnu egzistenciju osigurati, tj. svoju moralnu i vjersku vrednotu, kvalitetu misli, volje i djela. Jer čovjek je više od onoga što troši na svoje tijelo, čovjek je više od tih 70 – 80 godina... Apostol izlaže smisao života.

Sveti Pavao poziva se na iskustvo: čovjek ne posjeduje u sebi snagu ostvariti sebe. Grijech kvari Adama, on svoju zajednicu, zajednica svoje mane prenosi na sljedeću

generaciju itd. Stvorenje nema u ruci ostvariti pravoga čovjeka, samo osobu, koja je puna rana. Tu slabost htio je Otac izliječiti, čak podići na višu razinu. Po žrtvi Isusa Krista, svaki koji Ga prihvaća, postaje već na zemlji sinom Božjim. ...*Ponosimo se u Bogu po našem Gospodinu Isusu Kristu, po kome smo sada postigli izmirenje* (5,10). Po žrtvi svoga Sina, Bog Otac smatra nas svojim sinovima. Konkretno – to sv. Pavao spominje u I. Korinćanima – u euharistiji iznutra nas mijenja, tj. već smo sinovi i ta stvarnost

stalno se produbljuje da čovjek shvati, najvažnije je, kome će postati za onih nekoliko desetljeća stvaranja ovdje na zemlji. Otac ne mijenja svoje misli o nama, nego doslovce našu nutrinu diže na višu razinu, što će on sam dovršiti u svome kraljevstvu.

Apostol se diže iznad svagdašnjice i obuhvaća jednim pogledom povijest čovječanstva i osobnu povijest, koja po Uskrslo me vodi do punine ljudske egzistencije, tj. postati sinom Božjim. Načelo je vrlo jednostavno: Adam je dobio dar, Isusa Krista. Ako Ga slijedi u svojoj nutrini i u djelima, onda izbjegava grijehe, još više, čini djela Sina Božjega i zato on sam postaje sinom Božjim. Temelj svemu tome osobno je iskustvo sv. Pavla, koji je proganjao sinove Božje, ali pred vratima grada Damaska susreo Uskrsloga i On ga je preoblikovao u ljubljenog sina.

Ako želimo primijeniti na sebe gore izložene misli sv. Pavla, onda se i mi moramo izdići svaki dan iznad običnog života. Zašto? Zato što smo od krštenja Božji ljubljenici i Njegovi sveti. Vrijeme, naša površnost, stvarnost grijeha ne guši tu stvarnost u Bogu i u Njegovom Sinu, jedino u našoj svijesti. Prakticiranje vjere, ponajprije sv. misa, ispovijed, zatim dobra djela, molitve žele vratiti izvorno stanje čovjeka pri krštenju. Ono božansko u nama ne podliježe „moljcu” ili „hrđi” (Mt 6,19), nego je vječno. Katolik, po Isusu, postao je sinom Božjim, ta stvarnost obuzima ga u jednom dubokom procesu sazrijevanja, preko njega pak i društvo gdje živi.

Svetci su sasvim normalni ljudi (Mt 5,1–12a)

SASVIM OBIČNI LJUDI

Blagdan Svih svetih stavlja nam pred oči i našoj pozornosti privlači mnoštvo svjedoka vjere koji nisu poimence nabrojani u kalendaru. U kršćanskoj tradiciji taj blagdan poziva nas na slavljenje i zahvalnost Bogu za mnoge ljude koji su zbog primjera njihova života vrijedni nasljedovanja. Kako ne znamo poimence sve ljude koji su umrli na glasu svetosti, Crkva je odredila taj dan kada se na zajednički način časte svi sveti i blaženi, poznati i nepoznati. To ipak nisu neki „neobični” ljudi i žene koji su živjeli nekim „nenormalnim” životom, nego se radi o beskrajnom mnoštvu običnih ljudi, mnoštvu koje nam svjedoči da svetost ne znači nenormalnost, bespriječnost, nego da je svetost punina ljudskosti. Na svetost su pozvani svi kršćani, svih razdoblja i svih životnih okolnosti. Jer za „biti svet” nije potrebno činiti izvanredne pothvate i djela niti posjedovati posebne karizme, već jednostavno služiti Kristu, slušati Ga i slijediti – biti „normalni” ljudi.

SVAKI JE ČOVJEK POZVAN NA SVETOST

Važno je barem na svetkovinu Svih svetih imati na umu kako mi sami po sebi ne možemo postati svetima. Nikakve naše molitve, naše pobožnosti i naše žrtve ne čine nas svetima. Svetost se ne postiže ljudskim djelovanjem ili aktivnošću. Svetost je Božji dar. Bog ljude čini svetima. Bog ljude posvećuje. Samo s Njegovom pomoći možemo postati svetima. U suradnji s Bogom očituje se naša opredijeljenost i posvećenost Njemu, a On nas bira za sebe i čini nas svojim, a mi bismo Njega i Njegovu riječ kao način svoga života. Očit je, sasvim razumljiv, prihvatljiv i ostvariv Božji poziv na svetost svim ljudima, već upućen svakome od nas – da budemo slika Njegova – lik njegove prisutnosti. Svaki je čovjek pozvan biti svetim. Svatko od nas može biti svet. Bog nas je, što se Njega tiče, takvima već učinio – sposobnima za svetost. Još samo preostaje da i mi postanemo toga svjesni, upotrijebimo Božju snagu u nama i svoju svetost pokažemo, proglasimo i ostvarimo. A danas nam je ta mogućnost više nego otvoreno pokazana u primjerima tolikih ljudi koji su počeli uživati svetost prije nas i koji još i danas zajedno s nama sveto žive.

BLAŽENI NORMALNI I OBIČNI KRŠĆANI!

Isusov govor na gori nudi nam putove i načine svetog života. Lako se može uočiti da se svetost ne nudi savršenima, bogatima, nasilnicima i vlastodršcima, nego siromašnima, ubogima, krotkima, gladnima i žednima, progonjenima i na bilo koji način obespravljenim ljudima. Već nam na prvi pogled može biti jasno kako je svetost neprivaćna. Mogli bismo i mi jednostavno reći: „Hvala Ti lijepo, Isuse, na takvom životu. Ako moram biti siromah duhom, progonjen i ožalošćen, ako moram biti gladan i žedan pravednosti i ako se trebam ponašati krotko i mirotvorno te biti stalno milosrdan, što onda uopće imam od života. To baš i nije neki život koji bi vodio k sreći, zadovoljstvu, miru, ispunjenju, nasćenju i nekom uživanju. Hvala Ti na svetosti. Neka netko drugi u tome uživa. Ja radije ne bih bio tako svet kao što Ti predlažeš. To što nudiš baš i nije normalan život. Ja bih radije bio običan kršćanin koji se ne ističe i ne prednjači, koji nije u prvom redu i na špicu, nego negdje u pozadini. Ne bih rado probijao i utirao neke nove putove, nego bih radije živio uobičajenim životom bez isticanja. Ne bih baš bio čudak u ovome svijetu u kojem živim i čovjek kojem se podsmijehuju jer se ponaša drugačije nego ostali. Želim živjeti obično, normalno kao i svi drugi ljudi.”

MNOŠTVO SVJEDOKA SVETOSTI

Svetkovina Svih svetih upravo svjedoči o mnoštvu koji su putovima svetosti prošli i još prolaze. O onima koji su živjeli normalno svoje kršćanstvo i svoje povjerenje darivali Bogu. Taj broj nije mali. Radi se o mnogima, kojima imena nije moguće ni nabrojati. Istina je da su bili čudni, a njihovo ponašanje strano ljudima koji su ih sa strane promatrali i smatrali ih neobičnima. Ponašanje kršćanina koji otkriva svoju svetost, svoju izabranost i posebnost što ju je Bog u njega ugradio i u njegov život posadio, uvijek je čudno, neobično i nenormalno onima koji svetost u sebi ne prepoznaju i nisu otkrili posebnu Božju naklonost prema njima. Važno je na svetkovinu Svih svetih shvatiti kako je biti kršćanin normalno, a biti svet sasvim obično ponašanje. Za nas je normalno biti svet. Nama je normalno stazama života hoditi kao ljudi posvećeni Bogu. Takvima nas je Bog stvorio i takve nas Bog želi. Danas je i naš blagdan. Ponašajmo se danas slavljenički i radujmo se jer nas je Gospodin izabrao biti Njegovima, a mi smo to izabranje prepoznali. Molimo i djelujmo u svijetu u kojem živimo tako da i ljudi s kojima se susrećemo prepoznaju u sebi svetost Božju i odluče i oni s Bogom surađivati – sebe i druge ljude prepoznavati svetima. Mi smo normalni ljudi tek kada smo sveti.

Tko smije biti kršten?

Krštenje djeteta istospolnih partnera

Koncem mjeseca kolovoza i početkom rujna ove godine, veliku pozornost javnosti, osobito na društvenim mrežama izazvao je „slučaj” odbijanja krštenja djeteta „lezbijskog para” u Rijeci. Sve je počelo sljedećim upitom jednog župnika na Fb profilu: „Evo jedno pitanje svim mojim prijateljima, kako se tu zovemo! A vas molim podijelite ovu objavu vašim prijateljima da čujemo što više mišljenja. Dobijem upit. Ovo je slučaj ovdje u Rijeci. Dvije žene civilno su se oženile i umjetnom oplodnjom dobile dijete. Njihov je upit – mi želimo da nam se dijete krsti. Hajmo sada odgovor na to pitanje u duhu Sinodalne Crkve... Pišite i recite svoje mišljenje, ali molim bez vrijeđanja i ružnih riječi. Hvala na pomoći...”. Kako svjedoči župnik, za kratko vrijeme dobio je gotovo 300 komentara, a podijelilo ga je više od 100 ljudi. Odgovori su bili različiti. Bilo je onih koji su smatrali da dijete treba krstiti jer ono nije „krivo”, kao i onih koji su tvrdili da se ne smije krstiti jer nema jamstva roditelja da će biti odgajano u katoličkoj vjeri. Odlučio sam o tom slučaju upoznati i čitatelje našega *Zvonika*. U ovom broju donosim priopćenje nadbiskupa Uzinića, kako ga je prenijela IKA, a u idućem broju bit će više riječi o uvjetima koje je Katolička Crkva odredila da bi djeca, odnosno odrasli mogli biti kršteni.

KONKRETAN SLUČAJ U RIJECI – IZ PRIOPĆENJE NADBISKUPA UZINIĆA

Prenosim ovdje priopćenje nadbiskupa Mate Uzinića, kako ga je objavila IKA.

„Župnik je preko posrednika dobio molbu dviju ženskih osoba koje su sklopile životno partnerstvo i koje su željele krstiti dijete koje je jedna od njih začela umjetnom oplodnjom. Odgovoreno im je da krštenje djeteta nije moguće i to iz razloga što se radi o istospolnoj zajednici. Ta činjenica po sebi nije bila dovoljna za odbijanje krštenja djeteta. Da bi se došlo do takvog odgovora bilo je potrebno prethodno ispitati ispravnost njihovih nakana i provjeriti postoji li mogućnost da se i u takvim okolnostima djetetu osigura odgoj u katoličkoj vjeri i tek nakon toga odlučiti treba li dijete biti kršteno ili ne. Također je iznevjereno povjerenje spomenutih osoba objavom na društvenim mrežama. Time su izložene neprimjerenim komentarima i medijskom senzacionalizmu kojemu smo proteklih dana svi mogli svjedočiti.

Želio bih zbog toga sve nas, a osobito one koji sebi tako olako dozvoljavaju uvrede drugih i drugačijih, podsjetiti da bi obilježje Crkve trebalo biti prihvaćanje. Znak tog prihvaćanja jesu gostoljubivost, otvorenost i dobrodošlica.

Tek nakon toga može i treba uslijediti razlučivanje pojedinih molbi te odlučivanje u skladu s naukom, zakonom i praksom Crkve. Uvijek je važno prethodno upoznati konkretne ljude i konkretnu situaciju i tek nakon toga razlučiti i odlučiti.

Ponekad će se nekome, iz nekog razloga, uskratiti sakrament dok se ne uklone razlozi koji priječe njegovo primanje. Međutim, za to je uvijek potrebno pažljivo razlučivanje. Osobito to vrijedi kada se radi o krštenju djece koje se, ako ga se traži s pravom nakanom i prihvaćanjem obveza koje iz toga proizlaze, ne bi smjelo uskratiti jer, kako kaže papa Franjo, 'krštenje djeteta za njega je čin pravde... jer mi mu u krštenju dajemo blago, mi mu u krštenju dajemo залог: Duha Svetoga. Dijete izlazi [iz krštenja] sa snagom Duha u sebi: Duha koji će ga braniti, pomagati mu tijekom cijelog života. Zato je tako važno krstiti ih kao djecu, kako bi rasla snagom Duha Svetoga' (papa Franjo, Sikstinska kapela, 12. siječnja 2020.). U tom duhu on je još 2014. godine u Vatikanu krstio djevojčicu čiji roditelji nisu bili crkveno vjenčani.

Najbolje ozračje krštenja djeteta i njegova odgoja u vjeri prema kršćanskom naučavanju jest obitelj koja ima jednog oca i jednu majku. No u stvarnosti sve je više djece koja ne žive u takvom ozračju. Činjenica da su u tom slučaju spomenute osobe sklopile životno partnerstvo ne može i ne smije nas automatski dovesti do zaključka da nemaju pravu nakanu i da ne prihvaćaju obvezu odgoja djeteta u vjeri. Postoje i drugi slučajevi u kojima osobe ne žive posve u skladu s katoličkim naukom o braku, a vjernici su i odgajaju djecu u vjeri. Kao što postoje i oni koji su sklopili katoličku ženidbu i krstili djecu, a ne odgajaju ih u vjeri, iako su se na to obvezali. K tome, ne smijemo iz vida izgubiti kumu ili kuma koji na krštenju preuzimaju obvezu pomoćnika u odgoju djeteta, kao niti rodbinu i prijatelje. Uz njih je, ako te osobe ostanu povezane s Crkvom te se nađe način njihove integracije u župnu zajednicu, također i čitava župna zajednica koja kod krštenja na sebe preuzima i odgojnu obvezu, a veliku pomoć roditeljima u odgoju pruža i vjeronauk u školi.

U svakom slučaju, u trenutku kada netko traži krštenje, potrebno je u osobnom susretu preispitati nakane, pomoći roditeljima i kumovima da dobro razumiju obvezu odgoja djeteta u vjeri te ih potaknuti da se trude u skladu s njom živjeti. Prigoda je to i da se navijesti radosna vijest evanđelja, bez obzira na to hoće li na kraju doći do krštenja ili ne.

Na koncu, iskreno mi je žao što je taj par postao predmetom prenaplašene medijske pozornosti. Žao mi je zbog povrede njihove diskrecije, posebno na izlaganju tolikim neprimjerenim komentarima, koji iako ponekad dolaze od vjernika, u svojoj biti duboko su nekršćanski. U duhu *Amoris laetitia*, br. 250, dužni smo 'svaku osobu, bez obzira na njenu seksualnu orijentaciju, ... poštivati u njezinu dostojanstvu i prihvaćati s poštovanjem te ... pomnjivo izbjegavati svaki znak diskriminacije, posebice bilo koji oblik agresije i nasilja'.

Istospolni par koji je tražio to krštenje rado bih osobno susreo i s njima razgovarao te se mogu, ako žele, javiti u Ured koadjutora Riječke nadbiskupije."

U idućem broju: Crkva o uvjetima za krštenje djece i odraslih

Nacionalizam – kriza duha – kriza identiteta

Poštovani velečasni, je li nacionalizam moralno prihvatljiv i spojiv s vjerom? Naša nacija dio je našeg identiteta pa me zanima što dovodi do manjka nacionalne svijesti? Hvala. P. I.

Poštovani čitatelju, možda neću biti „klasičan” u odgovoru, nego ću ponuditi drugačiji pravac promišljanja na tu temu, a tiče se korijenja problema. Bit će to promišljanje o uzrocima devijacije ličnosti koja traga za identitetom.

MESIJANSKI TOTALITARIZAM

Čovjek današnjice, takav kakav jest, sam sebe dovodi u položaj ovisnosti i ropstva raznim mehanizmima manipulacije. Zato nastaje potreba za nekim „Mesijom”, narodnim preporoditeljem ili idejom koja prerasta u ideologiju. Uslijed nedostatka vlastite svjesnosti, dara, mogućnosti, sklonosti, ima stalnu potrebu za kolektivnom svijesću. Drugim riječima, što smo manje svjesni sebe, ne otkrivajući svoj identitet, stvara se sve veća potreba za kolektivnim identitetom, tj. identitetom zajednice. I to je u osnovi nacionalizma – ne ljubav prema naciji po sebi – nego prikrivanje mržnje ili nedostatka ljubavi prema sebi.

KRIZA DUHA

Koliko su zaista opasne lažne ideologije, pseudo-religije, sekte, sve ovisi samo o tome koliko je čovjek duhovno slab i koliko u njihovoj teoriji nalazi izgovor za vlastite grijehе! Primjerice, proždrljivac će žrtvovati svoj želudac radi hrane, kao što će samoljubiv čovjek biti sklon izvršiti samoubojstvo zbog povrijeđene taštine. Nacionalist će žrtvovati naciju radi svojih nacionalnih vrijednosti, kao da čovjek postoji radi svojih vrijednosti, a ne one radi njega.

NEČISTA SAVJEST

Bez nečiste savjesti nitko ne bi bio sklon povjerovati u zabludu, kao što nitko, bez duhovne praznine u srcu, ne bi bio sklon pasti u grijeh. Kada postanemo zastupnici zablude, tada se plašimo drugačijeg mišljenja, jer nismo u stanju razumnim argumentima obraniti vlastito mišljenje. Tada potežemo za manipulacijom i sredstvima obmane, ali čini mi se još više sredstvima zastrašivanja. Zato su obilježja samosvjesnog čovjeka otvoren pristup, sklonost kritici i preispitivanju „svoje”. Za njega nacija nije spasenjska kategorija bez koje nam nema ulaska u raj, nego kulturološka, povijesna, mjesna. Jer što je bio identitet praljudi – nacija!? Definitivno ne. U savjesti se krije odgovor vlastitog razumijevanja sebe. Jer upravo u savjesti Bog s nama najlakše komunicira. To je moć duha!

Kada nacionalista upitamo zašto voli svoju naciju više od drugih, on će navoditi razloge koje vidi u nacionalnim osobenostima, koje on proglašava vrijednostima svoje nacije. Zapravo on time priznaje da nije u prvom planu ljubav prema pripadnicima svoje nacije, već njihove vrijednosti koje su najčešće plod generalizacije, mitomanije iliti iskrivljenog poimanja mita, ili čak fikcije! Identifikacija s određenim vrijednostima diskriminira one koji te vrijednosti ne ispunjavaju. Danas je pitanje vjerske i nacionalne pripadnosti postalo važnije od pitanja morala i karaktera. A zašto se to događa? Duboko smatram da je razlog tomu što pripadnost određenoj zajednici moralno ne obvezuje kao što to obvezuje zahtjev za ostvarenje vrijednosti određene zajednice.

Oni koji pokušavaju izgraditi jedinstvo naroda radeći na uklanjanju klasnih, vjerskih i nacionalnih razlika među ljudima, uklanjaju samo povod za međusobne sukobe, ali ne i sam izvor sukoba, koji i dalje ostaje u neobraćenom ljudskom srcu. Zato pripadnici iste vjere, iste nacije, iste partije pa i iste obitelji opet dolaze u međusobne sukobe, jer nemaju isti karakter.

NACIONALNI PREPOROD – BOG I...

Može se smatrati ključ preporeda u odgoju koji čovjeka uči o „svojem”, tj. kolektivnom identitetu s božanskim nadahnućem. Iako je odgoj prijeko potreban, čak ni taj „bogomdan” odgoj nije sposoban promijeniti čovjekovu prirodu. Najviše što on može pruži jest stvoriti dobre licemjere, naučene na određeno ponašanje, koji će znati ljubazno se pokajati što su prema vama u trenutku kušnje pokazali svoj stvarni karakter, ali koji su nemoćni da se pokaju što su i dalje takvi u svom srcu.

Dobrota se ne može nametati, jer ako se nametne, ona nije dobrota, već karikatura od dobrote – licemjerje. Svaki čovjek mora sam odlučiti biti dobar ako to on doista hoće. Samo obraćena osoba, osoba koja svoj identitet pronalazi u objavljenoj riječi – Svetom pismu, ima zaista uravnotežen stav o svojim nacionalnim i drugim identitetskim obilježjima i postavlja ih tamo gdje im je mjesto, svjesna da smo svi na zemlji iste krvi (Dj 17,26), po tijelu Adamovo potomstvo, a Duhom Kristovi, s naglaskom na nebesko „građanstvo” (Fil 3,20; Heb 11,16), gdje zemaljske – plemenske (Tit 3,9; Fil 3, 2-9) i nacionalne podjele gube silu zablude koju im daju grešni motivi ljudskog srca (Gal 3,28; Iv 10,16; Rim 10,12; 1 Kor 12,13; Otk 5,9; 7,9).

Dragi čitatelji, procijenite što je i tko je grobnica duše! A ljubav prema mjestu i onome što nam je Bog dao svodi se na jedan pojam biti „Čovjek”! Onda znamo tko smo!

Poštovani, svoja pitanja možete poslati na e-poštu: stipic-nebojsa@gmail.com, kao i na Facebook profil Nebojša Stipić

Strah

Strah me je kadar paralizirati, ograničavati me u razmišljanju, u racionalnom odlučivanju, pa i u djelovanju. Nažalost, kada se bojim, zatvaram se, u svoj stan, u svoju kuću, ograđujem se, zaključavam se, izoliram se, naposljetku se povlačim u sebe te prekidam svoje odnose s vanjskim svijetom. Kada se bojim, tada sve oko sebe (i ljude i okolnosti) doživljam neprijateljskima. Strah da će drugi biti bolji ili uspješniji od mene, naziva se zavidnošću. Strah da ću ja zakazati, naziva se nesigurnošću. Strah da će me drugi iskoristiti, naziva se nepovjerenjem. U svakom slučaju, strah me otuđuje od drugih. Strah me spušta i onesposobljava u izgradnji novih međuljudskih odnosa, a stare odnose ograničava ili čak i prekida. Strah na taj način raskida, ruši i onemogućuje svaku suradnju i svaki suživot s drugim ljudima. Istina je kako bojazan u meni aktivira obrambene mehanizme. Kada se bojim, ili ću bježati ili ću napadati. Agresija izvire iz straha – tko je agresivan taj se zapravo boji. Kad nailazim na nekoga tko se ponaša agresivno prema meni, tada moram znati da se taj čovjek zapravo boji od mene, da ga na neki način plašim te se napadom želi obraniti. Glavari svećenički su se bojali Isusa zato su Ga i dali razapeti.

Čovjek se zapravo u biti boji samoga sebe, boji se vlastitih slabosti i praznina, od svega onoga što se u njemu skriva, boji se vlastitih oluja što bjesne u njemu, boji se od svega što bi moglo izbiti iz njega. Izvori naših strahova jesu uvijek u nama. Vanjski svijet zapravo nikad nije tako zastrašujuće, ono samo otkriva, odnosno odražava našu nutrinu, našu nesigurnost, našu nemoć i izgubljenost. Radi se o tome da mi u sebi nedostaju čvrsti oslonci – i da me na taj način nesigurnost vlastitoga postojanja najviše zastrašuje. Kao prolazno biće, kao stvorenje, naravno da ću se bojati ako nemam uza se nekoga tko je neprolazan, ako ne doživljam Božju prisutnost u svome životu. Strah me na taj način zapravo upozorava da sam ispustio ruku svome Stvoritelju, da Ga u trenutačnoj situaciji ne nalazim, da Ga ne primjećujem – bojim se jer sam bez Boga.

Kada se bojim, najviše se bavim sam sobom. Bojim se za svoje zdravlje, život, za svoju dobrobit, sigurnost, udobnost – s jedne strane u strahu sam sebičan, a s druge strane, strah me čini još sebičnijim. Bojazni mi troše jako puno nutarnjih energija. Svu tu energiju što

Kada se bojim, tada sve oko sebe (i ljude i okolnosti) doživljam neprijateljskima. Strah da će drugi biti bolji ili uspješniji od mene naziva se zavidnošću. Strah da ću ja zakazati, naziva se nesigurnošću. Strah da će me drugi iskoristiti, naziva se nepovjerenjem. U svakom slučaju, strah me otuđuje od drugih. /.../ Izvori naših strahova jesu uvijek u nama. Kao prolazno biće, kao stvorenje, naravno da ću se bojati ako nemam uza se nekoga tko je neprolazan, ako ne doživljam Božju prisutnost u svome životu. Strah me na taj način zapravo upozorava da sam ispustio ruku svome Stvoritelju, da Ga u trenutačnoj situaciji ne nalazim, da Ga ne primjećujem – bojim se jer sam bez Boga

bih mogao uložiti u druge ljude ili u nešto oko sebe, trošim na sebe, za obranu i zaštitu od neke nepostojane opasnosti. Strah svakako utječe na moju psihu, na raspoloženje, na moje dugoročne ciljeve te me na taj način čini bolesnim. Čovjek u svojim strahovima oboli, poludi, u strahu nema blagoslova, a nuspojave jesu i neke tjelesne bolesti.

Živimo u vremenu straha. Čovjekom koji se boji mnogo je lakše upravljati, manipulirati te mu prodati ideje, ali i materijalne stvari. Čovjek koji se boji sve će uraditi, odnosno sve će kupiti. Strah je strašna sila. Ali strah nije od Boga, jer u Bogu nema straha, nema sebičnosti, Bog ne manipulira. On nam u Sv. pismu po tisuću puta govori: Ne bojte se. Ne bojte se mene jer vas ne kažnjam. Ja sam otac milosrđa i utjehe. I ne strahujte ni za sebe, za svoju egzistenciju – ja vam pripremam život vječni. Bog se brine za nas. U Njegovoj prisutnosti zadobivamo temelje za svoj život, kao stvorenje nalazimo svoga Stvoritelja, kao prolazna bića nailazimo na onoga tko je neprolazan. I to nas zapravo smiruje. U Njegovoj prisutnosti nećemo se bojati života, ni ljudi, ni neugodnosti, ni žrtve. Bit ćemo nesebični i velikodušni. Ljubit ćemo, a kako znamo, u ljubavi straha nema.

Velika djeca i njihovi roditelji

Često razmišljam o psihološkim poremećajima kao dijelu rane traume koju je osoba doživjela u odnosu s bližnjima. Prije svega roditeljima. Događa mi se da osobe započnu svoje iskaze spominjući ponašanje i odgoj svojih emocionalno nezrelih roditelja. Nekima je nedostajalo prisustvo, nekima stvarni kontakt, nekima emocionalna bliskost i razumijevanje, a nekada ničeg od toga nije niti bilo jer roditelj nije bio u životu.

Kada razgovaram s djecom roditelja koja su samo „isporučena terapeutu jer su nemoguća”, vidim uzroke i posljedice, kao i česte priče o bakama i djedovima, njihovom ophođenju s članovima obitelji. Treba biti domišljat da bi se pokrenula promjena u odnosu na posljedice pogubnih obrazaca i transgeneracijskog niza koji je ukidao ljubav, pažnju, razumijevanje ili vrijeme provedeno s djecom.

Neprikladna „emocionalna ishrana” prisutna je kod mnogo ljudi danas. Često tražim zamjenske figure, pojave i stvari koje mogu na drugačiji, možda prikladniji način nadomjestiti ili iznjegovati prazninu koja se javila tijekom nedovoljno prikladne brige.

Moj klijent koji je odrastao uz emocionalno nezrelog i nedostupnog ili čak sebičnog roditelja na neki način, pita se ima li prava otići, odvojiti se i nastaviti dalje bez osjećanja krivice. Želi zbrinuti samohranu majku, ali kada to učini, ona je ponovno nezadovoljna, tražeći od njega sve ono što ona nije dobila. On je u rascjepu.

Druga osoba ima problem s anksioznošću. Njeni panični napadi simbolično su pretvoreni u „strahove od ovoga ili onoga”, a iza toga stajala je stroga, kastrativna majka. Hladna, suzdržana, kažnjavajuća, bez milosti. Taj odgojni stil bio je prisutan u nekim ranijim generacijama s ciljem da se djeca „ne pokvare, ne razmaze ili ne budu meta tuđe zavisti”. Iz tog razloga roditelji su ostajali suzdržani, bez mnogo emotivnog uključivanja. To je ona točka u terapiji kada klijent kaže: „Znam da su me voljeli, samo nisu znali kako to pokazati...”.

Treća osoba sjeća se svog djetinjstva u kome njezovi osjećaji nisu bili niti registrirani pa je s vremenom morao na sebe preuzeti odgovornost odrasle osobe, u pokušaju da nadomjesti ophođenje svog oca koji nije imao mjeru u posramljivanju i ruganju malom dječaku.

Na koji način prevladati bol i zbunjenost koji su bili propratni dio godina odrastanja nekih ljudi?

Ostajati u stavu negiranja nezrelog ponašanja roditelja ili pravdanja istih jest razarajući čin prema sebi. Ostajati u bijesu i odbacivanju, jednako je tako neproduktivno za budućnost osobe. Što je onda mogućnost?

Moje iskustvo u radu svodilo se na to da prije ili kasnije moramo sagledati ili se suočiti sa stilom

roditeljstva koje nam je pruženo tijekom godina odrastanja. S druge strane, ljudi, nekada djeca, sada imaju drugačiju poziciju. Oni mogu misliti vrlo razumno svojom glavom, mogu sagledavati i uočavati stvari i, konačno, mogu imati kritični stav i prema vlastitim roditeljima. Ovdje se ne radi o kritiziranju, već o iskrenom priznanju tipa: „Da, nedostajalo mi je više pohvale..., nedostajalo mi je više prepoznavanja za to tko sam..., nedostajalo mi je više vremena provedenog skupa ili direkcije i usmjerenja za život, profesiju ili zainteresiranost za mene...”. Te relacijske potrebe jesu jezgra ličnosti koja se vremenom oblikuje na više ili manje čvrstim temeljima, koje su postavile roditeljske figure ili zamjenske figure kroz njegu svoje djece.

OPROSTITI, ALI KAKO?

Jedna od strategija koja se često predlaže jest i oprost. Međutim, s njim se ne treba žuriti kada je psihoterapijski rad u pitanju. Ishitrene tehnike koje navode na oprost toksičnom roditelju ne donose nužno oslobađanje od simptoma, čak naprotiv mogu pogoršati stanje osobe. Neki su mislili još gore o sebi. Logika tog tipa jest sljedeća: „Ako oni nisu loši, onda sam ja taj koji je kriv, ili pogrešan, ili neadekvatan..., nešto nije u redu sa mnom”. Taj pretjeran zahtjev prema sebi zna odvesti osobu do autodestrukcije, suicidalnih misli i želje za samouništenjem.

TERAPIJSKE INTERVENCIJE

Zato se psihoterapijske intervencije moraju pažljivo planirati. Nakon terapijskog ugovora, na koji smo se obvezali i klijent i terapeut, krećemo u stabilizaciju i dekontaminaciju odraslih resursa. Tek onda se možemo baviti dekonfuzijom ego stanja djeteta i materijalom koji je u velikom broju slučajeva ostao nesvjesno zamrznut, neartikularan i afektivno potisnut.

Rad s tim dijelovima u ličnosti može biti vrlo bolan i osjetljiv, s mnogo katarzičnih trenutaka. Ipak, nakon toga slijedi jedan novi uvid o stvarima koje su se događale ili se događaju i osoba na novoj razini počinje integrirati materijal. To znači da mnogi počinju razumijevati transgeneracijski niz, realne kapacitete ili ograničenja svojih roditelja, prestaju lažno idealizirati njihovu sliku, samo zato što je to društveno poželjno. Bivaju realniji i spremniji znati i osjećati što više ne moraju očekivati od njih. S tim u svezi jest i proces praštanja, koji tek tada ima smisla, donoseći mir i novo poglavlje u životu osobe.

20. listopada Sveti Vendelin * oko 555. † 617.

U karmelićanskoj crkvi u Somboru postoji sporedni oltar svetoga Vendelina. U Bačkoj se sveti Vendelin više štovao u nekadašnjim njemačkim župama. Pa ipak, u župnoj crkvi Presvetog Srca Isusova u Donjem Tavankutu nalazi se veliki kip svetoga Vendelina. U predvečerje spomendana svetog Vendelina vjernici u Donjem Tavankutu priredili su blagoslov ratara, traktora i svega čime se poljoprivrednici bave.

Predaja govori da je Vendelin bio škotski kraljević. Kad je njegov otac vidio koliko je Vendelin sklon pobožnosti, poslao ga je da bude čuvar ovaca. Kad je Vendelinu bilo 20 godina, naumio je sa svojih šest prijatelja hodočastiti u Rim, a stigli su samo do njemačkog grada Trier. Tu se Vendelin zaposlio kod jednog plemića, da mu čuva stoku. Vendelin je sa stadom otišao prilično daleko pa se gospodar učinilo da je Vendelin pobjegao sa stadom. Dogodilo se čudo jer se Vendelin u tren oka zajedno sa stadom pojavio u domaćinovu dvorištu. Gospodar se prestrašio pa je Vendelina molio da mu oprost. Podigao je za njega kućicu u planini. Na tom je mjestu kasnije podignuta kapela u njegovu čast. Iz te je kućice Vendelin naviještao ljudima evanđelje, a svima je savjetom i djelom pomagao u bolesti ljudi i stoke. Oko sebe je okupio nekoliko vjernika, koji su s

Slika svetca na zidu jedne štale u mjestu Oberostendorf

njim zajednički živjeli kao da su u samostanu. Kad je monasima u obližnjoj opatiji umro opat, oni su za svoga opata izabrali Vendelina, premda Vendelin nikada nije bio svećenik. Kad je Vendelin ležao na umoru, pohodio

ga trierski nadbiskup, vidio je kako su dvojica anđela donijela tri krune, iz čega je zaključio da je Vendelin zaista kraljevskoga podrijetla.

Kad je umro, njegovi su ga monasi sahranili, a ujutro poslije sahrane njegovo tijelo našli su pokraj groba.

Grob svetog Vendelina iz 1400. godine u mjestu St. Wendel

To su shvatili kao znak da ga treba sahraniti na drugom mjestu. Upregnuli su volove u kola da ga nose putem kojim sami krenu. Volovi su se zaustavili na mjestu nekadašnje pustinjačke nastambe, gdje danas stoji bazilika svetoga Vendelina u mjestu Sankt Wendel. Tu je sahranjen. Mjesto je 1332. godine dobilo povlastice grada.

VELIKI ZAŠTITNIK

Slikari i kipari prikazuju ga s ovcima i svinjama ili kao hodočasnika s batinom ili pastirskim štapom u ruci. Zaštita svetoga Vendelina zabilježena je 1320. godine, kad su ga vjernici počeli častiti kao zaštitnika od kuge. Uskoro su ga počeli častiti kao zaštitnika od zaraznih bolesti kako kod ljudi, tako i kod životinja. Zazivali su svetoga Vendelina i kod gihta (bolest zglobova) i kod kostobolje. Pomoćnik je i kod reume. Ta se njegova zaštita posebno razvila među pastirima i hodočasnici. Vendelin je zaštitnik izvora pa ga vjernici zazivaju i kod očnih bolesti, s obzirom na to da je voda iz njemu posvećenih izvora pomagala kod bolesti očiju. U novije vrijeme štuje se kao zaštitnik zdrave okoline i prirode. Sveti Vendelin zaštitnik je nedužno ugroženih ljudi i svih patnika. Zaštitnik je pastira, seljaka, nadničara i zaposlenih u poljoprivredi. Zaštitnik je stoke, a čuva i od zaraza životinja. Zazivaju svetoga Vendelina za povoljno vrijeme i dobru žetvu.

Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Liturgijski Gospodnji blagdani i svetkovine u duhovnosti sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanina (3)

Nakon šest dana uze Isus sa sobom Petra, Jakova i Ivana, brata njegova, te ih povede na goru visoku, u osamu, i preobrazi se pred njima. (Mt 17,1–2)

PREOBRAŽENJE GOSPODINOVO. Za slugu Božjega o. Gerarda Tomu Stantića, liturgijski blagdan Preobraženja Gospodinova na Taboru poziv je da se, kako kaže sv. Augustin, „vrati svojem srcu, tamo je Božja slika”. Za njega je preobraženje Gospodinovo poziv na obraćenje, kada zapisuje: „Preobrazi me u sebe, kao što si preobrazio vodu u vino u Kani Galilejskoj”. Gerard otvara svoju nutrinu da brdo Tabor živi u njemu, a to je radost i divljenje, suze i obraćeni čovjek koji je u sebi našao sebe i koji je u Bogu preobražen. Kod preobraženja Gospodinova na Taboru čuo se glas iz oblaka: *Ovo je Sin moj, Ljubljeni! U Njemu mi sva milina! Slušajte Ga* (Mt, 17,5–6). Gerard zapisuje: „Njega slušamo kada Njegov primjer slijedimo. On je točno ispunio želju svoga nebeskog Oca, kada se u hramu izgubio... tri-deset godina poslušao bio, da kad su Njegova Majka i sv. Josip štogod poželjeli, to je Isus odmah učinio” (*Theologia pastoralis*, 003191).

Slušati Isusov glas za o. Gerarda znači: „Samo je to Isusov glas, što svaki put osigurava duši spas! Put u nebo je da svaki zao glas zaobiđemo, a Isusov glas prepoznavamo i u svakoj dobroti slijedimo. Sve što je protiv razuma, dobrog zakona i Božjih zapovijedi, to je strašni glas, od toga odmah bježimo. A što je pametno, slično Isusovu i primjeru svetaca, to slijedimo, pa makar bilo i teško. Ako drugo ništa ne možemo, barem Isusovu poniznost slijedimo, On je to riječima izrazio kada je apostolima prao noge. Slijedit ću Vaš glas, pa će tako i moj glas biti svakome na spas, a ne vučja dreka. Svaki životni čas mora biti za duše spas! Samo su takvi časovi radosni, a drugi su svi nezgodni, jer svatko je onoliko živ koliko za Isusa živi i Isusu služi. Glas savjesti je Vaš glas. Kada ne znamo što treba činiti, onda ću Vas pitati. Opasno je ono što govori pakleni pas, tj. ono što je nerazumno, Vama protivno, protiv Vaših zapovijedi, protiv poglavara, protiv dužnosti” (*Blago duše*, 247 (282)). Neizreciva je bila Isusova ljepota na gori Taboru, da je sv. Petar u zanosu duše rekao: *Dobro nam je biti ovdje!* Otac Gerard zapisuje: „Sva je tjelesna slast i

ljepota spram Isusove duhovne ljepote, kao gorka jabuka prema medu. Zato je sv. Petar izvan sebe vidjevši Isusovo preobraženje rekao: „Dobro nam je ovdje biti”. Da je to vidio u trenutku kada je Isusa zatajio, ili da je barem na to mislio, ne bi Ga zatajio. Da, da je milio, blaženi koji ne vide, a vjeruju. Radije ćemo u ruku uzeti dragi kamen negoli blato, stoga radije uzmimo Isusa u svoju pamet, negoli sve ljepote svijeta. Dakle, neiskazana je ljepota Isus, kada Ga gledamo naravnim okom, ali neiskazano je čudesna, iznad svih čudesa, kada Ga gledamo vrhunarnim okom” (*Blago duše*, 226 – 228 (262 – 263)).

Nakon preobraženja Isusova na Taboru, apostoli su se s Isusom spustili u nizinu svakidašnjeg života. Isus ih upućuje da treba trpjeti, odricati svoje volje, nositi svoj svakidašnji križ i slijediti Ga do vlastitog preobraženja u vječnosti. Teško nam je podnositi životne teškoće, prihvatiti svoj životni križ. Otac Gerard zapisuje: „Tko nema križa i patnje, nema s Isusom pratnje, nije Njegov učenik” (*Biser mišljenja*, 004526). „Isus je sjajna Svjetlost, svojim naukom i primjerom. Pa kada ta svjetlost jako sja, zdravo oko ne može u njega gledati. Kako može razum sve shvaćati? Jedino može i mora, kada nešto ne razumije, oko razuma zatvoriti, pa se sunčati i od toga Sunca grijati, na Njegovu ljubavi” (*Biser mišljenja*, 004387). Spreman je slušati glas Isusov, ali ne samo slušati već i živjeti i drugima njegov glas raznositi: „Isuse, bit ću Tvoj gramofon, telefon. Tvoj glas, moj spas, drugo je sve komedija” (*Theologia pastoralis*, 002712). „Neka sam radio Vašega glasa i Vašeg posla. Vaš ću glas govoriti, Vaš ću posao vršiti, barem kao slabi radio, za sve drugo mrtav!” (*Biser mišljenja*, 004318). Gerardova je poruka na Preobraženje Gospodinovo, da se Isus svojim primjerom i učenjem približava nama izvana kako bi nas probudio za svoju božansku nazočnost iznutra. On nam uvijek govori iz nutrine, a mi često ne čujemo taj glas. Otac Gerard prepustio se Isusu da mu otvori uši za unutarnji svijet, što je i bit karmelićanske duhovnosti koju on živi. Izvanjska riječ Pisma i unutarnja riječ koja izvire iz dubine Gerardova bića, postaju jedno. Idealni Gerardov stav za susret s Bogom jest sabranost, tiha budnost, unutarnja vježba šutnje, koja ga osposobljava za slušanje glasa: *Ovo je Sin moj Ljubljeni! Njega slušajte!* Liturgija i Božja riječ pripremali su o. Gerarda za iskustvo preobraženog Krista u njemu.

(nastavlja se)

Obiteljska baština

Kada čitamo neku knjigu o poljima i vinogradima u Italiji, nije nam teško zamisliti se u takvom ambijentu. Napisano je toliko knjiga. Snimljeno je toliko emisija. Dovoljno je samo da u tražilicu na internetu ukucamo riječ talijanski vinograd i vidjet ćemo toliko divnih prizora. Vidjet ćemo izrezane kamene za cijedenje vina i predivne građevine. No ono što stoji iza svega jesu generacije koje su se bavile tim poslovima. Vidimo nasljedstvo koje se prenosilo s koljena na koljeno. Ništa to nije novo niti neobično. Toliko starih obiteljskih obrta i tvrtki s ponosom ističe godinu otkad se obitelj bavi tim poslom. Pisac Mudrih izreka kaže: *Valjan čovjek ostavlja baštinu unucima, a bogatstvo se grešnikovo čuva pravedniku* (Mudre izreke 13,22).

BOGATSTVO KOJE JE RAZDIJELJENO

„Nije bogat onaj koji mnogo posjeduje, nego onaj koji mnogo daje, jer ono što daje, ostaje njegovo zauvijek”. /Sv. Ivan Zlatousti/

Nasljedstvo ne treba samo skupljati i gomilati. Ono se prvenstveno dijeli i daje. U tome nam je dobar primjer bl. Marija Propetog Petković koja nije bila navezana na ovozemaljsko. Zbog toga je primila velike milosti. Gospodin je nije zadržao samo na području

njezinog okruženja, nego ju je slao izvan granica svoje države. Izvan granica kontinenta. Ona nam je ostavila ogromnu baštinu. To vidimo i danas u tolikim samostanima, duhovnim oazama, vrtićima.

STVARATI DANAS ZA SUTRA

Danas je lako izgubiti iz vida budućnost, način na koji su prošla vremena u potpunosti planirana i mukotrpno rađena kako bi njihova djeca živjela bolje nego što su

oni živjeli. Vidimo to u katedrali Notre Dame i drugim riznicama Crkve koje su izgradili ljudi koji su znali da neće doživjeti dovršetak svojih stogodišnjih projekata. Ili poput Gaudija koji je znao da neće vidjeti završetak katedrale Sagrada Familia. To vidimo u vjeri majke koja zna da nikada neće vidjeti puninu svojih napora u životima svoje djece i unučadi prije nego što i ona bude pozvana Očevoj kući na svoju nagradu. „Svaka je majka kao Mojsije. Ona ne ulazi u obećanu zemlju. Ona priprema svijet koji neće vidjeti” – papa sv. Pavao VI. Kršćanska je baština uvijek za *baštinu neraspadljivu, neokaljanu i neuvelu, pohranjenu na nebesima za vas* (1 Pt 1,4). To je duhovno nasljeđe našeg pravog i vječnog doma.

NASLJEDSTVO ZAJEDNIŠTVA

Prije više od tri tisućljeća Aristotel je govorio o važnosti života u zajednici. Živjeti izvan nje, jasno je rekao poganski grčki filozof, zahtijeva da netko bude poput boga ili zvijeri. Ono na što je mislio jest da izvan zajednice moramo biti vrlo sveti poput bogova ili će nas izolacija učiniti nešto više od divlje zvijeri. Ta drevna ideja zajednice sadržana je u grčkoj riječi *oikos*, odakle dolazi engleska riječ za ekonomiju. Ekonomije su zapo-

rascjepima i podjelama, a svakako nedovoljno jaki da sljedećoj generaciji prenesu ono najbolje što svijet može ponuditi. Taj ne tako tajni sastojak ono je što motivira i učvršćuje obitelj koja teži nasljeđu. Kao što psalmist kaže: *Gle, kako je dobro i kako je mило kao braća zajedno živjeti: kao na glavi ulje dragocjeno što slazi na bradu, bradu Aronovu, što slazi na skute haljina njegovih; kao rosa s Hermona što slazi na brdo Sion. Ondje Gospodin daje svoj blagoslov i život do vijeka* (Ps 133,1–3).

MATERIJALNO JE VAŽNO

Često se misli da ako živimo duhovni život da je materijalno loše i negativno. To nije katolički pristup. Bogatstvo koje imamo jest zanimljivo – ono nas može odvesti na krivi put, ali također nam može omogućiti da činimo mnogo dobrog. Poput ikona i kipova u umjetnosti koje nam mogu pomoći u molitvi i razmatranju da preko materijalnog svijeta dođemo do susreta. Naši su domovi odličan primjer toga: stvari i materijalno trebaju nas povezivati i upućivati jedni na druge. Što nam vrijedi prostrana i savršeno uređena kuća, ako ćemo radije rođendane i slavlja praviti u restoranima ili igraonicama? Nećemo kuhati specijalitete za večeru ako će stol ostati prazan niti saditi vrt samo za vlastitu večeru. Kao

što je nagrađivani kuhar Samin Nosrat rekao: „Kuhanje nije vezano uz hranu, već ono što se događa za stolom”, baš kao što stvaranje doma nije povezano s kućom, već s onim što se u njoj događa. Naši naponi nisu za strukturu i stvari; oni su za ljude i trajne veze uspostavljene na tom mjestu.

Obitelji koje cijene svoju baštinu teže ceremonijama i proslavama, tradiciji i zajedništvu. To su obitelji s mnogo priča, poput toga kako se pradjed počeo baviti obiteljskim poslom ili kako su se njihovi baka i djed upoznali. Pridaje se značenje stvarima i djelima koji pokazuju povezanost s prošlošću: zemlji, fotografijama, obiteljskim tradicijama, predanjima. Sve to u konačnici počiva

na ljudskoj želji za vječnošću i zajedništvom. Nasljeđe pruža neku vrstu trajnosti usred stalne promjene života, istovremeno služeći kao temeljni podsjetnik na bezvremenske vrijednosti kojih se njihova obitelj čvrsto drži, bez obzira na modu koja dolazi i odlazi. Sve te želje – za vječnošću i zajedništvom te za znakovima i simbolima koji na njih upućuju – tiho nas usmjeravaju ne samo na te dobre stvari nego i na sakramentalni život.

Kada negujemo takvu kulturu u svojim obiteljima, opiremo se duhu individualizma i materijalizma koji zahvaća suvremeni svijet. Podsjećamo sebe i svoju djecu da smo nasljednici i nebeske baštine.

čele s kućanstvom, sa zajednicom ljudi koji su radili zajedno ne samo da bi preživjeli, nego i napredovali. *Oikos* se također odnosi na ideju ostavštine, pružiti nešto budućoj djeci i uspostaviti nešto novo.

Pravo tkivo doma i bilo kakve ostavštine satkano je ljubavlju, osobito *caritasom*, željom za dobro drugoga. Ta posebna vrsta ljubavi ono je što spaja skupinu okupljenih ljudi, unatoč različitim temperamentima, ciljevima, snovima i željama. Ljubav je velika ujedinjujuća sila među svim podjelama. *A povrh svega – ljubav! To je sveza savršenstva.* (Kol 3, 14). Bez ljubavi, naši odnosi postaju samo ugovor, posao, partnerstvo, često skloni

Promjene

Promjene su važne. Koliko god da nas nekad bole, koliko god katkad negodovali, Bog zna zašto su dobre. Gledajući ljude oko sebe često primijetimo kako im se život promijeni za 180 stupnjeva. Korjenite promjene teško je prihvatiti i čovjeku treba naviknuti se na njih. I što kad se nama dogode takve promjene? Često donose bol, patnju, tugu. Važno je ostati čvrsto na nogama. Važno se pouzdati se u Boga. No ne moraju

sve promjene biti bolne. Postoje i one dobre promjene koje u naš život unesu više boja, bolje razmišljanje o svijetu, o vjeri. Pozitivne promjene koje nam otvaraju vidike, otvaraju neka nova vrata iza koji se krije mnoštvo drugih boljih ljudi. I kod takvih promjena ne treba se zaboraviti prisutnost Božja. On je često taj koji nas vodi do promjena.

Važno je ići pravim putem, putem Božje volje. Lutanja će biti, to je često kada želimo zaobići promjene. Promjene donose ponekad i križ. Križ osude, križ nerazumijevanja drugih dragih ljudi oko sebe. Križ poniženja. Koliko god puta padnemo, važno je dignuti se. Znaj da kada se dogodi promjena, da je to za tvoje dobro. Da bi naučio nešto, da bi postigao nešto. Uz Isusa promjene su dragocjene. Samo ih treba slijediti. Okreni novi list.

Larisa

O radosti koju donosi mirna savjest

Slava je dobrog čovjeka u svjedočanstvu dobre savjesti.

Neka ti je savjest čista i bit ćeš uvijek veseo. Dobra savjest može mnogo podnijeti i puna je veselja u nevolji.

Zla je savjest vazda bojažljiva i nemirna. Slatko ćeš počivati ako te savjest tvoja ne kori. Raduj se samo onda ako što dobra učiniš.

Zli nemaju nikad pravog veselja i ne osjećaju unutarnjeg mira, jer *bezbožnici nemaju mira*, govori Gospodin (Iz 57,21).

I ako kažu; mirni smo, neće nas stići zlo, i tko će se usuditi nama škoditi? – ne vjeruj im, jer će odjednom planuti gnjev Božji, te će im biti uništena sva djela, i sve će im nakane propasti.

Onome, koji ljubi nije teško u nevolji se dičiti; jer tko se tako diči, to znači da se *diči križem Gospodina* (Gal 6,41).

Kratka je slava što je ljudi daju i primaju. Slavu svijeta uvijek prati žalost. Slava dobrih ljudi počiva u njihovoj savjesti, a ne u ljudskim ustima.

Radost pravednika jest od Boga i u Boga, i pravednici se raduju zbog istine. Tko traži pravu i vječnu slavu, ne mari za vremenitu.

A tko traži vremenitu slavu ili tko je iz dna srca ne prezire, dokazuje da manje mari za nebesku slavu. Veliki je mir u srcu onoga, koji ne mari ni za hvale ni za pogrde.

Lako će biti zadovoljan i miran onaj čija je savjest čista. Nisi svetiji ako te hvale niti gori ako te kude. Što si, to si; ne možeš se nazvati većim nego što jesi pred Bogom.

Ako pripaziš na to što si u svojoj unutrašnjosti, nećeš se brinuti što ljudi govore o tebi. *Čovjek vidi, što je na licu, a Bog, što je u srcu* (I. Kralj 16,7).

Čovjek promatra djela, a Bog ocjenjuje nakanu. Uvijek tvoriti dobro, a malo do sebe držati, znak je ponizne duše.

Ne tražiti utjehe kod bilo kojeg stvorenja, znak je velike čistoće i unutarnjeg pouzdanja.

Ako netko ne ište o sebi svjedočanstva izvana, očito je da se posve izručio Bogu.

„Jer nije onaj prokušán, koji se sam hvali“, kaže sv. Pavao, „nego koga Bog hvali“ (II. Kor 10,18). Nositi Boga u sebi i ničim ne prijanjati za vanjski svijet, jest stanje duhovnog čovjeka.

Bitno.net

Zrnca ljubavi

Jesmo li ikada razmišljali o tome koliko nam milosti donosi molitva krunice? Moćno oružje protiv sotone koje nas uči poniznosti, kontemplaciji, disciplini, ljubavi.

Zrnca koja pričaju najljepšu priču svih vremena. Približavaju nam nebo i daju predokus raja. S krunicom u ruci tako smo sigurni. Ona je kruna naše Gospe, najljepši ukras i najdraža molitva. Uz nju sebi stvaramo trenutke mira, spokoja. Ona je ta koja nas usmjerava i vodi k poniznosti. Kada sam slab, uzimam krunicu u ruke i postajem jak. *Jer kad sam slab, onda sam jak!* (2 Kor 12,10).

Koliko smo puta mislimo odlutati moleći krunicu? Koliko smo puta zaspali držeći je čvrsto u svojoj ruci? Sklopili oči negdje na pola priče, na pola puta nekog otajstva...

Radosno otajstvo – gdje zajedno s Gospom prolazimo trenutke začeca, poroda i prikazanja Isusa u hramu.

Naše oči otvorenim ponekad nije držalo ni **žalosno otajstvo**, iako nas priča ispričana kroz njega i te kako treba držati budnima. Krv, znoj, bičevanje, trnje, križ i čavli. Kada bismo znali težinu svake

Njegove kapi krvi i znoja; bol svakog udarca bičem i shvaćali težinu križa na Njegovim leđima; kada bismo vidjeli čavle koji probijaju Njegovo tijelo... O, kako bi nas to spoznanje držalo budnima. Punima kontemplacije, poniznosti, zahvalnosti.

Jesmo li pokušali diviti Mu se kroz **slavna otajstva**?

Zajedno s Gospom razmatrati i pokušati shvatiti veličinu uskrsnuća, uzašašća, Duha Svetoga.

Kroz **otajstva svjetla** vidjeti Ga tako blizu nama. Hodao je ovom zemljom. Rijekom Jordan, Kanom Galilejskom, naviještao evanđelje i pozivao na obraćenje. Ostao među nama i iznova nam se daruje kroz otajstvo euharistije.

„Blažena monotonija **Zdravo, Marija** koje pročišćuju monotoniju naših grijeha!” (Sv. Josemaria Escriva).

Najljepša priča ispričana je kroz otajstva krunice. Bez nje ne možemo živjeti. U njoj je sadržaj onoga što nam treba za spasenje.

A kada nam se čini da posustajemo, da smo umorni, sjetimo se riječi sv. Terezije od Djeteta Isusa – „Kad nisam u stanju moliti, nastavim Mu govoriti da Ga volim. To nije teško, a održava vatru” (sv. Terezija od Djeteta Isusa).

Zrnca krunice zrnca su ljubavi koja nas vode u nebo!

Jelena Pinter

Kako se boriti s problemima i životnim nevoljama?

Neki se čovjek neprestano osjećao pritiješnjen životnim nevoljama te se potužio poznatom učitelju duhovnog života: „Ne mogu više! Život mi je postao nepodnošljiv.” Učitelj uze šaku pepela, baci ga u čašu punu bistre vode koja je stajala na stolu te reče: „Ovo su patnje.”

Voda u čaši zamuti se i pretvori u kal. Učitelj prolje vodu. Uze tada drugu šaku pepela, pokaza je čovjeku, otvori prozor i prospe pepeo u more. Pepeo se izgubi u moru, a more osta kakvo je i bilo.

„Vidiš!” učitelj će. „Svakoga dana odluči hoćeš li biti čaša vode ili more.”

Svijet je pun malodušnih, plašljivih duša, skučenih umova, stisnutih šaka. Jedan od najozbiljnijih nedostataka našeg vremena jest odvažnost. Ne glupa drskost,

luda nepromišljenost, nego prava hrabrost koja pred svakim problemom mirno razmišlja: „Negdje mora postojati rješenje i ja ću ga pronaći.”

Bruno Ferrero

POZIVAMO VAS NA DESETI HOLLYWIN
na predstavu o životu

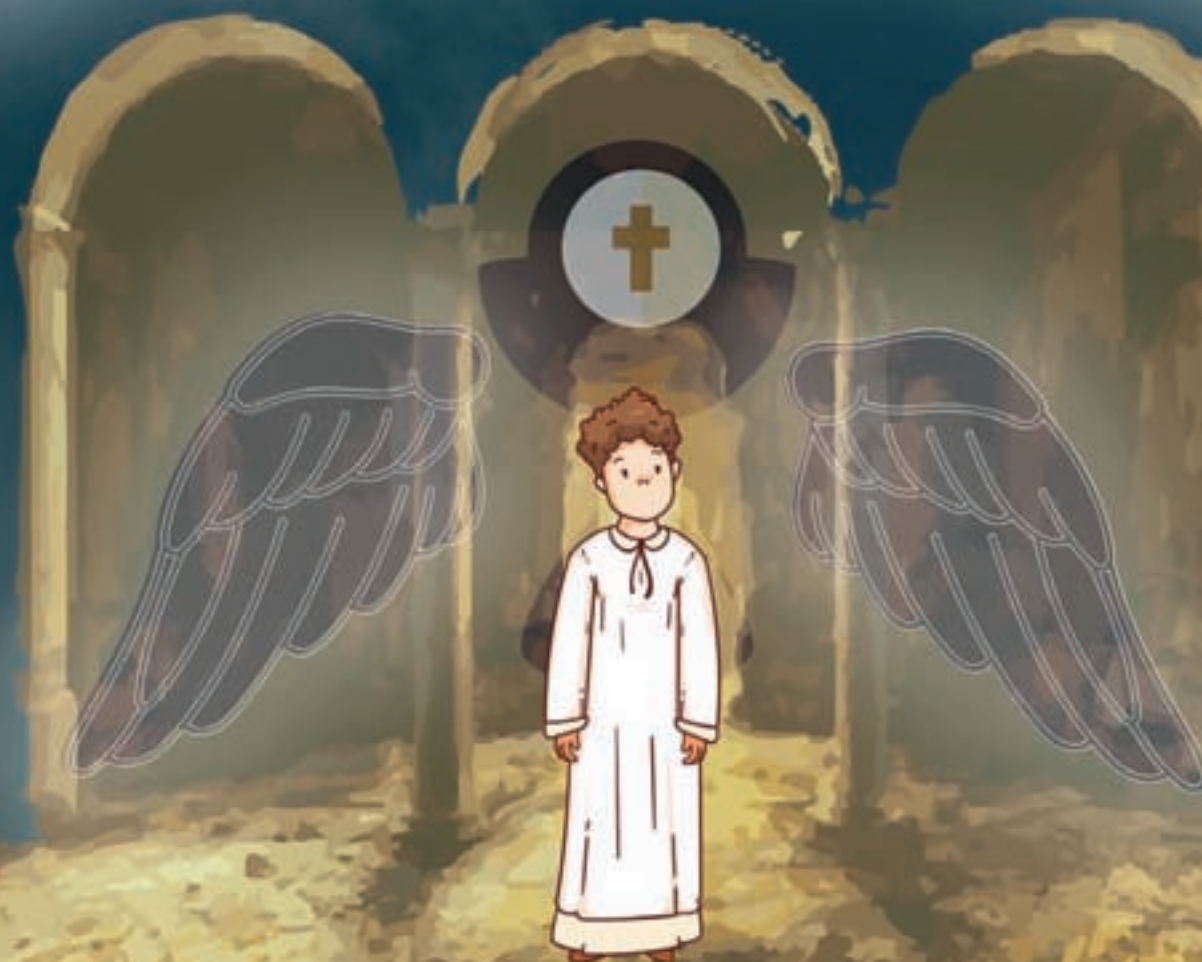
SV. TARZICIJA

zaštitnika ministranata, mladih
i čuvara Presvetog Sakramenta

ponedjeljak, 31. 10. 2022.

20 sati HKC „Bunjevačko kolo”

NA ANĐEOSKOJ STRAŽI

ULAZ SLOBODAN

Prikupljanje dobrotvornih priloga za misije

Boriti se i ljubiti (muškarac u biblijskoj perspektivi) – Anselm Grün

„U ovoj kratkoj pripovijesti odzvanja duga povijest borbe spolova koja traje stoljećima. Izmjenjuju se oduševljenje i sotoniziranje, a odnos između muškarca i žene obilježavaju borba za moć, rane i strah jedno od drugog.” (iz poglavlja o Adamu)

PROBLEMATIKA MUŠKARCA

Može se čuti u raznim razgovorima i razmatranjima da u svijetu i u Crkvi postoji kriza muškosti. Za Katoličku Crkvu podrugljivo se kaže da je ženska crkva, da samo osjetljive i praznovjerne žene mogu moliti. Govori se o nedostatku vodstva i u muške prisutnosti u Crkvi. Taj problem detektira i pisac, benediktinski redovnik, ali i ekonom i psiholog koji iz više vidova uočava i definira taj problem. Navodi kako je u šezdesetima došao preokret u tome kako bi trebao izgledati muškarac. Patrijarhalni, „mačo tip” više nije uzor, no čini se kao da se ne zna kakav bi trebao biti taj novi muškarac. Od karikature patrijarhalnog tipa, nastale su moderne, sasvim suprotne karikature, međutim to nije Božja slika muškarca. Pisac navodi da se potpuni muškarac mora i danas boriti, ljubiti, sanjati i nešto ostvarivati. U svojoj knjizi opisuje osamnaest muških biblijskih likova i objašnjava koji arhetip svaki od njih predstavlja. Prema psihologu Jungu, arhetip je model osobnosti, nastao iz kolektivne svijesti. Arhetipe često možemo pronaći u legendama i bajkama jer su oni nastali iz svijesti jednog naroda. U Bibliji, knjizi koja se sastoji i od povijesnih i od mudrosnih knjiga, mnogi se arhetipovi mogu uočiti.

Pisac govori o tome kako je važno u muškarcu probuditi dvije strane: borbu i ljubav. Naglašava da je opasno probuditi samo jednu stranu. Borba bez ljubavi čini muškarca krutim i hladnim, a ljubav bez borbe može učiniti muškarca mekušcem kojeg nitko ne doživljava ozbiljno. Govori o skupinama koje su nastale kao odgovor na to pitanje koje muči muškarce o vlastitom identitetu. U tim skupinama muškarci su mogli iznijeti svoje probleme i strahove. Kao redovnik koji živi u muškoj zajednici, također detektira probleme s kojima drugi redovnici ulaze u samostan, navezanost na majku, traženje figure oca u želji da pronađu rješenje svog problema ili ga zamaskiraju i prikriju. Stoga se pisac u toj knjizi obraća izravno muškarcima. Iako, kako sam kaže, njegove knjige čitaju velikim

dijelom žene, ima potrebu obratiti se baš muškarcima koji teže manje raditi na sebi.

ARHETIPOVI MUŠKIH BIBLIJSKIH LIKOVA

Pisac navodi likove kronološki, od Adama prvog čovjeka, do Isusa, novog Adama. Pa tako su likovi koji se pojavljuju Adam – muškarac i žena, Abraham – hodočasnik, Izak – siroče bez oca, Jakov – otac, Josip – čarobnjak, Mojsije – vođa, Samson – ratnik, David – kralj, Salomon – ljubavnik, Jeremija – mučenik, Ilija – prorok,

Pisac potiče muškarca da ne izbjegava svoje rane i da dođe u dodir sa svojom muškom snagom, agresijom, seksualnošću, disciplinom i strastima. To su sve sile koje je Bog usadio u čovjeka s pozitivnom svrhom. Ako ih muškarac živi, tada će moći živjeti svoju muževnost. Ako ih potiskuje, bit će nesretan. Pisac se nada da će muškarac moći razviti svoju mušku duhovnost. Muška duhovnost nije pretjerano idealistična, nego konkretna i on daje konkretne slike i primjere ljudi od krvi i mesa koje nam je Bog stavio u Bibliji kao primjer.

Job – trpeći pravednik, Jona – luda, Petar – stijena, Pavao – misionar, Ivan Krstitelj – divlji muškarac, Ivan – prijatelj i mudri starac, Isus – iscjelitelj.

ZAKLJUČAK

Likovi u Bibliji i njihova djela često su epskih razmjera, čine velika djela za Boga i narod. Međutim, osim Isusa, biblijski likovi nisu savršeni. Često znaju zastraniti, pasti vrlo nisko. Međutim, uče nas da ne treba, kada padnemo, ostati ležati. U borbi, rane su neminovne, no te rane osposobljavaju nas za ljubav. Pisac potiče muškarca da ne izbjegava svoje rane i da dođe u dodir sa svojom muškom snagom, agresijom, seksualnošću, disciplinom i strastima. To su sve sile koje je Bog usadio u čovjeka s pozitivnom svrhom. Ako ih muškarac živi, tada će moći živjeti svoju muževnost. Ako ih potiskuje, bit će nesretan. Pisac se nada da će muškarac moći razviti svoju mušku duhovnost. Muška duhovnost nije pretjerano idealistična, nego konkretna i on daje konkretne slike i primjere ljudi od krvi i mesa koje nam je Bog stavio u Bibliji kao primjer.

U crkvenim krugovima i dalje se na psihologiju može gledati ispod oka, kao da nam nije potrebna i da se sve može riješiti molitvom. Međutim, pisac se vrlo uravnoteženo koristi psihologijom, on je i vrstan teolog i svaka njegova rečenica prožeta je duhovnošću, poveznica s Biblijom i drugim duhovnim referencama i stoga njegova knjiga ne upada u zamku postati *self-help* priručnik, nego knjiga koja zaista može pomoći katoličkom muškarcu izgrađivati se.

Dobrotvorni rad i molitva

Moli i radi – to je bila krilatica ovogodišnjeg susreta volontera i zaposlenih Caritasa Srbije, koji je 15. listopada u katedralnoj crkvi u Beogradu okupio oko stotinu onih koji u biskupijama u Srbiji razvijaju karitativno djelo. Nekako intuitivno naslućujemo da upravo molitvena dimenzija koju žive djelatnici Caritasa razlikuje Caritas Crkve od drugih humanitarnih svjetovnih organizacija koje se bave sličnom djelatnošću. Evo nekoliko zapažanja o povezanosti dobrotvornog rada i molitve.

U našem kulturnom ambijentu, koji je obilježen kršćanskom vjerom nekako spontano, bez dubokoumnih refleksija povezujemo milosrđe i humanizam na djelu s molitvom, uvjereni da te dvije dinamike života koračaju zajedno, rame uz rame. Tu intuiciju potvrđuje nam i letimični pogled na druge velike monoteističke religije, kao što su islam i judaizam u kojima se vjerska praksa ostvaruje kao post, molitva i milostinja – dakle, milosrdna ljubav prema drugima koji se nalaze u nevoljama. U Starom zavjetu kod proroka nalazimo oštre kritike upućene vjernicima koji njeguju raskošno bogoslužje u hramu, a zanemaruju siromahe

– udovice, sirote i strance. Tu osnovnu moralnu, vjersku intuiciju možemo objasniti i obrazložiti pozivajući se na lik Isusa Krista – jer On je bit naše vjere. U evanđelju otkrivamo Krista kao višedimenzionalnu ličnost – On je propovjednik koji naviješta dolazak Božjeg kraljevstva; divimo Mu se jer liječi bolesne; privlačan je jer nastupa kao humanist, primijetimo kod Njega buntovničke crte – kritizira licemjerstvo i formalizam vjerskih poglavara. Ali postoji dimenzija koju često zanemarujemo, a to je Isusova molitva. Isus je molitelj *par excellence*. Takvu sliku Isusa molitelja najviše nam pruža evanđelje po Luki. Isus se često povlači u osamu, u tišinu, i moli. Moli kao pravovjerni Židovi, Njegovi sunarodnjaci i vršnjaci – nadovezuje se na molitvenu baštinu svoga židovskog naroda. U Njegovoj molitvi pulsira i nešto sasvim posebno, što pripada samo Njemu i što Ga razlikuje od molitvene prakse drugih. Isusova molitva nije zbroj riječi, prošnja ili određenih gesta. Isusova molitva sastoji se od sveobuhvatnog sinovskog okretanja Bogu kojeg drži svojim Ocem. Molitva je uspostava odnosa s Bogom Ocem, sinovski dijalog s Njim. U molitvi Isus doživljava i kuša Boga koji je stvaralačka i spasonosna Ljubav koja svemu prethodi, sve postojeće uzdržava, podupire, prati

Isusovo milosrđe temelji se na molitvi, izrasta iz nje i hrani se njome. Ta veza molitve i milosrđa ovisi o slici Boga koju Isus objavljuje, kuša i zagovara – radi se o Bogu koji kao Ljubav stvara i stvoreno prati i spašava, o Bogu koji pristupa čovjeku kao voljenom djetetu upisavši njegovo ime u svoje očinsko srce, jednostavno, radi se o Bogu koji je najveći humanist, čovjekoljubac *par excellence*

i na kraju jamči svemu opstanak u Božjem kraljevstvu. Molitvom Isus ostvaruje i potvrđuje svoje duboko zajedništvo s Bogom Ocem u duhu povjerenja i pouzdanja. U molitvi Isus veliča i hvali uzvišenu Božju ljubav – molitva klanjanja; izražava svoje povjerenje i pouzdanje u Božju solidarnost, pratnju i providnost – molitva prošnje; predaje se u Božje očinske ruke spreman izvršiti volju Očevu – molitva predanja i poslušnosti. Da, molitva očituje Isusa u odnosu prema Bogu kao Sina prema Ocu, kao dijete prema roditelju. Budući da je Isus Božji Sin koji je postao čovjekom, molitva je ljudski izraz onog dijaloga Oca sa Sinom i Sina s Ocem koji se odigrava unutar Presvetog

Trojstva. Molitva je vidljiv i opipljiv znak unutarnje duhovne dinamike Isusa Krista – svoj Ja pronalazi sačuvavan, pohranjen u ljubavi Božjeg Ti Oca znajući da postoje ruke kojima se može predati i kad su svi drugi od Njega digli ruke; da postoji Pamćenje koje Ga se uvijek sjeća i kad su drugi zaboravili Njegovo ime. Dakle, molitva predstavlja vertikalnu Isusovu ljudskog postojanja, vezu s Ocem koji je na nebesima.

Isus ima i svoju horizontalu – to su Njegovi međuljudski odnosi. Vidimo Ga među ljudima, s njima i za njih. Druži se i s onima koji su zbog svog društvenog, kulturnog, moralnog statusa

odbačeni, isključeni. Ide ususret, uspostavlja dijalog, zna saslušati, cijeni svog sugovornika, ima povjerenje prema njima, pruži im nadu u oporavak. Osjeća samilost, iskazuje suosjećanje i milosrđe konkretnim djelima i gestama. Svoju teoriju milosrđa sažeo je u prisposobi o milosrdnom Samaritancu. Vertikala (molitva) i horizontala (milosrđe) bez sumnje koordinate su u kojima se kreće Isusova ličnost. Postavlja se samo pitanje susreću li se ili prepliću te dvije linije ili idu usporedo poput tračnica. U Isusovu slučaju, ne samo da se prepliću nego uvjetuju na takav način da horizontala potječe od Isusove vertikale: Njegovo milosrđe temelji se na molitvi, izrasta iz nje i hrani se njome. Ta veza molitve i milosrđa ovisi o slici Boga koju Isus objavljuje, kuša i zagovara – radi se o Bogu koji kao Ljubav stvara i stvoreno prati i spašava, o Bogu koji pristupa čovjeku kao voljenom djetetu upisavši njegovo ime u svoje očinsko srce, jednostavno, radi se o Bogu koji je najveći humanist, čovjekoljubac *par excellence*. Isus poučljivog srca i razuma usvaja, prihvaća taj Božji humanizam, čovjekoljublje kao svoj način života, vlastiti životni stil i put. I tako Sin koji se molitvom okreće Bogu Ocu i predaje se u Njegove ruke, postaje brat koji ide ususret drugima iskazujući njima milosrđe.

Riječ bolesnicima, starima i nemoćnima

Svećenikov „tužan, neuspješan i neplodan dan”. Je li baš tako?

U listopadu razmišljamo o Majci Božjoj i osobito molimo svetu krunicu. Imamo i dan BDM od krunice. U listopadu slavimo i posljednji, šesti dan Marijina ukazanja u Fatimi. Ove je godine 105. obljetnica ukazanja. Sjećamo se i svete Margarete Marije Alacoque po kojoj nam je Isus dao na štovanje Ljubav svoga Božanskog Srca i Njegovih 12 obećanja onima koji će Ga posebno štovati. Pobožnost Devet prvih petaka neizrecivi je dar Srca Isusova. Listopad nam pruža još lepezu tolikih darova od Oca za naš duhovni život i spasenje.

Iz proteklog života nadiru nam sjećanja da nam i nije uvijek bilo kako smo željeli, mislili, trudili se i za što smo se molili i žrtvovali. Čini se kao da je to bilo uzaludno i nepotrebno trošenje vremena. A đavao nam je još pojačavao takve misli. Međutim, vremenom su mnoga događanja potvrdila da smo bili u krivu. Trebalo je pričekati, imati veliko povjerenje u Boga i lijepi plodovi bi se pokazali... A mi smo bili nestrpljivi, ljuti, nezadovoljni, nervozni i... Prijatelji moji, što kažete za primjer gdje se i duhovnim osobama ponekad slično događa.

„Svećenik iz malog grada stigao je u crkvu uzbuđen i motiviran održati večernju službu na koju je kasnio 15 min. Ušlo je troje djece, a nakon 20 minuta ušla su još dva mladića. Tako je svećenik počeo slaviti misu s petoricom braće. Tijekom mise ušao je par i sjeo u posljednju klupu. Kada je svećenik počeo propovijedati, ušao je jedan gospodin, prljav, s užetom u ruci. Svećenik je slavio misu i održao propovijed kao da je u crkvi nekoliko stotina vjernika. Na kraju je ipak bio razočaran zbog slabog odaziva župljana. Pri povratku kući, opljačkala su ga i pretukla dva lopova, koji su mu uzeli torbu u kojoj je bila Biblija i druge dragocjenosti. Dolaskom u župni dom, previjajući rane zavojima, zapisao je događanja: 1. Najtužniji dan u mom životu; 2. Najneuspješniji dan moje službe; 3. Najneplodniji dan u mojoj karijeri.

Nakon pet godina svećenik je odlučio podijeliti sa zajednicom u crkvi taj, njemu neugodan doživljaj. Kada je završio priču, jedan istaknuti par u toj župi ustao je i rekao:

‘Oče, par u priči koji je sjedio u zadnjoj klupi bili smo mi. Bili smo pred rastavom zbog nesuglasica u svojem domu. Te večeri donijeli smo konačnu odluku za razvod, ali najprije smo odlučili doći u crkvu i ostaviti prstenje,

a onda ćemo svatko svojim putem. U međuvremenu ostavljamo rastavu nakon što smo čuli propovijed iste te večeri. Stoga smo danas ovdje obnovljenog doma i obitelji’.

Dok je par govorio, jedan od najuspješnijih poduzetnika, koji je pomagao u oživljavanju te crkve, zamoli da bi i on progovorio nekoliko riječi.

‘Oče, ja sam gospodin koji je ušao prljav s užetom u ruci. Bio sam na rubu bankrota, izgubljen u drogama, žena i djeca su otišli od kuće zbog moje agresije. Pokušao sam se ubiti te večeri, ali uže je puklo. Tako sam odlučio kupiti još jedno. Na putu do prodavaonice vidio sam otvorenu crkvu. Odlučio sam ući baš prljav s užetom u ruci. Te večeri tvoja propovijed probila mi je srce i otišao sam s hrabrošću i odlučnošću živjeti. Danas sam bez droge, moja obitelj je došla kući i postao sam najveći poduzetnik u gradu’.

Na vratima sakristije stajao je đakon i glasno progovorio:

‘Oče, bio sam jedan od lopova što su vas pokrali i pretukli. Drugi je umro iste noći kada smo obavili drugu pljačku. U torbi je bila Biblija. Počeo sam je čitati svako jutro kada se probudim i nakon toliko čitanja, odlučio sam se pridružiti ovoj crkvi’.

Svećenik, šokiran, počeo je plakati zajedno s vjernicima. Zaključio je da je ta noć bila itekako plodna.”

Dragi moji stari prijatelji, pročitali smo tu priču. Možda smo nemoćni i potrebni tuđe skrbi. Na početku smo vidjeli koliko duhovno bogatstvo samo ovaj mjesec imamo za molitvu i odricanje za sebe i druge. Nemojmo gledati odmah je li se nešto ostvarilo. Svaki dan poklonimo Bogu ono što smo dobili od Njega za sebe i druge. U najgorim danima svog života još uvijek možemo biti blagoslov u nečijem životu. Dan koji smatramo najneplodnijim u svom životu na zemlji, zapravo je najplodniji u duhovnom svijetu. Bog se koristi slabim okolnostima našeg života da bi donio velike pobjede. Nikad ne recimo: „Danas Bog nije učinio ništa” samo zato što naše oči ne vide. Dragi moji, nadam se da ste razumjeli da još nismo za otpad. Nitko ne mora znati za nas. Važno je da Bog zna. A On će najbolje usmjeriti naše staračke živote. Bog blagoslovio sve vas i čitatelje *Zvonika*.

Dvije listopadske proslave u subotičkoj katedrali 1973.

Posveta katedrale 14. X. 1973.

Akademija u katedrali 15. X. 1973.

Posveta pokrajnjeg oltara sv. Križa 14. X. 1973.

Msgr. Mario Cagna, prilikom služenja svete mise u povodu proslave jubileja subotičke katedrale 15. X. 1973.

Blagoslov katedrale 14. X. 1973.

Svečani blagoslov na svršetku svete mise 15. X. 1973.

Velika želja prvog biskupa Subotičke biskupije, mons. Matije Zvekanovića, bila je preobraziti dotadašnje stanje biskupije te je po aktivnosti, organizaciji i dostignućima postaviti rame uz rame s razvijenim biskupijama, kako u zemlji tako i u Europi. S obzirom na političke predispozicije u tadašnjoj državi, koje nisu omogućavale veći zanos i uspjeh na društvenom području, biskup se posvetio organizaciji brojnih unutarcrkvenih događanja, kao i obnovi crkava.

Temeljito se u razdoblju od 1972. do 1973. godine, zajedno s katedralnim župnikom preč. Franjom Vujkovićem, posvećuje subotičkoj stolnoj crkvi sv. Terezije Avilske, kada je obnovljeno krovništvo i provedena opsežna restauracija unutrašnjosti, baš o dvjestotoj obljetnici polaganja kamena temeljca. Obnovljene su zidne dekoracije zagrebačkog majstora Johanna Clausena, preuređeno svetište te popločana cijela lađa.

Biskup Zvekanović 14. listopada 1973. posvetio je katedralu, no glavni oltar nije bio posvećen, vjerojatno zbog još uvijek privremenog, drvenog oltara. Međutim, posvećen je sporedni oltar, onaj sv. Križa,

na kojem se tog dana i služila sveta misa. Sljedećeg dana održala se svečana proslava spomenute obljetnice polaganja kamena temeljca. Svečanost je započela akademijom na kojoj je biskup Zvekanović održao predavanje o povijesti katedrale, a koralisti sjemeništa i gimnazije Paulinum izveli nekoliko pjesama i recitala prema duhovnim spisima sv. Terezije Avilske. Potom je uslijedila svečana sveta misa, koju je služio apostolski pronuncij u Jugoslaviji mons. Mario Cagna, u zajedništvu s mjesnim biskupom Zvekanovićem, zagrebačkim nadbiskupom Kuharićem – koji je održao propovijed na hrvatskom jeziku, beogradskim nadbiskupom Bukatkom, zrenjaninskim biskupom Jungom, hvarskim biskupom Bezmalinovićem te mnogim drugim biskupima iz zemlje, kao i mnoštvom svećenstva te okupljenim narodom. Propovijed na mađarskom jeziku održao je mons. Géza Kovács kaptolski prepošt i katedralni župnik u Kalači, evanđeoski navještaj bio je na hrvatskome, mađarskome i njemačkom jeziku, a cjelokupna misa služila se na latinskom jeziku. Svečanosti su prisustvovali i bački episkop Nikanor te predstavnik pokrajinskih vlasti za odnose s vjerskim zajednicama.

180 godina subotičke Župe svetoga Roka (XIV. dio)

Kapelani Župe svetoga Roka od 1939. godine

Lajčo Matković rođen je u Subotici 21. kolovoza 1913. godine. Od 1924. do 1932. godine pohađao je gimnaziju u Subotici i u Travniku. Od 1932. do 1937. godine studirao je teologiju u Đakovu i u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1937. godine. Kao mladomisnik, bio je kapelan u Čantaviru. Bio je kapelan u Žedniku 1938. Kapelanom subotičke Župe svetoga Roka postao je 19. srpnja 1939. godine, a tu je ostao do 30. kolovoza 1941. godine. Premješten je 1941. za kapelana u Mélykút, gdje je ostao do 1. srpnja 1942. godine. Somborski je kapelan bio od 1. srpnja 1942. do 2. rujna 1943. godine. Dana 1. rujna 1943. imenovan je kapelanom u Tavankutu gdje je ostao do 9. studenog 1944. godine. Od 9. studenog 1944. do 18. svibnja 1945. upravljao je župom Tavankut. Bio je upravitelj vikarije Mala Bosna od 18. svibnja 1945. do 1. srpnja 1948. godine. Kapelanom novosadske Župe Imena Marijina imenovan je 1. srpnja 1948. godine. Napustio je svećeničku službu. Dao se u građansku službu.

Ivan Juriga rođen je u subotičkoj Župi svetoga Roka 5. veljače 1916. godine. Teologiju je studirao u Sarajevu od 1935. do 1940. godine. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1940. godine. Poslije mlade mise bio je do 1941. godine kapelan u Bačkom Monoštoru. U subotičkoj Župi svetoga Roka bio je kapelan od 9. svibnja 1941. do 1943. godine. Bio je imenovan kapelanom u subotičkoj Župi svetoga Jurja 2. rujna 1943. godine, ali je istoga dana imenovan kapelanom u Somboru, gdje je ostao do 11. rujna 1947. godine. Od 11. rujna 1947. do 9. travnja 1958. godine bio je službenik na biskupskom ordinarijatu u Subotici i kapelan u subotičkoj Župi svete Terezije. Upraviteljem subotičke Župe Isusa Radnika postao je 14. srpnja 1958. godine. Istoga dana povjeren mu je Biskupski računarski ured, gdje je ostao do 13. srpnja 1959. godine. Bio je među prosinodalnim ispitivačima do 5. veljače 1959. godine. Upraviteljem somborske Župe Presvetog Trojstva imenovan je 13.

srpnja 1959. godine. Župnikom je imenovan 26. listopada 1960. godine, a u službu somborskog župnika uveden je 8. prosinca iste godine. Kad je 26. siječnja 1961. godine ustanovljena Župa Svetoga Križa u Somboru, on je postao prvim upraviteljem nove župe. Župom je upravljao sve do 23. kolovoza 1962. godine. Biskupskim savjetnikom imenovan je 3. rujna 1968. godine. Članom ekonomskog i liturgijskog vijeća postao je 16. studenog 1971. godine. Biskupskim savjetnikom opetovno je imenovan 3. ožujka 1976. i 22. veljače 1980. godine. Prelatom Njegove Svetosti postao je 25. siječnja 1978. godine. Umro je u Somboru 21. ožujka 1985. godine te je 22. ožujka iste godine sahranjen u svećeničkoj grobnici u subotičkom Bajskom groblju.

Ivan Topalić rođen je u Baču 25. srpnja 1913. godine. Teologiju je studirao u Zagrebu od 1931. do 1936. godine. Za svećenika je zaređen u Subotici 9. kolovoza 1939. godine. Prvo mu je kapelansko mjesto bilo u subotičkoj Župi svetoga Jurja do 11. veljače 1939. godine. Od 11. veljače 1939. do 5. rujna 1941. godine kao duhovnik bolnice bio je kapelan u subotičkoj Župi svetoga Roka. Od 5. rujna 1941. do 1. listopada 1941. godine bio je kapelan u Plavni. Od 1. listopada 1941. do 30. travnja 1948. godine bio je bolnički kapelan u Subotici. Od 3. svibnja 1946. do 30. travnja 1948. godine bio je upravitelj u subotičkom predgrađu Aleksandrovo. Upravitelj župe u Vajskoj bio je od 30. travnja 1948. do 13. srpnja 1959. godine. Upravljao je i župom Bođani od 30. travnja 1948. do 10. srpnja 1948. godine. Ivan Topalić imenovan je bačkim dekanom 15. studenog 1967. godine. Iz Vajske je premješten u Bač, gdje je bio župnik od 13. srpnja 1959. godine. Arhiepzbiterom Bačkog arhiepzbiterata imenovan je 25. ožujka 1974. godine. Bačkom župom je upravljao do 13. listopada 1977. godine, kad je umirovljen zbog teško oštećenog vida. Tada se nastanio u subotičkom svećeničkom domu „Josephinum” gdje je živio sve do svoje smrti 26. srpnja 1987. godine. Sahrnjen je u Baču 28. srpnja 1987. godine.

Putovanje tijekom povijesti sakralne umjetnosti

Marija s anđelima

Slika koju je Vasari (Giorgio Vasari, Arezzo, 30. srpnja 1511. – Firenca, 27. lipnja 1574.), talijanski slikar i arhitekt, koji je danas poznat po svom životopisu talijanskih umjetnika, opisao 1568. godine, prvobitno je stajala na glavnom oltaru San Francesca u Pisi. Unatoč opskurnim odlomcima u Cimabueovoj (oko 1240. – 1302.) biografiji, stručnjaci se slažu da je ta slika Cimabueovo rano djelo, nastalo prije kasnijih velikih djela.

Marija veličanstveno (talijanski Maestá) sjedi na prijestolju, ali kao da lebdi ispred njega. Slikar, koji još ne poznaje zakone perspektive, pokušava dati realan prikaz, no to mu je teže uspelo. Dojam lebdenja pojačavaju dvije skupine anđela koji okružuju Majku Božju. Ipak, umjetnik razbija strogu ukočenost koja proizlazi iz pravila i zakona ikonopisa, nastojeći raznim držanjima tijela, posebice nagibom glave, oživjeti nebeska bića.

Marija je prikazana na mnogo ljudskiji način. Zar ona ne podiže koljeno da bolje podupre dijete? Ne štiti li je s obje ruke? Ne baca li ona nemiran, melankolični pogled na gledatelja? I osim toga, ispod bogate tkanine koja je oblači ne prepoznamo li tijelo prave žene? Na taj način majka i sin podjednako pridonose humanizaciji slike koja se već otvara jarkom svjetlu renesanse.

1. Okvir

Na okviru je dvadeset i šest oslikanih i zlatom obrubljenih medaljona. U gornjem dijelu prikazuju lik Krista i anđela koji ga prate, sa strane i dolje proroke koji su Ga navijestili i svetce koji su Ga proslavili.

2. Dijete Isus

Isus impresionira ozbiljnošću izraza lica i plemenitošću blagoslovne geste podignute ruke. Odjeven u tanku haljinu, prikazan je kao osoba koja posjeduje mudrost koja je u čudnom kontrastu s njegovim malim stasom. Njegova lijeva

ruka drži svitak – referenca na bizantsku tradiciju koju se Cimabue trudio naslijediti.

3. Anđeli s desne strane

Ništa ne remeti ravnotežu slike više od rasporeda tih anđela. Čini se da sva trojica lebde, a ne da stoje na stubištu. Njihova se superpozicija ne stapa skladno s otvorenim prostorom uz Bogorodičino prijestolje.

Marija s anđelima, oko 1280., tempera i zlato na drvetu, 427 x 280 cm, Louvre, Pariz

Nova pjesma – novo srce

Ovih sam dana imao priliku biti sudionik jednoga liturgijskoga slavlja koje je odisalo svečanošću, dostojanstvenom jednostavnošću i nadasve srcima ispunjenim liturgijskom pjesmom i glazbom. Pučko pjevanje na tom slavlju ostavilo je poseban trag u meni. Od najmlađega djeteta do najstarije bake i djeda, svi su pjevali. Nisu to bile višeglasne mise, moteti ili skladbe

kojima bi pokazali svoja glazbena umijeća i dokazali kvalitetu zbora i solista, nego jednostavni dvoglas i pjesme koja uzdižu dušu Bogu. Koliko dajemo puku mjesta da se uključi u liturgijsku glazbu ili stavljamo svoje umijeće iznad onoga najvažnijega, a to je da bi pjesma trebala biti, i jest, zajednička molitva sve okupljene zajednice? Svi o tome trebamo promisliti koju liturgijsku glazbu osmišljavamo iz nedjelje u nedjelju. Naravno, važna je i uloga zbora, solista i puka te oni skupa trebaju činiti da liturgijsko slavlje bude dostojanstveno i lijepo. Jedni bez drugih nismo potpuni. Pred kraj smo jedne liturgijske godine koju ćemo okruniti svetkovinom Krista Kralja. Prvom adventskom nedjeljom pokušajmo započeti s novim žarom i novom pjesmom svoga srca.

PRIJEDLOZI ZA LITURGIJSKO PJEVANJE

32. nedjelja kroz godinu – 6. 11. 2022.

Ulazna: Po obećanju, 1. kitica (PGPN 228, SB 38)

Otpjevni psalam: A. Igrec: Kad se probudim

<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2019/08/Kad-se-probudim-A.-Igrec.pdf>

Prinosna: Ti divni Kralj si nebesnik (PGPN 184 ili 283)

Pričest: Zdravo sveti Sakramente (PGPN 288, SB 60)

Izlazna: Svi kliknimo Kristu (PGPN dodatak I, str. 630)

33. nedjelja kroz godinu – 13. 11. 2022.

Ulazna: O, Isuse, naš premili (SB 34)

Otpjevni psalam: Gospodin dolazi (PGPN 114)

Prinosna: Barjake Krist (PGPN 181)

Pričest: Kruše života (SB 240)

Izlazna: Dobri Kralju mira (SB 22)

Isus Krist Kralj svega stvorenja – 20. 11. 2022.

Ulazna: Dostojan je zaklani Jaganjac (PPGN 75-5) ili Ti, Kriste, Kralj si vjekova (PGPN 183, SB 26)

Otpjevni psalam: B. Novokmet – M. Leščan: Hajdemo radosno

<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2022/05/Hajdemo-radosno-M.-Lescan-B.-Novokmet-partitura.pdf>

Prinosna: Isuse, Kralju (PPGN 180, SB 25)

Pričest: Ja sam s vama (PGPN 273, SB 56), Svi kliknimo Kristu (PGPN dodatak I, str. 630)

Izlazna: Krist Kralj vlada (PGPN 845)

Prva nedjelja Došašća – 27. 11. 2022.

Ulazna: K tebi, Gospode, dušu uzdižem (PGPN 349)

Otpjevni psalam: A. Igrec: Hajdemo radosno

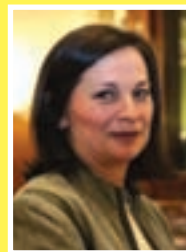
<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2019/08/Hajdemo-radosno-u-dom-Gospodnji-A.-Igrec.pdf>

Prinosna: Padaj s neba, 4. i 5. kitica (PGPN 167, SB 19)

Pričest: Spasitelju, koga želeć – popijevka iz Bačke (SB 82)

Izlazna: Zdravo budi Marijo (PGPN 763, SB 88)

Svi sveti

Draga djeco, vjerujem da vam je teško razumjeti kada netko neočekivano ode na drugi svijet – umre, ali Isus nas uči da postoji i život poslije smrti i da ga trebamo zaslužiti dobrim djelima. Zato nam je ostavio pravila – zapovijedi, koje ako slijedimo, lako dobivamo kartu za raj! Mnogo nas ljudi uči tom dobrom načinu života, pa vas na ovim stranicama podsjećam na njih. Zabavite se kvizom i križaljkom i ne zaboravite običi svoje voljene na grobljima na Svi svete, upalite im svijeće, odnesi krizanteme.

Kviz

1. Koje cvijeće nosimo na groblje za Svi svete?

- a) Tulipane
- b) Krizanteme
- c) Ruže

2. Što se peče i prodaje na groblju na Svi svete?

- a) Lješnjaci
- b) Orasi
- c) Kesteni

3. Pokojnima na groblju palimo...

- a) svijeće
- b) vatru
- c) lampice.

4. Na blagdan Svih svetih, osim na svetu misu, idemo na...

- a) kalvariju
- b) groblje
- c) kapelicu.

5. Blagdan Svih svetih slavimo:

- a) 30. listopada
- b) 2. studenog
- c) 1. studenog.

6. Što treba ponijeti na groblje osim svijeće?

- a) Knjigu
- b) Olovku
- c) Svetu vodu

7. Dan mrtvih slavimo...

- a) 1. studenog
- b) 2. studenog
- c) 30. studenog.

8. Koja se molitva moli za pokojne?

- a) Anđeo Gospodnji
- b) Pokoj vječni
- c) Bože blagoslovi

Rješenja: 1. b; 2. c; 3. a; 4. b; 5. c; 6. c; 7. b; 8. b.

5

Tema

**Apostolsko pismo
pape Franje „Desiderio
desideravi”**

22

Katolička crkva u regiji

**250. obljetnica Župe
sv. Jurja u Golubincima**

28

Intervju

**Željko Evetović, član
Neokatekumenskoga puta i đakon**

13

Događanja u Subotičkoj biskupiji

**17. HosanaFest u Subotici:
„Budi čudo što čuda čini”**

25

Tragovi kulture

Šokci i baština u Somboru

36

Moralni kutak

**Krštenje djeteta istospolnih
partnera**

/ IMPRESUM

**Katolički list (mjesečnik)
godišće XXVIII., broj 335
Listopad (oktobar) 2022.**

Izdaje:

Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva:

Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:

Vinko Cvijin, glavni i odgovorni
urednik, Tel.: +381(0)24 524496
Marko Tucakov, novinar
Željka Zelić Nedeljković,
redaktura i korektura
Mirjana Crnković, lektura
Dragan Muharem, član Uredništva
Nebojša Stipić, član Uredništva
Jelena Ademi, tehnička urednica
Petar Gaković,
autor naslovne i zadnje stranice
Vedran Jegerić, fotograf

Tisak:

Rotografika d.o.o.
Segedinski put 72
24 000 Subotica
+381 24 636 600

Izdavanje Zvonika podupiru
Hrvatska biskupska konferencija
Uprava za saradnju s crkvama i
verskim zajednicama Republike
Srbije.

Prijatelji Zvonika

Godišnja pretplata na Zvonik

* Izravnom dostavnom na župe: **1650 dinara**
* Poštom: **2000 dinara**: tuzemstvo (popust za više primjeraka)
40 eura: Republika Hrvatska
50 eura: Europa
60 eura: USA, Kanada (prekoceanske zemlje)

Pretplatnici iz Srbije mogu uplaćivati na dinarski račun:
Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Srbija
Broj dinarskog računa: 205-0000000514856-51 NLB Komercijalna Banka
A.D. Beograd, s naznakom: „za Zvonik”.

Pretplatnici iz inozemstva mogu uplaćivati na devizni račun.
Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Serbia
Broj deviznog računa: 205-0070800067390-03
NLB Komercijalna Banka A.D. Beograd
SWIFT: KOBRRSBB
IBAN: RS35205007080006739003

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

272

ZVONIK : katolički list / glavni i odgovorni
urednik Vinko Cvijin. - God. 1, br. 1 (1994)- . -
Subotica : Katoličko društvo „Ivan Antunović”,
1994- (Novi Sad : Magyar Szó). - Ilustr. ; 29 cm

Mesečno.

ISSN 1451-2149 = Zvonik
COBISS.SR-ID 128815111

Fotografije u ovom broju Zvonika:

- * Zvonik
- * NIU „Hrvatska riječ”
- * www.subotica.info
- * www.zupasvrokasubotica.com
- * www.pixabay.com
- * UBH „Dužijanca”

/ DJECA

Izradi lampion

Izradite lampion od lišća ili starog papira, nota, ukrasnog papira.

Potrebno: male teglice, suho lišće ili papir, *decoupage* ljepljivo, kanap ili rafija i svijeća.

Listove blago ovlažiti i prisloniti na staklenku, nježno je premazati ljepljivom *decoupage* i ostaviti da se dobro osuši nekoliko sati. Zavezati trakicu, rafiju na rubove za poklopac. Upaliti svijeću i nježno spustiti. Izmoliti molitvu za pokojne.

